

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

• Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEČ

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Klic po voditeljstvu

V zadnjih letih se je pri nas mnogo govorilo o Katoliški akciji. Priznajmo pa si kar odkrito, da je beseda in pojem v naših lastnih krogih dobila nek svojevrsten, ne preveč simpatičen prizvok. Temu je bila mnogo kriva okoliščina, da so z vsega početka mnenja o značaju in bistvu Katoliške akcije šla tudi pri nas — kakor drugod po svetu — zelo narazen. Enotnosti v naziranju niti potem ni bilo mogoče doseči, ko je bilo objavljeno znano papeževo pismo breslavskemu kardinalu Bertramu (Quae Nobis 13. novembra 1928). Razen tega so se spočetka, ko so imele katoliške kulturne in prosvetne organizacije še svobodno polje, mnogi javni prosvetni delavci bali, da gre le za neko novo organizacijo, ki bo brez pravega haska samo pomnožila število in delo že obstoječih organizacijskih tvorb. Zlasti neugodno pa je vplivalo dejstvo, da Katoliška akcija tudi tam, kjer se je osnovala, dejansko ni prinesla tistega novega, kar so ljudje pričakovali. Seveda bi takšno pričakovano spremembo mogoče povzročiti le notranje versko in duhovno prerjenje vernikov — nekaj, na kar se morda niti ni v prvi vrsti polagalo važnosti, ker se je prezrlo bistveno plat Katoliške akcije. Tako so mnogi dobri verniki mnogokje bili mišljenja, da je bolje o Katoliški akciji sploh ne govoriti, češ, da od nje kaj posebnega ni pričakovati. Obdržali pa smo izraz in poznamovalsi z njim vse naše versko in kulturno delo za moralni in verski dvig našega naroda.

Pereče pa je postalo vprašanje organizacije Katoliške akcije povsod tam, kjer je dosedaj obstoječi sistem katoliškega kulturnega dela zadel na težkoče ali postal sploh nemogoč. Nastaja vprašanje, kako naj katolicizem v svojem idejnem bogastvu in raznolikosti sploh še najde primerno pot med katoliško ljudstvo, da izpolni od Stvarnika mu postavljeno univerzalno nalogo: Učite vse narode...

Kakor vemo, se je s tem problemom v zadnjih letih mnogo bavil italijanski in španski episkopat in je v poslednjih mesecih ena glavnih brig tudi nemških škofov. Situacija kajpada ni povsod enaka. Drugačen je položaj v deželah, kjer katoliških prosvetnih organizacij takorekoč niso poznali in nekaj čisto drugega je na pr. v Nemčiji, kjer že sama narava naroda teži za čim večjo organizatornostjo. Kaka toga šablona bi torej bila prav tako malo na mestu, kakor če bi pred nekaj leti kdo zahteval, da španski ali italijanski katoličani v celoti sprejmejo organizacijski sistem nemških katoličanov.

Vendar pa je sila zanimivo, kaj ob tako važnem in globoko segajočem kulturnem prelomu, ki se je z nacionalno-socialistično revolucijo zgodil v Nemčiji, organizatorji novega versko-kulturnega pokreta v okviru Katoliške akcije skoraj enodušno izjavljajo. Nočejo namreč, da bi snujoča se Katoliška akcija ne prinesla in ne vsebovala drugega, kakor enostavno pregrupacijo od nemškega fašizma zatrtih katoliških organizacij. Mnenja so morda, da je prejšnji organizacijski sistem imel veliko hibo, ker je ves poudarek ležal v formi organizacije in se je težišče vsega dela sploh sukalo okrog organizacijskega življenja, ne da bi bil vedno dovolj podprt notranji namen in vsebinski smisel organizacije. Ko bi Katoliško akcijo hotel kdo sedaj po isti šabloni postaviti v življenje, bi po njih mnenju ne bila drugača kot mrtvorojeno dete.

Treba pa je takoj omeniti — da se prepreči vsak nesporazum — da v izvajanih omenjenih pokretnostih ni niti najmanjše osti proti društvom in organizacijam kot instituciji, ko vsak otrok ve, da dandanes ni mogoče brez njih ničesar storiti. Doba tehnike je organizacijam dala še prav poseben pomen in preskrbela za bogato raznolikost njihovih prireditev. Vsaka organizacija, ki je količjak vredna svojega imena, vzgaja k točnosti, disciplini, samovolji in socialnemu čuvstvom, lastnosti, ki jih ne družba ne država ne moreta pri svojih članih pogrešati.

Pri snovanju Katoliške akcije torej ne gre za to, da se ji vzame značaj organizacije, kar je že radi bista, ki ga ima Katoliška akcija, nemogoče storiti. Gre le za to, da se poudarek in težišče prenese drugam: na voditeljstvo. In mislimo, da bo s tem napravljen dober in potreben korektiv. Saj so tudi nas vse dosedanje izkušnje z organizacijami naučile, da končno pride le na osebo voditelja. Kjer je voditelj odličen, tam prej ali slej ne izostane uspehi. Brez pravega voditelja pa najboljša organizacija ne pride z mrtve točke. Polno je zgledov, kako mnogokje ena edina oseba drži pokonci vse javno življenje.

Klic po voditeljstvu je človeški in zato naraven. Nosilec pokretov in zgodovinski pomenljivih gibanj so vedno bili voditelji, nikdar pa ne masa. Tudi resnično kulturo morejo ustvarjati edinole resnice si sveste, od notranjega prepričanja gnane osebnosti. Isto velja tudi za versko obnoveni pokret, kakor ga zamišlja Katoliška akcija. Ako bomo imeli pri pokretu primernih osebnosti in voditeljev, postane organizacija sama drugotnega pomena. Pravi ljudje si bodo že znali ustvariti tudi primeren organizacijski aparat. Katoliška akcija se poraja najbolj tam, kjer so katoličane k temu priložile razmere. Prav zato pa se s tem večjo gotovostjo more reči, da bo uspeh bolj kot kjerkoli dosedaj odvisen od voditeljev in manj od organizacijskega sistema kot takšnega, ki mora biti prilagodljiv razmeram, da se lahko menja vsak čas.

Formiranje Katoliške akcije zahteva od katoličanov, da v prvi vrsti rešijo problem primerne voditeljstva, nakar vprašanje organizacije kot takšne ne bo delalo posebnih težav. Brez solanih in s pravim duhom prešinjanih voditeljev pa Katoliška akcija kljub najbolj idealno zamišljeni organizaciji

Rooseveltov Credo

Na kat. shodu v New Yorku

(Pošilja: NCWC News tiskovna agencija.)

New York, septembra.

Ob priliki stoletnice Vincencijevih konferenc, so ameriški katoličani organizirali v New Yorku velikansko vseameriško konferenco, »da spojijo državne in nacionalne obnovitvene načrte z organiziranim socialnim delovanjem katoliške Cerkve. Na konferenco je poslala vsaka škofija svoje zastopnike, v več kakor polovico primerih so prišli škofje sami. Udeležencev je bilo 3000, med njimi 40 škofov. Konferenca se je vršila v največjem hotelu na svetu v Waldorf-Astoria hotelu, ki je iz daljave zaradi svojih dveh nad 100 metrov visokih stolpov podoben veličastni katedrali. Vodstvo hotela je zgradilo nalašč za ta kongres, ki je trajal samo 4 dni, 100 oltarjev, da so mogli udeleženci opraviti vsakdanjo božjo službo.

Država in Cerkve sta na konferenci enako sodelovala in je to sodelovanje in ta složnost prišla do izraza z dvema velikanskima zastavama — ameriško državno in papeževo —, ki sta tesno stisnjeni druga ob drugo, plapolali visoko nad New Yorkom.

Od strani države so konferenci prisostovali predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, dva aktivna ministra, vodje vseh nacionalnih podpornih organizacij, trije kardinali in 37 drugih nadško-

Verujem v zmago, ker zaupam v božjo pomoč

Pred 40 katol. školi poveljuje Roosevelt kulturno silo katolicizma

fov in škofov poleg velikega števila visokih predstavnikov katoliških verskih ustanov, univerz itd.

Rooseveltov govor

Najvažnejša točka za veliko svetovno javnost pa tudi za ameriške katoličane same je bil brez dvoma govor, s katerim je predsednik Roosevelt zaključil to ogromno konferenco ameriškega katolicizma in v katerem je obravnaval vprašanje sodelovanja Cerkve in države. Predsednik države, ki šteje 125 milijonov ljudi, je takole nagovoril zastopnike ameriških katoličanov:

»Prav je, da ste svoj vsakoletni kongres krščanske karitativne službe vezali na spomin 100-letnice ustanovitve Vincencijevih konferenc.

»Vsako leto, ki se podi mimo nas, sem bolj in bolj prepričan, da se človeštvo polagoma približuje praktičnemu izpolnjevanju naukov, ki jih daje krščanstvo tako za ureditev zasebnega življenja kakor za vse občestvo mož in žena.«

„Cerkve, pokaži, kaj si naredila“

»Prav rad se pri tej priliki spominjam psovke, ki so jo ravno pred 100 leti vrgli francoski revolucionarji Cerkvi v obraz, češ »Cerkve pokaži, kaj si naredila!« Jaz se rad spominim, kako je Cerkve to izzivanje sprejela in s kakšno odločnostjo jo pokazala, da krščanstvo ni mrtvo, da krščanska vera še živi in da je življenje in delovanje katoličanov v skladu z nauki njihove svete Cerkve.«

»Naj opozorim samo na dejstvo, da je samo Vincencijeva konferenca v lanskem letu samo v naši državi popolnoma vzdrževala 150.000 revnih, pomagala pa milijonkrat z darovi, ki se ne beležijo. Če pomislim, da delujejo z isto požrtvovalno vneto in z isto nesebično ljubeznijo še mnogostevilne cerkvene ustanove po vsej državi, potem zaupam vedno bolj, da Bog zmaguje tudi pri nas...«

»Ko sem prevzel vlado Zedinjenih držav, sem se trudil dati novih smernic. Da, smernice ni manjkalo, ali to, kar nas mora najbolj navdušiti in nam dati največ poguma, je duh požrtvovalnosti, s ka-

terim je vsa Amerika radevolje sprejela smernice in z njimi tudi bremena. Mi smo postali zopet pijonirji, ki se žrtve ne strašimo. Spustili smo se v velike, usodepolne izkušnje na vseh poljih javnega udejstvovanja. Naš program zahteva nesebičnih, požrtvovalnih, svojega bližnjega ljubečih izvršilcev. Uspeh našega vsenarnednega obnovitvenega načrta bo tolik, kolikršna bo ljubezen in nesebičnost posameznega državljana. Vlada lahko mnogokaj ukrene, lažje in čestokrat boljše kot zasebniki ali zasebne ustanove, toda vse delo države je odvisno od duhovnega razpoloženja državljanov.«

Vera, tajna vsakega uspeha

»V tem velikem in težavnem boju za obnovo naše domovine pa sem hvala Bogu prišel do zaključka, da naše ljudstvo čimdalje bolj spoznava, da so duhovne vrednote mnogo več vredne kakor materijalne vrednote. V tem leži vsa tajna našega uspeha ali neuspeha.«

»Nekateri narodi drugod so hoteli z dekreti in zakoni prepovedati človeštvu, kar je njegova prva pravica, da namreč veruje v Boga in živi po zapovedi svoje vere. Prej ali pozneje so ti narodi spoznali, da se s tem zaman zaganjajo v bitno, osnovno in neumrljivo pravico človeškega rodu, v pravico, ki jo je še vsako stotletje naše zgodovine dokazalo, da je za napredek človeštva neobhodno potrebna.«

„Zato, ker zaupam v božjo pomoč“

»Jaz nisem niti trenutka pomišljal, da bomo prišli iz te mračne doline na svetlo. Bil sem prepričan, da bomo zmagali, da bomo uspeli. Zakaj? Zato, ker verujem ne samo v pravičnost naših državnih ustanov ampak, ker trdno verujem in zaupam v Boga, ki nas bo vodil in nas podpiral. Ker tudi trdno zaupam v duhovne sile, ki jih je krščanstvo nakopilo in k' jih stavlja na razpolago za našo obnovo. Zato, ker gori v meni zvesta vera v stalno nadnaravno božjo pomoč!«

Ameriški katoličani, tako se je v zahvalnem govoru izrazil kardinal Hayes iz New Yorka, so svojemu predsedniku za takšen govor hvaležni.

Francoska kriza Sarraut sprejel sestavo vlade

Pariz, 25. oktobra. b. Prvi dan vladne krize je potekel v običajnem pripravljanju terena za sestavo nove vlade. V vrstah radikalov računajo z možnostjo, da se bo vladna koalicija razširila v smeri levičarske stranke in centru, ki ne bo sodeloval na odgovornih mestih. Taka vlada naj bi izdelala vse načrte za socialno zakonodajo, za uvedbo državnega monopola na petrolej ter razni material in za uvedbo tako zvanega davka na krizo. Taka vlada bi bila seveda le prehodnega značaja in v stalni nevarnosti, da pri posameznih vpra-

šanjih pade, ker bi v njej najvažnejšo vlogo igral finančni minister. Verjetno je, da bo finančni minister obenem tudi predsednik vlade. V zvezi s tem se govori o kabinetu Georgea Bonnetta, dosedanjega finančnega ministra, ki zaradi svojega energičnega nastopanja za obrambo državnih fiskalnih interesov uživa precejšnje simpatije tudi na desnici.

Pariz, 25. oktobra. AA. Havas poroča, da je predsednik republike poklical v Elizejsko palačo ministra Alberta Sarrauta. Albert Sarraut je sprejel mandat za sestavo nove vlade.

Volitve v Delavsko zbornico (Izidi za obratna volišča)

Podrobni rezultati za obratna volišča, ločeni po splošni in nameščenski skupini, so sledeči:

Breg pri Ptuj »Petovljani«: modra 53, rdeča 112, bela 3 — nameščenci: modra 11, rdeča 2. Celje cinkarna: modra 43, rdeča 236, bela 16 — modra 15, rdeča 3, bela 2. Dolnja Lendava, Našička tvornica tanina: modra 18, rdeča 63, bela 2 — modra 10, rdeča 1, bela 1. Duplica-Kamnik, Remec et Co.: modra 9, rdeča 78, bela 55 — modra 2, bela 1. Gaberje-Celje, Westen: modra 13, rdeča 562, bela 71 — modra 20, rdeča 20, bela 2, zelena 1. Goričane, Združene papirnice: modra 15, rdeča 33, bela 91 — modra 7, rdeča 2, bela 1, zelena 1. Guštanj-Ravne, Jeklarna: modra 82, rdeča 120, bela 19 — modra 20, rdeča 2, bela 1, zelena 1.

ne bo uspela. Gre za voditelje, ki si bodo znali pomagati tudi tedaj, ako radi katerega koli vzroka višja instanca odpove. V bistvu Katoliške akcije je, da se k voditeljstvu predvsem pritegnejo lajki. V tem oziru mora pasti vsako nezaupanje. Ne gre za to, kaj je bilo nekdanj in kako je sedaj. Za nas mora biti merodajna želja Cerkve, ki je v XX. stoletju po papežu Piju XI. katoliškim lajkom formalno izročila apostolsko misijo pod vodstvom hierarhije, podobno, kakor je enako poslanstvo Kristus formalno izročil apostolom. Čas je tak, da to zahteva.

Razvoj naše dobe pa gre tudi za tem, da se vedno bolj izveljavlja princip avtoritete in voditeljstva. Vpliv liberalizma je zato prišel slabeti, ker je z zanikanjem avtoritete in voditeljstva povzročal vedno večji kaos v vseh panogah javnega življenja. V poslednjem času smo imeli priliko ugotoviti, kako novo gledanje na življenje prodira tudi pri nas, zlasti med mladino. Razvoj pojde še dalje v tej smeri in ga bo Katoliška akcija, ki je organizacija bodočnosti, brez dvoma primerno upoštevala. Drin.

Ljubljana, Strojne tovarne in livarne: modra 38, rdeča 139, bela 10 — modra 11, rdeča 4, zelena 1.

Ljubljana, »Saturnus«, Moste: modra 14, rdeča 369, bela 15 — modra 5, rdeča 10, bela 1, zelena 2.

Maribor, Braun in Ehrlich: modra 71, rdeča 175, bela 2 — modra 2, rdeča 4.

Maribor, Doctor in drug: modra 135, rdeča 314, bela 13 — modra 21, rdeča 2, bela 1.

Maribor, Hutter in drug: modra 36, rdeča 259, bela 4 — modra 2, rdeča 6, zelena 1.

Maribor, Thoma Karel: modra 19, rdeča 136, bela 6 — modra 2, rdeča 1, zelena 6.

Maribor, Zelenka in Comp.: modra 102, rdeča 131, bela 8 — modra 6.

Mežica, svinčni rudnik in redno volišče občine Mežica: modra 83, rdeča 440, bela 24 — modra 56, rdeča 4, bela 2, zelena 1.

Polzela, Tovarna pletenin: modra 3, rdeča 163, bela 12 — modra 5.

Rogaška Slatina, Steklarna Sv. Križ: modra 6, rdeča 161, bela 1 — modra 3, rdeča 1.

Rogaška Slatina, Zdravilišče: modra 120, rdeča 10, bela 27 — modra 4.

Ruše, Tovarna za dušik: modra 27, rdeča 225, bela 5 — modra 36, rdeča 4.

Senovo, rudnik: modra 60, rdeča 53 — modra 10, zelena 2.

Sladka gora, Tvoznica lepenke: modra 53, rdeča 63, bela 49 — modra 1, rdeča 2.

Šoštanj, Tovarna Woschnagg: rdeča 286, bela 6 — rdeča 9, bela 3, zelena 1.

Štore, Zelezarna in šamotna tovarna: modra 6, rdeča 241, bela 15 — modra 9, rdeča 2, zelena 5.

Št. Pavel pri Preboldu, Tekstilna tov. Mauthner: modra 98, rdeča 141, bela 24 — modra 16, rdeča 4.

Št. Vid nad Ljubljano, Beer, Hibernik et Co.: modra 46, rdeča 43, bela 55 — modra 8, zelena 1.

Težno, »Kovina«: modra 12, rdeča 87, bela 2 — modra 1 rdeča 1, bela 4, zelena 1.

Trbovlje, Cementarna Hauck in zunanji obrat. modra 266, rdeča 103, bela 43 — modra 55, rdeča 1, bela 1, zelena 5.

Trbovlje, Rudnik I.: modra 300, rdeča 133, bela 29 — modra 17, bela 1, zelena 3.

Trbovlje, Rudnik II.: modra 424, rdeča 158, bela 32 — modra 16, zelena 2.

Trbovlje, Rudnik III.: modra 421, rdeča 115, bela 23 — modra 27.

Tržič, Glanzmann-Gassner: modra 79, rdeča 306, bela 514 — modra 19, rdeča 8, bela 3, zelena 4.

Tržič, »Peko«: modra 26, rdeča 39, bela 180 — modra 10, rdeča 1, bela 15.

Velenje, Rudnik: modra 127, rdeča 118, bela 18 — modra 28, rdeča 3.

Vevče, Združene papirnice: modra 35, rdeča 129, bela 229 — modra 42, bela 2, zelena 2.

Zagorje, Rudnik: modra 111, rdeča 315, bela 62 — modra 28, rdeča 4, bela 3, zelena 2.

★

Skupaj so na obratnih voliščih prejele: delavska skupina: modra 4466, rdeča 9833, bela 3659 — nameščenska skupina: modra 915, rdeča 136, bela 89, zelena 67.

Šentviška morilca pred sodiščem

Nadaljevanje poročila s 6. strani

V nadaljnji konfrontaciji med obema prvima obtožencema je Andrej Mali zatrjeval: »Moj brat Tone je prišel v hišo brez moje pomoči in najbrž skozi lino. Sploh njemu nisem nataknil na obraz nobene maske. Tudi električne svetilke mi nisem dal.« Opozorjen na važnost svoje izpovedbe je obtoženec Anton Mali v svojem zagovoru še dejal, da je dobival od Golmajerjeve večje zneske v gotovini in da mu je dala za velikonočne praznike celo 400 Din za pirhe.

P.: »Kako, da niste potem imeli več denarja?«
O. Anton Mali: »Zapravi sem ga z nekim fantom. Denar mi je dala Golmajerjeva zaviti v papir, a skrit v žepni robček, ki mi ga je tudi poklonila.«
P.: »V družbi s kom ste denar zapili?«
O.: »Z delavcem Antonom Valterjem iz Gorice.«
Drž. tožilec proti Antonu Maliju: »Kje imate sedaj robec?«

O.: »Ga ima brat Lojze. Posodil sem mu ga naslednji dan ker je bila Velikonoč in je brat nosil praznično obleko. Povedal mi nisem, odkod imam robec.«

Zaslišanje drugega obtoženca Antona Malija je bilo končano ob 18.30, nakar je predsednik odredil četrturčni odmor.

Zaslišanje Marije Golmajerjeve

Med splošno tišino je urnih korakov v spremstvu paznika stopila v dvorano Marija Golmajer in se naravnost obrnila k predsedniku sodnega zbora.

P.: »Marija Golmajer, ali ste razumeli obtožnico?«

Marija: »Prosim, da!«

P.: »Ali ste krivi?«

Marija: »Jaz sem kriva samo to, da sem se spustila v občevanje z Andrejem.«

P.: »Vi ste obtožena, da ste vi zasnovala umor Amalije Malijeve.«

Marija: »Tega ne! In obtoženka je nato v vseh podrobnostih začela pripovedovati, kako se je razvijalo njeno razmerje do Andreja in je opisala tudi vse podrobnosti, kje sta govorila in kje se je vse mudila kritičnega dne. Svoj zagovor je brez večjih prekinitev od strani predsednika ponovila kakor pri preiskavi in je jasno ter točno opisala vsako malenkost, ki jo razbremenjuje, ali pa deloma tudi obremenjuje. Omenila je vse od začetka, kako je bilo. »Jaz sem začela z Andrejem Malijem razmerje že l. 1930. Takrat sem poznala tanga, ki sem ga hotela tudi poročiti. Fanta sem svarila, naj ne pije. Andrej Mali pa je tega fanta vedno črnil. To sem tudi fantu povedala, ta pa je rekel, da to ni res. Njemu nisem verjela, pač pa na žalost Andreju. Obljubila sem zvestobo Andreju in prekinila vsako razmerje s prvim. Andrej je šel v trgovski tečaj v Ljubljano. Ko se je tečaj končal, sem se mu vdala z dušo in telesom, obljubila sem mu zvestobo do groba. Večkrat me je obiskal. Ko je prišel iz trgovskega tečaja, mi je oblubil, da me bo poročil in je začel iskati, da bi kje dobil kako gostilno. V Poljanah nad Škofjo Loko sva dobila lepo gostilno v najem. Najemnina pa je bila previsoka, namreč 12.000 Din letno. To gostilno pa sva pustila, ker je bil na gostilni neki mutec. Potem sva se začela pogajati z g. Cehom za gostilno v Rožni dolini. Vse je bilo dogovorjeno, samo pogodba še ni bila podpisana. Mesečna najemnina je bila 3000 Din, Ceh pa je zahteval, da morava vložiti 40.000 Din kot kavejco, z katere bi se potem plačevala mesečna najemnina. Denarja pa jaz nisem mogla dobiti. Andrej je zaradi tega postal zelo nervozen. Ker je nastala istozasno tudi denarna kriza, sem pisala Andreju, da denarja ne morem dobiti za gostilno. Andrej je bil žalosten.

... postala sem huda reva

Obtoženka je nato začela v vseh podrobnostih pripovedovati, kako se je razvijalo njuno nadaljnje razmerje. Obljubil ji je, da jo poroči. Pozneje pa ji je začel trditi, da je z njim zanosilo neko dekle na Dolenjskem. Prepričana sem bila, da sem postala huda reva. On je bil name hud, pozneje pa sem ga svarila, da naj bo s sedanjo ženo dober in da ne dela več sramote. On pa je bil vedno bolj jezen na mene. Zahtevala sem, naj bo do mene odkrit in naj se odloči za eno, ali pa za drugo. Potem je prišlo najhujše, ko se je poročil. Pa še pozneje je hodil k meni in vedno zatrjeval, da je zelo nesrečen s svojo ženo, ker je bolna in da se njena bolezen ne more ozdraviti. Nekega dne je prišel zopet k meni in bil zelo hud. Grozil mi je celo z revolverjem. Revolver sem mu vzela, on pa je še huje grozil, da ustreli sebe in mene. Vdala sem se mu. Šest mesecev pred umorom Malke pa sem izročila revolver bratu Antonu.

Obtoženka je zatem prav obirno opisala vse dogodke, ki so se razvijali, ko je bil Andrej Mali zaprt zaradi krive prisige. Prišel je iz preiskovalnega zbora neko soboto. On je bil takrat pri svoji sestri Marjanci v Kranju. — Njej so povedali, da je prišel Andrej v Kranj. Ona mu je očitala: »Kaj delaš, da si zopet zaprt?« On pa ji je odgovoril: »Hudiča, saj bom še crknil. Tebi se tudi kaj takega lahko pripeti.« V nedeljo sta bila skupaj, v ponedeljek pa je odšel Andrej v Ljubljano. Njej pa ni povedal, zakaj je šel in sploh ni o tem nič govoril, govoril pa je, da je zelo nesrečen in da ga ne mara. Nato je omenila, kako je v ponedeljek zvečer Andrej zopet prišel iz Ljubljane v Kranj, a kmalu nato Anton z vozom ter mu naznanil, da je prišla njegova žena na Golnik. Andrej in Tone sta odšla iz kuhinje. Ona je sama ostala v kuhinji. Okoli 11 ponoči pa je prišel Andrej zopet domov. Očitala mu je, kako grdo dela z ženo in da to ne sme še naprej trajati. Bil pa je zelo trmast. Jokal je v postelji in sem ga močila, ker mu je postalo zelo slabo.

„Nič hudega z Antonom!“

Potem je obtožena Marija Golmajer podrobno opisala svojo nesrečo in orisala tudi, kako je imela stike z njegovim bratom Antonom. Z močnim podutarkom je izpovedala: »Z Antonom nisem imela nič hudega, nobenega razmerja. To mi tudi povem danes v obraz! Z Antonom sploh nisem imela nobenega ljubavnega razmerja in nisem z njim občevala. Nisem mu dala nobenega žganja. Posodila pa sem mu večkrat denar, prvič 100 Din, ki mi jih je vrnil, pozneje pa me je prosil, da mu posodim 200 Din. Ta denar je rabil za svoje dekle.«

Golmajerjeva izpoveduje nadalje, kako je se enkrat iz St. Vida prišel Andrej Mali k njej na dom. Bil je bled in prepaden, pa tudi precej vinjen. Prišel je ponoči in je vrgel pesek v okno. Odšla sem mu opret, ker sem vedela, da je zelo razburljiv in sem mu rekla: »Andrej, zakaj si tak?« Odgovoril mi je: »Sem bolan.« »Zakaj si bolan?« »Pil sem.« Jaz sem ga lepo spravila v posteljo in nisem ga vprašala, kje je bil.

Potem je z žalostnim glasom izpovedala, kako jo je spraval obtoženi Andrej v sramoto, da so jo ljudje začeli zmerjati s prestušeno ter da je za njo boljša smrt, kakor pa, da bi ostala še taka reva. Rotila ga je, naj ostane svoji ženi zvest, ker je tudi ona dobra z njim.

P.: »Kdaj ste Antonu dali 200 Din?«

O.: »Tri mesece pred umorom.« To izjavo je Golmajerjeva zelo podkrepila.

P.: »V preiskavi ste rekli drugače.«

O.: »Ne, rekla sem: tri mesece pred umorom.«
Nato je predsednik ugotovil, da je dala 200 Din Antonu zares tri mesece pred aretacijo. Obtoženka je ponovno zatrnila, da jo niso o tem niti vprašali in da je pravila to tri mesece pred umorom. Predsednik ji je nato predložil njene izjave pred preiskovalnim sodnikom, toda ona je vztrajala pri svoji današnji izjavi. Predsednik je nato tudi ugotovil, da se njena današnja izpoved krije z izpovedjo, ki jo je podala 12. maja pred preiskovalnim sodnikom. V preiskavi je bila tudi konfrontirana z obtoženim Antonom in je pri svoji izjavi vztrajala.

Zasliševanje Marije Golmajerjeve se nato nadaljuje. Ona govori gladko v šolski slovenščini in vse kaže, da se je za obrambo pripravila dobro. Vendar pa vtis, ki ga povzroča njeno izpovedovanje, ni takšen, kakor bi ga ona rada imela. Dvornja je pod vtisom, da se je ona naučila svojo obrambo na pamet.

Predsednik: »V preiskavi sta vas oba Malija dolžila, da ste vi dali idejo za ta umor, da bi se pozneje poročila z Andrejem.«

Marija: »Ni res! Nikdar nisem kaj takega rekla. Lahko je Andrej nagovarjal Antona, toda jaz nisem nikdar svetovala kaj takega.«

„Kdaj ste dali pištolo?“

P.: »Kdaj ste mu dali pištolo?«

O.: »Šest mesecev pred umorom.«

P.: »V preiskavi ste trdili, da ste mu jo dali šest mesecev pred preiskavo.«

O.: »Ni res! Rekla sem: šest mesecev pred umorom.«

P.: »Anton trdi, da ste pred njim delali masko, da ga nihče ne bi spoznal, da ste mu dali sliovko, da bo bolj korajzen, in da ste mu dali pištolo.«
O.: »To ni res! Res pa je, da me je njegova sestra Ivanka zmerjala s prestušeno, ker sem imela razmerje z Andrejem.«

P.: »Anton trdi, da ste imeli z njim na prostem tri sestanke, na katerih ste ga nagovarjali k umoru. En sestanek sicer priznate.«

O.: »Nikdar nisem Antona nagovarjala k umoru. Nikdar nisem imela z njim sestankov. Nikdar se mu nisem vdala in me tudi nikdar ni za to vprašal.«

P.: »Anton trdi, da ste mu dali za pirhe 400 Din, zaviti v robček, ki ste mu ga pomolili skozi okno.«

O.: »Ni res! Dala sem mu enkrat 100 Din, ki jih je vrnil, posodila sem mu pozneje še 200 Din, ki jih ni vrnil. Denar sem mu dala, ker je rekel, da gre k svoji punči.«

P.: »Imamo priče, kako se je Andrej hvalil, da dobi od vas denarja, kolikor hoče.«

O.: »Ni res!«

„Povejte po resnici, Andrej!“

Pri tem postaja Marija vedno bolj agresivna in osorna do obeh bratov. Od tega trenutka ne varčuje več s psovskimi in očitki. Andrej in Anton pa odgovarjata sicer odločno, vendar brez žaljivk. Obrnjena proti obema je rekla Marija: »Nimata dosti samo ene ženske na vesti, rada bi imela še drugo. Andrej! Mojemu otroku si z obrekovanjem mojega fanta odvzel očeta. Sedaj bi mu rad še mater. Priznajta, kar sta napravila! Povejte po resnici, Andrej! Vedno sem te svarila, da bodi dober, da se vrneš k svoji ženi. Sram te bodi, da ne poveš po pravici!«

P.: »Ali je res, da ste Andreju dajali nasvete, kaj naj do svojih ženi, da bo na porodu umrla?«

O.: »Nikdar, nikoli! Andrej! Vidiš, sram te bodi, da kaj takega govoriš! Vedno si bil lažnivec in lažnivec ostaneš, dokler te ne zagrne črna zemlja. Kar povej, kaj si mi govoril o mojem prejšnjem fantu.«

„Lažnivec!“

V tem tonu strašnih očitkov in zmerjanja se nadaljuje konfrontacija. Med tem, ko je Marija gledala z očmi, kot bi ga hotela prebosti, je Andrej umikal svoje poglede, tako da ga je moral predsednik opozoriti, naj le pogleda Mariji v oči. Andrej potem ponovi vse svoje trditve, ki jih je navajal že prej, in opozorjen na to, ali je res ali ne, kar je govoril, je zatrdil: »Tako je bilo!« Marija pa je odgovarjala na to: »Lažnivec!« itd.

Brezdno človeške duše

Tudi Anton je deležen takih strastnih in patetičnih izbruhov Marije Golmajerjeve. Najprej Anton pojasnjuje svoj sestanek z Marijo, na katerem ga je nagovarjala na umor Amalije ter trdi, da je na enem sestanku prišlo med njim in Marijo do zelo intimnega odnosa. Marija: »O ti, sram te bodi! Lažeš!« Anton: »Kar sem naredil, sem naredil. In to sem priznal. Povedal sem čisto resnico o sebi in o vas dveh, o Andreju in o tebi, Marija!« P.: »Anton! Ali je res, da ste prejeli tistih 400 Din?« Anton: »Res.« Marija: »Nikoli!« Anton: »Prejel sem tudi šnops tik pred umorom. Obe, Marija in nena mati, sta skrivali šnops pred očetom.« Marija: »Ti boš grdil mojega očeta? Kolikokrat sem dala tvojemu očetu po 2 Din! Mojega očeta ti ne boš sramotila!«

Dr. Vasič: »Marija, če je res, da ste Andreja nagovarjali, naj se vrne k svoji ženi, zakaj ste pa potem rekli, ko ste videli v domačem kraju Amalijo Anžlovarjevo: »Ta k... ne bo dolgo hodila okoli! Ubili človeka ni nič, če človek nima duše.« Marija: »Jezus Marija, nikdar to ni res!«

Prisednik dr. Dolencec: »Pa vi verjamete v Boga, hodite k spovedi?« Marija: »Verjame, hodim k spovedi!«

Dr. Dolencec: »Saj ste rekli, da človek nima duše in da ni nič ubiti koga?« Marija: »Ni res, nikdar nisem kaj takega rekla.«

Predsednik zaključuje s tem zasliševanje Marije Golmajerjeve ter diktira prav tako izčrpen zapisnik o njeni izpovedi.

Razprava traja ob zaključku lista še dalje.

Železniška nesreča v Franciji

Pariz, 25. okt. (a). O večerajšnji katastrofi ekspresa Cherbourg-Paris, pri kateri je našlo smrt 30, ranjenih pa je bilo 32 potnikov, je uprava francoskih državnih železnic izdala davi komunikne, v katerem med drugim navaja, da so železniško ravnanstvo in preiskovalne oblasti takoj uvedle preiskavo, ki pa še ni zaključena. Dostojne se niso mogli dognati, zakaj je vlak skočil s tira.

Dunajska vremenska napoved. Padavine, nižja temperatura, vetrovno.

Zagrebska vremenska napoved. Topleje, oblačno. Možna je lokalno prehodno deževje.

Kongres gostilničarjev

V naši državi je 50.000 gostiln s pol milijona nameščenecv

Belgrad, 25. okt. m. Danes je pričel tukaj zasedati prvi jugoslovanski gostilničarski kongres, katerega se je udeležilo par tisoč delegatov iz vse države. Za predsednika kongresa je bil izvoljen predsednik belgrajškega Gostilniškega združenja g. Nikolić. Kongresa so se poleg številnih zastopnikov gostilničarske stroke udeležili tudi zastopniki zunanega in trgovinskega ministrstva, društva »Putnike« in zastopniki belgrajske, zagrebške, ljubljanske, banjaluške in sarajevske trgovinske zbornice. Ljubljanski trgovinsko zbornico je zastopil dr. Jure Koc. Predsednik kongresa Nikolić je v svojem govoru poudarjal velik pomen Gostilničarske zveze in gostilniških obratov. Iz njegovega referata posnemamo, da imamo v naši

državi nad 50.000 gostiln, v katerih je zaposlenih okoli 500.000 nameščenecv, ne računajoč pri tem družin. Današnje težko stanje je seveda zelo prizadelo gostilničarje in hotelirje. Zato je treba najti odprave, ki naj bo predvsem v razbremenitvi nekaterih velikih taks in bremen. Za njim je o istem predmetu govoril se delegat za drinsko banovino Perišić. Ljubljanski delegat Anton Peteln je govoril o potrebi sprememb v obrtnem zakonu ter je izjavil med drugim v svojem referatu, da bi bilo potrebno, da se izda nov specialni zakon za gostilničarsko in hotelirsko obrt. Popoldne se je kongres nadaljeval ter so bile sprejete razne resolucije.

Titulescu zopet pri nas

Skopje, 25. oktobra. m. Danes ob 12.30 se je ustavil na povratku iz Aten v Skopju romunski zunanji minister Titulescu. Na železniški postaji so ga sprejeli tukajšnji romunski konzul ter številni predstavniki civilnih in vojaških oblasti. V imenu našega zunanjega ministra je prišel Titulescu nasproti gosp. Subotić, svetnik zunanjega ministrstva, ki je nato skupaj z gosp. Titulescu nadaljeval pot proti Belgradu. Titulescu je v Skopju izstopil iz svojega salonskega vagona ter se je pozdravil z navzočimi. Po pozdravu so ga obkolili časnikarji in ga prosili za izjavo. Titulescu jim je samo izjavil, da je vesel, ker se nahaja zopet na jugoslovanskih tleh, na katerih se počuti kakor doma. Po kratkem odmoru na skopjskimi železniški postaji je Titulescu nadaljeval pot proti Belgradu, kamor prispe nocoj.

Belgrad, 25. okt. m. Z nocojšnjim brzovlakom je ob 20.45 dospel v Belgrad romunski zunanji minister Titulescu. Na postaji so ga pričakovali in sprejeli zunanji minister Jevtić s pomočnikom dr. Purićem in Jurišićem ter višje uradništvo zunanjega ministrstva, romunski poslanik Guranescu z osebom romunskega poslanstva ter češkoslovanski poslanik dr. Velnar. Titulescu je takoj odšel na romunsko poslaništvo, kjer bo prenočil. Dasi je njegovo bivanje privatnega značaja, bo imel jutri sestanek z našim zunanjim ministrom Jevtićem.

CSR in Vatikan

Praga, 25. oktobra. c. Papeški nuncij Ciriaci je danes odstopoval v Italijo na dopust. Pred svojim odhodom je imel daljši razgovor z zunanjim ministrom dr. Benešem o odnosih med Češkoslovansko in Vatikanom. Na tem sestanku se je skušal najti odnosu živendi, da ne bi prišlo do nadaljnjih konfliktov. Uspeh tega sestanka zaenkrat še ni znan.

Izid občinskih volitev v državi

Belgrad, 25. okt. (a). Skupno so se volitve izvršile v vsej državi v 3.858 občinah. Kandidatni list je bilo 7.850. JNS je zmagala v 6.964. Vpisanih volilcev je bilo 3.214.505, glasovalo je 2.159.181 ali 66,53%. — Za JNS je glasovalo 1.940.926 ali 90,70%, za sporazumne liste 25.412 ali 1,19%, za neopredeljene 3.895, ali 0,28%, za opozicijo 166.648 ali 7,83%. Tako je JNS dobila občinsko upravo v 3.616 občinah ali 93,73%, sporazumne liste v 56 občinah ali 1,45%, neopredeljene v 6 občinah ali 0,25% in opozicija v 180 občinah ali 4,67%.

Letalska nesreča v Borovu

Vukovar, 25. okt. (a). Danes ob 9 dopoldne se je pripetila v Borovu huda letalska nesreča. Novo dvomotorno letalo tvornice Bata v Borovu je hotelo startati: Ker pa je bilo letališče mokro, se letalo ni moglo pravočasno dvigniti v zadostno višino. Pilot je hotel v tem trenutku preprečiti udar s telegrafskim drogom s tem, da je letalo naglo okrenil v stran. Zaradi nezadostne hitrosti pa je pri tem letalo padlo z višine kakih 60 m na zemljo. Letalo se je popolnoma razbilo, od potnikov pa ni bil nihče ranjen. Z letalom so hoteli potovati lastnik podjetja Bata, ravnatelj tvornice v Borovu in še neki drugi potniki. G. Bata s svojim spremstvom je nato odstopoval z železnico preko Zagreba na Dunaj, od tod pa bo nadaljeval pot v Prago z letalom.

Posvetovanje mesarjev

Belgrad, 25. okt. m. Istočasno s kongresom gostilničarjev so bila tudi posvetovanja Zveze mesarjev iz Slovenije in pa belgrajških mesarjev radi ustanovitve Državne zveze mesarjev kraljevine Jugoslavije. Na sestanku se je sklenilo, da deluje ta odbor še sedaj v tem smislu, da se z novelo k obrtnemu zakonu omogoči ustanovitve strokovnega združenja mesarjev-obrtnikov, ki naj se ustanovi po posameznih banovinah, ki naj potem ustvarijo državno zvezo. Posvetovanje z belgrajškimi mesarji sta vodila v imenu mesarjev iz Slovenije predsednik mesarske zveze Jakob Dimnik in glavni tajnik Ivo Zan.

Sodni depoziti

Belgrad, 25. okt. (a). Na podlagi čl. 49 uvodnega zakona k zakonu o sodnem postopku v civilnih pravnih od 9. julija 1930 je minister za pravosodje izdal uredbu o izpremembi uredbe o sodnih depozitih.

Čl. 1. odst. 1 § 57 uredbe o sodnih depozitih, izdajanju denarja in denarnih vrednostih ter o postopku z vrednostnimi pošiljkami, poslanimi sodiščem, od 17. maja 1935 se izpremeni in se glasi: »Ta uredba stopi v veljavo, ko se razglasi v Službenih novinah, obvezno moč pa dobi 1. januarja 1934.«

Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v Službenih novinah.

Osebnosti

Belgrad, 25. okt. m. Pri ravnateljstvu drž. železnice v Ljubljani je postavljen za višjega kontrolorja na postaji Ljubljana glavni kolodvor Karel Žilič. V 7. pol. skupino je postavljen za kontrolorja v prometno-komercialnem oddelku Franc Müller, do sedaj v Kranju, za kontrolorja na postaji Zalog je postavljen Janko Zupančič, do sedaj na postaji Grobelno.

Belgrad, 25. okt. m. Z odlokom ministrstva za gozdove in rudnike je premeščen za knjigovodjo 8. pol. skupine k računskemu oddelku gozdne direkcije v Ljubljani Ljudevit Šinkovec, do sedaj v Vinkovcih. — Z odlokom gradbenega ministra je odobrena javna praksa iz elektrotehnične stroke na področju vse kraljevine inž. Francu Struklju iz Ljubljane.

Sport

HAJDUK : PRIMORJE.

Težka naloga čaka našega predstavnika v državni ligi prihodnje nedelje. To pot pridejo k nam spilitki nogometaši, ki niso znani samo pri nas, temveč tudi izven mej naše države. Njihova enajstorka je na svojih tleh skoraj nepremagljiva in je dosegla doma in v tujini nešteto zelo lepih uspehov. V nedeljo bo pa borba še veliko važnejša, saj gre za točke in sicer obojem: Primorju, da ostane v ligi, Splitčanom pa da si zagotovijo drugo mesto. Eni kot druga bodo napeli vse sile, da si izвоюjejo čim boljši rezultat. Nedeljska nogometna tekma, ki se vrši na igrišču Primorja, nam bo torej nudila prvostanski sportni užitek, kakršnega že dolgo nismo videli v Ljubljani.

RAZPIS MLADINSKEGA GOZDNEGA TEKA

za letnike 1916, 1917 in 1918, ki ga priredi SSK Maraton v nedeljo, dne 29. oktobra 1933 popoldne ob 15. Proga je dolga približno 2 in pol km. Start in cilj na sportnem prostoru SSK Maratona na Livadi. Nagrade prejmejo: prvak — plaketo, drugi in tretji — diploma. Pravico starta imajo verificirani in neverificirani člani klubov. Prijave s prijavlino 5 Din za osebo je poslali do 28. oktobra na naslov Grešak Ciril, Spodnještajerska ljudska posojilnica, Maribor, Gosposka 23. — Za prijavljene na startu se plača dvojna prijavlina. Na startu se mora vsak tekač izkazati, da je rojen v letih glasom razpisa. — SSK Maraton.

CARNERA—PAOLINO.

Borbi med omenjenima bokserjema je prisostvoval sam Mussolini ter druge visoke italijanske in inozemske osebnosti. Med drugimi so bili navzoči tudi Jeff Dickson, Maks Schmelling, Carpenter in druge boksarske veličine iz sedanjega in preteklega časa.

V okviru prireditve so se vršile tudi nekatere druge borbe. V težki kategoriji je premagal Amerikane Hulton po točkah starega Pierre Charlesa. Nekdanji evropski prvak Tamagini (Italija), je v peresni teži premagal po točkah Angleža Rogersa. V italijanski welter-teži je premagal Venturi svojega rojaka Palermota in končno se je vršila borba v lahki teži za evropsko prvenstvo. Zmagal je po točkah Italijan Locatelli nad Belgijcem Sybille. Odločitev sodnikov je pri tej borbi v protislovju s potekom igre.

Nato sta se spoprijela mojstra Carnera in Paolino. Carnera je težak 118 kg, Paolino samo 92. Vse je torej govorilo v prid Carneru, osebito pa še dejstvo, ker je orjak Carnera precej mlajši, toda vseeno si ni izvojeval take zmage, kakor se je splošno pričakovalo. Paolino se je v prvih rundah v resnici slabega pokazal in v peti rundi je celo izgledalo, da je že pri koncu, zlasti se zato, ker je vsled močnih udarcev začel krvaveli nad desnim očesom in iz rane na čelu. V šesti rundi je bil pa še na drugem očesu ranjen. Toda kljub temu se je sijajno branil in celo napadati je poskušal svojega nasprotnika. Dobil je sicer precej močnih udarcev, t. da odjenjal ni. V sedmi rundi se je videlo, da je začel tudi Carnera popuščati in to vsled tega, ker si je strl na roki neko koščico pri pogostih in silnih udarcih. Paolino mu kljub temu ni mogel prav do živega in si je Carnera vsled svoje premoči zaslužen izvojeval zmago po točkah. Carnera ni pokazal kaj posebnega in se ima za zmago zahvaliti predvsem svoji orjaški postavi. Paolino se je držal — kakor rečeno — prav dobro, saj ni niti enkrat zletel na tla.

★

Karl Schäfer, svetovni mojster v umetnem drsanju, ki so ga pred par dnevi preselili v Pariz v svrhu treninga za tekmovalja v predstoječi zimski sezoni, že nastopa. Sicer ne v tekmi, temveč o priliki avstrijskega večera se je predstavil v pariški sportni palači parškemu občinstvu obnem z umetniškimi parom na ledu Papetz-Zwack. Pariški listi so navdušeni nad temi umetniki in pravijo, da morejo ti sportniki tudi brez treninga nekaj pokazati. Zlasti so strokovni listi navdušeni za Schäferja, o katerem trdijo, da je v resnici svetovni mojster, ki radi svoje izredno elegantne in na videz enostavne izvedbe vsakogar navduši. Enako je kritika navdušena za umetniški par Papetz-Zwack.

To so pa tiči! Zadnjič smo poročali v našem listu, kakšne minimalne mere je določila mednarodna lahkoatletska zveza za atletke, ki se bodo hoteli udeležiti olimpijskih iger. Iz Japonske pa poročajo sedaj minimalne mere, ki jih bodo morali doseči japonski lahkoatletski kandidati za olimpijado. Mere, ki so precej višje kot jih zahteva mednarodna zveza in ki jih bodo morali doseči japonski udeleženci berlinske olimpijade, izgledajo tako-le: 100 m — 10,6; 200 m — 21,5; 400 m — 47 sek.; 800 m — 1,53; 1500 m — 3,54; 5000 m — 14,55; 10 000 m — 31,00; - maraton 2:33; 100 zapr. - 14,6; 5000 m zapr. 54 sek.; skok v dalj. - 7,45 m; skok v višino - 1,95 m; skok s palico v višino — 4,15 m; troskok 15,5 m; disk — 48 m; kopje — 68 m; kladivo — 50 m; desetboj — 8100 točk.

Kakor je torej videti, morajo imeti na Japonskem dosti in tudi prvostanskega materiala, ker drugače ne bi stavili na svoje kandidate tako strogih pogojev. Vsekakor je pa s tem podan zopet en dokaz več, da bodo Japonci na berlinski olimpijadi izredno nevarni tekme in da bomo doživeli na svetovnih igrah v Hitlerjevi deželi še marsikako presenečenje.

Finci ne poznajo šale. Sportnemu klubu Riento v Abo in vsem njegovim članom je izrekla pristojna finska sportna instanca zabrano tekmovalno do 1. julija 1934, ker je dovolil na svojem mitingu stariati Lehtinen-u klub temu, da ni bil prijavljen od svojega kluba.

Šentviška morilca pred sodbo

Razprava proti Andreju Maliju, Antonu Maliju in Mariji Golmajerjevi pred novomeškim okrožnim sodiščem

Novomesto, 25. oktobra.

Dolenjska metropola stoji danes pod vtisom enega največjih kazenskih procesov, ki jih pozna novomeško okrožno sodišče. Ze včeraj na veliki Lukežev semeni so ljudje prav živahno med seboj razpravljali o Malijevem procesu.

Naval v porotno dvorano, kjer se vrši Malijev proces, ni bil tako silen. Predsedstvo okrožnega sodišča je odredilo posebne vstopnice, ki se glasijo na posameznikovo ime. Izdanih je bilo vsega skupaj do 100 vstopnic ter ni bilo v dvorani nikakega drena. Poslušalstvo tvorijo večinoma inteligentnejši sloji Novega mesta. Prišlo pa je tudi nekaj oseb z Gorenjske in iz St. Vida na Dolenjskem. Nekdanja porotna dvorana je prav prijazna in lepo urejena. Nad predsednikovim sedežem je naslikana Pravica z mečem in knjigo v roki. Na knjižici je zapisan kratek rek: »Justitia — ars aequi et boni.« Na posebni mizi so zbrana razna corpora delicti, med drugim tudi velika kmečka sekira. V tej dvorani se je pred osmimi leti vršil zadnji večji

je bil 5. decembra 1904 rojen na Malijevem brdu, pristojen v Križe pri Trzinu, je sin Petra in Marije Mali, roj. Dolinar. Obiskoval je šest let domačo enorazredno ljudsko šolo. Predsednik: »Vaš poklic?« Mali Andrej: »Izkušen čevljar. Sedaj trgovec in posestnik.« Predsednik: »Navedli ste, da ste dovršili trgovski tečaj v Ljubljani?« Mali je pripomnil, da je spomladi leta 1931 dovršil pač zadružni tečaj v Ljubljani. Na predsednikovo vprašanje je dalje omenil, da sedaj ne poseduje nikakega premoženja, a da je poprej imel na Golniku 60.000 Din vredno zemljišče odnosno hišo. To pa še ni bilo nanj prepisano.

Drugi obtoženec Anton Mali, je bil 4. okt. 1909 rojen na Malijevem brdu, je brat prvega, posestnika sin. Drugega poklica ne izvršuje. Tudi on je dovršil samo enarazredno ljudsko šolo doma.

Tretja obtoženka Marija Golmajerjeva je bila 27. aprila 1904 rojena na Golniku, občina Križe, je samska, šivilja po poklicu. Prva dva obtoženca sta bila že večkrat kaznovana. Tretja obtoženka pa je še brez kazni. Na posebno vprašanje predsednikovo je omenila, da je samska a že mati dveh nezakonskih otrok, od katerih je eden že umrl, drugi pa živi. Senatni predsednik: »Ali imate kaj premoženja?« Obtoženka: »40.000 Din.«

Priče

Predsednik velikega senata je nato pozval posamezne priče, vabljene k razpravi. Povabljeni so bili: Martin Anžlovar, Marija Hrovat, Ivan Hrovat, Mali Franc in Golmajer Jernej. Ob pričetu razprave sta prišla v dvorano le zadnja dva. Priča Marija Malijeva je predložila sodišču zdravniško spričevalo, da se jo naj od razprave oprosti zaradi radi duševnega trpljenja. Tudi priča France Rak-

vec je javil, da ne more zaradi bolezni k razpravi in da ne more ničesar novega povedati.

Predsednik senata je nato pozval državnega tožilca dr. Davorina Rusa, da je začel čitati obširno, nad 20 s strojem pisanih strani obsegajočo obtožnico. Državni pravdnik je zlasti najvažnejše odstavke čital s posebnim poudarkom in naglasom, njegov glas se je dvigal in zopet nižal. Čitanje obtožnice je trajalo poldrugo uro. V dvorani je vladala tišina.

Anton Mali

Obtožnica očita:

Državno tožilstvo v Novem mestu je obtožilo Andreja Malija, rojenega decembra 1904 na Malijevem Brdu v Križah pri Trzinu, sina Petra in Marije Mali, posestnika in trgovca pri Sv. Roku pri St. Vidu, pismenega in že obsojenega, dalje njegovega brata Antona Malija, rojenega ravno tam oktobra 1909, enkrat že obsojenega, in Marijo Golmajer, rojeno aprila 1904 na Golniku, hčer Jerneja in Marije Golmajer. Obtoženka je samska, pismena in še ni bila obsojena ter je šivilja doma na Golniku.

Andrej in Anton Mali sta v noči 26. aprila 1933 pri Roku usmrtila Andrejevo ženo oz. Antonovo svakinjo, rojeno Anžlovar s tem, da sta fingirala razbojniški napad in ji je eden z nožem prežal vrat. Dejanje sta storila po ponovnih prejšnjih dogovorih, torej po zrelem preudarku na okrutni način in iz koristoljubja, njen mož pa tudi zato, da prikrije drugo zločinstvo, namreč krivo pričevanje in krivo prisego v znanem Lombarjevem procesu.

Marija Golmajer je oba brata v poprejšnjih razgovorih z naklepom zapeljala in nasnovala in oba v tem naklepu podkrepila, da sta Amalijo umorila. Z Andrejem Malijem je sporazumno najela njegovega brata Antona za skrivnostno potovanje z Golnika k Sv. Roku ter mu v ta namen izročila Andrejev samokres, obenem mu je pa obljubila tudi denarno nagrado za umor in mu takoj izplačala 200 Din na račun potnih stroškov.

Vsi trije obtoženci so s tem zakrivilo zločinstvo zoper življenje in telo po § 167, odst. 2, št. 1, 2 in 4 kaz. zak. odnosno Marija kot nasnovalka po § 34, 1. kaz. zak. Andrej Mali pa zaradi lažne izpovedi pod prisego tudi zločinstvo zoper pravosodje po § 144, odst. 3 kaz. zak. Obtožnica zahteva, naj se kaznujejo vsi trije po navedenih paragrafi. Težki paragrafi zahteva smrtno kazen.

Utemeljevanje

Obdolženi Mali Andrej se je lani 24. januarja poročil v župni cerkvi v St. Vidu pri Stični z Amalijo Anžlovarjevo, hčerko premožnih staršev Anžlovarja Antona in Marije, ki še oba živita v svoji prijazni domačiji v St. Vidu. Ker je hotel imeti bogato nevesto, se je z Amalijo seznanil po posredovanju služkinje Franciške Kastelic z dopisovanjem.

Dva nasprotna značaja

Dočim je bila Mali Amalija miroljubna, izobražena in pri ljudeh spoštovana in čislana osebnost, ki je tudi svojega moža visoko dvigala v javnosti na ugledu z besedami in dejanji, doma pa ga gladila in ljubila kakor mati svojega otroka, ter mu v svoji ponižnosti in udanosti celo sezuvala čevlje in umivala noge, je bil obdolženi Mali Andrej hinavskega in potuhnjenežnega značaja, ki se je sicer prilgoval tustu in lašči tako pristrčno, da sta ga imela rada kakor lastno dete, svojo Amalijo, pones njenih staršev, pa je začel kaj kmalu zanemarjati, zaničevati in varati v taki meri, da se je reva bridko pritoževala o njem svoji materi, trdeč, da mož za njo nima niti najmanjši smisla in ljubezni, dasi sta šele malo časa poročena. Pri vsem tem pa je svoje gorje skrbno skrivala pred svetom, da bi o tem nihče ničesar ne vedel. Šele letos na velikonočni ponedeljek 17. aprila, torej devet dni pred nasilno smrtjo, je potožila svoje duševne muke sestri Mariji Hrovat, češ da se z možem še nikdar nista tako sprla kakor na velikonočni petek, ko je Mali Andrej doma udaril 9letno Hrovat Anico, ter bi bila tudi ona, to je žena, skoraj od moža tepena, da je iz malenkosti nastal prepri, da je mož zelo razburjiv in nagle jeze, da sta se naposled poravnala in si segla v roke.

Lombarjev proces

Dne 1. marca 1933 se je vršila na okrožnem sodišču v Ljubljani preložena glavna razprava zoper Josipa Lombarja, ki je bil s sodbo Kzp. VIII 1181-32 obsojen zaradi zločinstva razbojništva na dosmrtno ječo, ker je popoldne 29. sept. 1930 v Kosezah pri Ljubljani usmrtil Smajla Vojnikoviča in mu s silo vzel okrog 6000 Din gotovine in srebrno urc z žepno verižico. Ta sodba je sedaj pravomočna. Istega dne pa je okrožno sodišče v Ljub-

ljani na glavni razpravi zoper Josipa Lombarja izdalo tudi rešitev, da se proti Andreju Maliju uvede preiskava zaradi zločinstva zoper pravosodje (kriva prisega), ker je na prvi razpravi dne 16. febr. 1933 obtožencu Lombarju na korist po krivem prisegli, in zaradi zločinstva po §§ 34, 215 k. z., ker je hotel koncem februarja 1933 zavesti župana občine Križe pri Trzinu, Ahaciha Franca, naj bi ta potvoril uradne zapiske o izdanih živinskih potnih listov, ter da se ukrene zoper njega preiskovalni zapor iz razloga v § 113/3 k. p.

Zena ga je rešila zapora

Dne 13. marca 1933 je bil Andrej Mali proti obljubi po § 130 k. p. zopet izpuščen na svobodo, ni se pa vrnil domov k svoji ženi, ki je bila dne 9. marca zaskrbljena kot priča in ga je pravzaprav ona s svojo razbremenilno izpovedjo rešila preiskovalnega zapora, temveč se je zatekel naravnost k svoji ljubici Mariji Golmajerjevi na Golnik, kamor ga je pozneje nepričakovano prišla iskat njegova žena in ga šele na ta način zopet spravila na svoj dom v St. Vid.

Strašna noč

V noči dne 26. aprila ob 3 zjutraj je bila Amalija Mali, žena prvoobdolženca in svakinja drugoobdolženca, med spanjem umorjena v podstrešni spalnici v svoji postelji kljub temu, da je pri njej spal tudi njen mož Andrej Mali, ki se mu pa ni nič zgodilo. Sodni zdravniški izvedenci so izrekli mnenje, da je storilec svoji žrtvi najmanj dvakrat prerezal z nožem na levi strani vrat in glavno žilo, s posledico popolne izkrvavitve. Ta poškodba na vratu je bila povzročena z veliko silo in bi nobena, tudi takojšnja zdravniška pomoč ne mogla več preprečiti smrti. Razen te smrtonosne poškodbe je dobila Amalija Mali še 18 drugih vresnih in vbodnih, katere poškodbe z ostrim orodjem so bile le lahke. Ali izvirajo te številne poškodbe iz smrtno borbe v spanju napadene žrtve, v izvidu ni povsem razjasnjeno, a zelo verjetno.

Kaj pravi Andrej Mali

Andrej Mali, ki je bil isti dan zaslišan kot priča, je izpovedal, da ga je zbudil krik 9letne Hrovat Anice, ki je spala v sosednji sobi v I. nadstropju, prav na podstrešju. Opazil je, da se je med tem zbudila tudi žena. Oba sta prestrašena skočila iz postelje, on je iskal vžigalnice na nočni omarici, ne da bi jih mogel najti, nakar je skočil proti vratom. Tam je stal v sobi neznan moški in zastavil pot ženi, ki jo je on razločil v svitu električne svetilke tega tujca. Njemu nasproti pa se je na pragu obe pojavili drugi moški, držal v levi roki električno svetilko, v desni pa samokres. Andrej Mali je takoj planil proti njemu in ga odrinil, ter si pridobil izhod v gornjo vežo in skozi vrata naprej v podstrešje, odkoder je klical na pomoč tasta Anžlovarja Antona in sosedo Ignaco Peveca. Iz sobe je planil v vežo zato, da bi dobil kak predmet za obrambo in se je pri tem spomnil na puško, ki pa je bila spodaj v pritlični sobi, njemu nasproti pa je zavpil »razbojnik!«. »Kje je denar!« Hrovat Anica, nečakinja njegove žene, je obupno vpila in klicala na pomoč v svoji sobici za zaprtimi vrati, on pa je prišel iz podstrešja nazaj v vežo v trenutku, ko je že prihajal njegov tast s petrolejko iz pritličja v I. nadstropje. Takrat ni že bilo nikjer več nobenega napadalca. Ko sta s tantom vstopila v spalnico, je njegova žena ležala vsa krvava na postelji z glavo proti vznožju; bila je topla, je še dihala in hropela. S tantom sta šla v spodnjo vežo klicati na pomoč, oče tudi s tem, da je tolkel po velikih vratih, ki so bili sedaj že odprta. Andrej Mali je slišal strel na cesti, ne da bi vedel, kdo strelja. Kmalu na to je že prišel sosed Pevec Ignacij v trenutku, ko sta bila tast in on v pritličju, nakar so šli vsi trije v spalnico k ženi. Pevec je rekel, da je še živa in je zato poslal svojega hlapca po duhovnika in po orožnike v bližnji St. Vid. Andrej Mali je slišal tudi avto, nakar so vsi trije pregledali zopet spalnico in ženo in tudi druge prostore. Andrej Mali je opazil, da je bila železna vez iz ovalne line v podstrešju odtrgana, v sobici Ane Hrovatove pa odprta skrinja za perilo. Pri lini je našel staro žepno uro in električno svetilko, pri pregledovanju zunaj pa

postavljeno pod ovalno lino ob hišnem zidu domačo lestvo, po kateri sta morala priti oba razbojnika v notranjost hiše. Iz gospodarskega poslopja, ki stoji zase, sta roparja ukradla njegovo kolo, čeprav so bila vrata zaklenjena, oziroma zapahnjena. Vozne lestve so bile poprej prislonjene ob gospodarskem poslopju na dvorišču, sekira pa, ki se je našla blizu druge lestve, je bila prej na podu. Ob premišljevanju o vzrokih tega strašnega dejanja je vrgel Andrej Mali sum na neznanega tolovaja, ki so se hoteli polastiti denarja, mislil pa je tudi na to, ali ni bil morda kdo nevoščljiv njegovi poroki z ženo, ki je imela bojda več domačih snubcev, on pa da je bil iz tujih krajev. Odkar je bil 11. marca izpuščen iz preiskovalnega zapora, je bil čez teden dni zopet v Ljubljani, sicer pa ves čas pri ženi, ne da bi se s kom družil, izvzemši na velikonočni ponedeljek, ko je obiskal svojega svaka Hrovata, župana v Zagradcu.

Spretno je govoril

Andrej Mali je torej zelo spretno in prepričevalno govoril o ponočnem razbojniku, kojega žrtev je postala njegova žena, on sam pa je srečno utekel, dočim je padlo obema roparjema kot plen te njegovo kolo v vrednosti 800 Din brez vsake druge koristi, posebno denarja, ki sta se ga neznan zločinca očitno za vsako ceno hotela polastiti, a se jima to ni posrečilo.

Kje je denar?

Priča Anica Hrovat je namreč izpovedala, da je neznan moški z električno lučjo v roki z zaporednimi klici »punca« prebudil tudi njo iz spanja in jo vprašal, kje ima oče denar, ona pa je odgovorila, da ne ve. Vsa prestrašena je nato začela klicati Malko. Dotični moški ji je grozeče zaukazal z dolgim nožem v roki, naj bo tiho, ker jo bo sicer na drobne kose »razsekali«. Ko se je odstranil proti vratom, je začela na ves glas kričati: »Malka, Malka, ravbarji so tu, Malka, Andrej, pojdiha sem!« Razbojnik pa, ki je imel čudno sivkaste lase, kakor narejene, je dvignil zopet nož in nato počasi odšel iz njene sobe in vrata za seboj zaprl, ne da bi bil sploh odprl skrinjo. Ko je končno iz strahu pobegnila po stopnicah v pritlično sobo, sta bila oba stara Anžlovarja še v postelji, ona pa jima je v groznem strahu in trepetu povedala, da so gori ravbarji in da je Malka mrtva, ona dva pa sta jo tolažila, da se ji je le hudo sanjalo in da je zato pritekla dol, dočim se ona ni dala pomiriti in je venomer ihtela rekoč, da je Malka mrtva, ker se ni nič oglasila.

Priča Pevec pripoveduje

Priča Pevec Ignacij je izpovedal, da mu je Andrej Mali ob njegovem prihodu javil, da je žena mrtva in da je tedaj izbruhnil v silen jok. Ko je prišel gor v spalnico tudi oče Anton Anžlovar in videl svojo hčerko umorjeno, sta oba klečala na tleh, se držala in plakala. Andrej Mali je znal tudi naslednje dni vprico javnosti hliniti svojo navidezno globoko žalost zaradi tragične smrti svoje žene tako, da je bil na dan pogreba s taščo vred pri spovedi in pri obhajilu samo zato, da bi tembolj odvrnil sleherni sum od sebe, ob grobu pa se je zopet krčevito zvijal v nevtolažljivem jokanju. Tudi njegov svak Hrovat Ivan mu je že ta dan rekel v obraz, da je to »njegovo delo«, obdolženi Andrej Mali pa se je obrnil in šel molče v stran.

Nagel razvoji dogodkov

je kmalu pokazal, da se Hrovat Ivan v svojih slutnjah ni prav nič zmotil, navzlic temu, da bi ostali storilci morda za vselej prikriti, da ni hotela ugoditi drugace. Kajti policijski organi so hitro prišli na sled, da je Anton Mali

1. pred umorom neznanu kam odpotoval z gorenjskim vlakom do Ljubljane in od tam danes z dolenjskim vlakom proti Novemu mestu, po zločinu pa se je ves okrvavljen po obleki in obrezan na roki vrnil v domači kraj in se pri sorodnikih zelo nemirno in sumljivo kretal;

2. da je bil on tisti, ki si je ob nekem potoku med St. Vidom in Litijo izpiral roke in krvave hlače in da ga je takrat srečal Alojzij Hostnik, ki ga je pozneje na policiji z vso gotovostjo spoznal v osebi onega mladeniča, ki se je ob potoku zopet spravil na kolo in se odpeljal v smeri proti Litiji, in

3. da je baš ta Alojzij Hostnik takoj potem zvedel od Pavla Groznika še to, da je nekdo pustil v sredo zjutraj (24. aprila) okrvavljeno možko kolo pred gospodarskim poslopjem posestnice Bočičeve v Šmartnem pri Litiji in da je bilo to kolo last Andreja Malija, ki je izginilo kritično noč na njegovem domu v St. Vidu.

Prvo priznanje

Zato so Antona Malija 28. aprila aretirali in ga zasliševali na upravi policije v Ljubljani tako dolgo, da je 2. maja pod težo obremenilnih dokazov, zlasti po soočevanju z Alojzijem Hostnikom omahnil in priznal, da je bil zares v St. Vidu pri Stični skrit v senu cela dva dni in tri noči in da je z osebnim sodelovanjem pripomogel k temu, da je pod krinko razbojništva njegov brat Andrej Mali usmrtil svojo ženo.

Andrej Mali je sprva tajil

Obdolženi Andrej Mali je temu nasproti na policiji v Ljubljani vse tajil preiskovalnemu sodniku pa priznal, da sta se z bratom Antonom res dogovorila, da bo ta prišel k njemu v St. Vid in da bosta umorila njegovo ženo Amalijo. Ko je bil obdolženec v Lombarjevem procesu v Ljubljani dne 1. marca aretiran radi suma krive prisige in potem dne 11. marca zopet izpuščen, je odšel namesto k ženi v St. Vid, na dom svojih staršev na Golnik. Tam sta z bratom Antonom skovala načrt, kako bosta spravila njegovo ženo s tega sveta. Izrečno sta se dogovorila, da bosta fingirala roparski napad tako, da bo brat Anton ob določenem času vdrl v hišo in da bo Amalijo ustrelil. Andrej pa le lahko zadel. Ves načrt sta zasnovala tako, da mu bo Andrej pisal, naj pride določenega dne k njemu v St. Vid, na kar mu je tisti teden res poslal pismen poziv, naj pride v petek ali v nedeljo ponoči k njemu v smislu že znanega dogovora. Pisal mu je prav posebej, naj o tem nikomur ničesar ne izda. Anton Mali se je pripeljal

Pokojna Amalija Mali roj. Anžlovar

kazenski proces, ko je bil neki Ličan Esapovič zaradi roparskega umora neke revnejše kmečke rodbine pri Krškem obsojen na smrt in tudi pozneje justificiran. Mnogim Novomeščanom je ta justifikacija v živem spominu in naravno je, da se tudi sedaj izprašujejo, če bodo današnji trije obtoženci zaslužili enako kazen.

Sodni dvor

Točno ob 8.30 je stopil v dvorano sodni dvor, obstoječ iz 5 sodnikov. Predsednik velikega senata je bil predsednik okrožnega sodišča dr. Jože Kavčič, a kot sodniki so fungirali: sodni nadsv. g. Kuder, sodni svet g. Dolenc, sodni svet g. Anton Kocjan in s. o. s. g. Prijatelj. Javno obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Davorin Rus, ki je bil poleti premeščen iz Celja v Novo mesto.

Obtožence so branili: dr. Ivan Vasič Andreja Malija, dr. Franjo Ivanetič Antona Malija in ljubljanski odvetnik dr. J. Cepuder Marijo Golmajerjevo. Odvetnik dr. Joža Režek pa je zastopal pri razpravi zasebno udeleženko Anžlovarjevo rodbino iz Sv. Roka pri St. Vidu.

Obtožencev še ni bilo v dvorani, ko je senatni predsednik otvoril razpravo z besedami: »Otvorjam zasedanje glavne razprave, ki se bo vršila o obtožnici proti Andreju Maliju, Antonu Maliju in Mariji Golmajerjevi zaradi zločinstva po § 167 k. z. in proti Andreju Maliju zaradi zločinstva zoper pravosodje. Obtoženci naj pridejo notri.«

Obtoženci

Prva je bila v dvorano privedena Marija Golmajerjeva. Klecajoč se je vsedla v drugo klopi na konec, za jo jetniški paznik. Golmajerjeva je bledega obraza, oblečena je v temnomodro obleko, na glavi ima prav take barve klobuk in na rokah rokavice. Videti je, da je morala večino noči prečuti s težko borbo, kajti njene oči so močno vdrite. Kot drugi je bil v dvorano priveden Andrej Mali, lepo obrit in zalitega obraza, oči se mu svetijo, oblečen je v lovsko športno obleko, nosi bel ovratnik s črno kravatno. Lase ima skrbno počesane in skuša Mali že na zunaj napraviti na navzoče čim boljši vnanji vtis.

Zadnji je stopil v dvorano prvega brat Anton Mali, črne lase ima prav tako urejeno počesane, nosi črn suknjič, črtaste hlače in istotako črno kravatno za belim ovratnikom.

Predsednik je nato vsakega posameznega obtoženca pozval, da je podal generalije. Andrej Mali

Andrej Mali

res v nedeljo zvečer 23. aprila s vlakom na njegov dom in ga je on takoj skril v seno na gospodarskem posloju, kjer je ostal brat skrit cel ponedeljek in torek, on pa mu je tja prinašal in pijačo. V torek ponoči je brat Anton dogovorno postavil ob hiši dve lestvi in je nato zlezal skozi postrežno lino v I. nadstropje in tam najprej prestrašil 9letno Anico Hrovat in končno prišel v njegovo in njegove žene spalnico. Obdolženca je prebudilo kričanje Hrovatove, vsled česar je planil pokonci in skočil proti vratom, kjer sta se z bratom srečala. Obdolženec je videl samo še to, da se je žena dvignila na posteljo, nakar je on odšel ven na hodnik in tam čakal tako dolgo, da je

brat izoršil svoje delo

On je ves čas čakal zunaj, misleč, da bo brat ustretil, ker sta se tako dogovorila, ni pa prav nič vedel, da njegov brat mori njegovo ženo z nožem. Ob vstopu v spalnico je brat svetil z žepno svetilko, katero je sam prinesel s seboj, ni pa videl, ali je imel še kaj drugega v rokah, ali nož ali samokres. Pištolo je brat sicer res prinesel s seboj od doma, nož za rezanje klobase pa mu je izročil on, ko je bil skrit na senu. Pištola je njegova, to je Andrejeva last in mu jo je Marija Golmajer vzela bojda kmalu po poroki ter jo šele sedaj izročila njegovemu bratu Antonu. Temu je namreč on sam povedal, da ima Golmajerjeva shranjeno njegovo pištolo. Po izvršenem umoru z bratom Antonom nista ničesar več govorila, ker se je ta takoj odpeljal na njegovem kolesu v smeri proti Litiji, kakor sta imela že poprej dogovorjeno ter je brat nož in masko med poljo zavrnil po njegovem izrecnem naročilu. Maskiran je bil torej njegov brat Anton, ki je masko prinesel že s seboj. Namen tega umora je bil ta, da bi on postal vdovec in da bi se potem lahko oženil z Golmajerjevo, s katero je imel že poprej ljubavno razmerje, a je tudi še po poroki pogosto zahajal k njej in sta skoro do umora ves čas tudi občevala. Golmajerjeva je večkrat razlagala, da bi se dal od svoje žene ločiti, ker je imel njo rajši, dočim njegova žena ni bila povsem zdrava. Ko pa je pozneje Golmajerjevi tožil, da s svojo ženo ni srečen in da bi se najrajši ločil od svoje žene ni sreečen in da bi se najrajši ločil od nje, mu je Golmajerjeva ločitev resno odsvetovala, ravno tako resno pa ga tudi neprestano nagovarjala, naj se svoje žene na kak način iznebi, da bo postal udovec in da se bosta potem onadva vzela. Ko je bil 1. marca v Lombarjevem procesu aretiran in 11. marca zopet izpuščen iz preiskovalnega zapora, je šel na Golnik in rekel, da se da ne bo več šel nazaj k svoji ženi in da ji je o tem tudi pisal. Golmajerjeva pa mu je svetovala drugače, namreč da naj rajši dobi zanesljivega človeka, ki bo fingiral napad in njegovo ženo ustrelil, njega pa je lahko obstrlel. Drugi dan nato je šel k bratu Antonu, katerega je med štirimi očmi vprašal, ali bi hotel priti on v št. Vid in izvršiti roparski napad in umoriti njegovo ženo tako, kakor sta se dogovorila tudi z Golmajerjevo. Bratu je obljubil za to uslugo plačati pozneje tako nagrado, da bi si lahko kupil kje malo posestvo. Brat Anton je bil s tem načrtom takoj zadovoljen in sta se dogovorila o vseh nadaljnjih podrobnostih. Obdolženec je zase prepričan, da njegova žena ni vedela, da zahaja on h Golmajerjevi zaradi ljubavnega razmerja in mu tega tudi ni nikoli očitala. Svojo ženo je sklenil usmrtiti zato, ker ga je k temu nagovarjala Golmajerjeva zaradi poznejše živitve, pa tudi iz mrznje proti ženi, s katero se ni čutil srečnega in zadovoljnega. Zakaj sedaj Golmajerjeva sokrivdo na tem umoru taji, on ne ve pojasniti, čeprav so njegove obremenitve navedbe resnične in nima on sedaj, ko je neposredno sotoristvo obeh bratov vendar dokazano, nobenega poudarka za to, da bi spravi Golmajerjevo po nedolžnem v nesrečo.

Anton Mali priznava

da se je pripeljal v nedeljo zvečer 23. aprila na dom svojega brata Andreja v št. Vid, potem, ko ga je brat pismeno povabil k sebi. Dočim je na policijski trdi, da je Amalijo Mali usmrtil brat Andrej, je obdolženec po daljšem odklepanju preiskovalnemu sodniku priznal, da je z nožem usmrtil svojo sva-kinjo on sam. To pa je storil zato, ker ga je Golmajer Marija že poprej ponovno in slednjič v soboto zvečer osebno nagovorila, naj gre v št. Vid in skupno z bratom fingira roparski napad, v kateri namen mu je dala 200 Din za vlak, istočasno pa mu je izročila tudi Andrejev samokres, s katerim naj bi po njenem in bratovem naročilu ustrelil Amalijo, Andreja pa le lahko telesno poškodoval. Golmajerjeva mu je obenem dala še nekaj slivovke in tudi masko za obraz rekoč, naj jo natakne, da ga nihče ne bo spoznal, slivovko pa naj popije, da bo bolj korajžen. Z Golmajerjevo sta o tem že dvakrat poprej govorila in je bil on sedaj popolnoma prepričan, da je stvar med njo in med njegovim bratom končnoveljavno sklenjena in dogovorjena, zlasti ker je dobil tudi pismeno povabilo od brata za št. Vid. On se je sicer še nekaj obotavljal, rekoč, da si kaj takega ne upa storiti, ona pa ga je podkrepila s tem, da to ni nič tako hudega, ker človek itak nima duše in je vseeno, če ga ubije, ker je to ravno tako kakor da bi ubil žival. Golmajerjeva se je večkrat sovražno izražala o Andrejevi ženi, njemu pa dejala, da mu da makar vse svoje premoženje, samo da bo tega hudiča proč spravi in mu je vsega skupaj v ta namen izdajala dotlej najmanj 1500 Din.

Umor iz koristiljublja

Anton Mali je izrecno priznal, da je krvavo dejanje izvršil iz koristiljublja, ker sta mu tako Golmajerjeva kakor njegov brat Andrej obljubljala, da ga bosta za ta čin bogato nagradila, da bo lahko izhajal vse življenje. Brat Andrej mu je celo obljubil malo posestvo.

Ko je prišel z večernim vlakom v št. Vid, ga je pričakal brat Andrej pri vežnih vratih domače hiše in ga takoj odvedel v skrivališče na seno v gospodarsko poslopje, kamor mu je potem dva dni nosil hrano in pijačo. V torek zvečer 25. aprila v mraku je prišel brat Andrej k njemu in mu naročil, naj takoj zaspi, ker bo moral zgodaj vstati, po polnoči pa naj pristavi eno lestvo k lini ob zid stanovalske hiše blizu državne ceste, drugo pa k hodniku gospodarskega poslopja. On je zahteval pojasnilo, čemu vse to, toda brat Andrej mu je v razburjenosti izjavil, da se mu di in da nima časa, ker ga klicajo domači spet. Drugo jutro okoli pol 3 je videl hoditi brata Andreja okoli hiše potem, ko je on že postavil lestve. Ker se v hiši ni spoznal, je najprej prišel v sobo Anice Hrovat, kakor mu je bil brat že poprej naročil, češ, naj jo prestraši in vpraša, kje ima oče denar. Ko je to storil, je šel proti spalnici brata Andreja in njegove žene in je na vratih srečal brata, ki je bil v spodnji obleki. Proti njemu je takoj sprožil s samokresom, ki se pa ni vžgal ter ga je zato vtaknil v žep in potegnil nož, ki mu ga je brat Andrej že prejšnji večer prinesel v skrivališče. V levi roki je držal električno žepno svetilko, katero je prinesel z doma, in v trenutku, ko se je izmuznil brat Andrej iz sobe, je od odprli žepni nož in skočil k Amaliji, ki je zavila: »Sai te poznam!«

Nato je takoj vstala iz postelje, on pa jo je v tem hipu z nožem zaklal. Vsekal jo po njej na slepo, ne da bi mogel povedati, ali je meril ravno na vrat ali kam drugam. V naglici tudi ni pazil na to, ali se je Amalija kaj branila, najbrž pa se je, ker jo je večkrat obrezal tudi drugod. Pri tej priliki se je tudi on sam poškodoval na levi roki. Po dejanju je zasedel bratovo kolo; pištolo ter masko je zapopal pri nekem kozolcu, nož pa je zavrgel pri nekem potoku. Vse to se je na podlagi policijskih poizvedb izkazalo kot resnično, ker so bili vsi ti predmeti najdeni na pokazanih mestih.

Obdolženi Anton Mali je svoje priznanje z dne 2. junija sicer dne 10. junija zopet preklcal in začel natvezati, da je Amalijo usmrtil brat Andrej, on sam pa da mu je pri tem le toliko pomagal, da je fingiral roparski napad. Toda dne 23. avgusta pa se je Anton Mali zopet povrnil k svojemu prvotnemu priznanju, da je namreč on umoril bratovo ženo in je svoje priznanje poprej preklcal le iz strahu pred smrtno obsodbo in iz strahu pred obenjenjem.

Golmajerjeva je nagovarjala

Vztrajal pa je na tem, da ga je k umoru začela nagovarjati Golmajerjeva že kakre tri mesece poprej, za vzroke pa on ni dalje izpraševal, ker mu je bilo znano, da je bila Golmajerjeva pred poroko in tudi po poroki bratova ljubica in bi se ona na vsak način rada z njim poročila.

Golmajerjeva taji

Marija Golmajerjeva dosledno vse taji in je prvotno na policijski kakor tudi v preiskavi trdovratno zankala, da bi sploh imela s katerim Malijem ljubavno razmerje, čeprav je res, da je Andrej Mali pred poroko in tudi pozneje pogostokrat zahajal k njej, ker je na Golniku zidal svojo hišo in ker sta si v svaštvo. Njen brat Andrej Golmajer ima namreč njegovo sestro Ivanka za ženo. Vse to, kar trdi brata Marija, da bi namreč ona oba hujkala in zapeljevala v zločinstvo umora, je povsem neresnično, priznava pa, da je nekoč Andreju Maliju res odvzela njegovo pištolo iz bojazni, da bi si utegnil storiti kaj zalega, toda še pred dobrim pol letom je izročila to pištolo njegovemu bratu Antonu, ki jo je zahteval od nje, ne da bi povedal, za kaj jo bo rabil. Tudi si z Andrejem ni nikoli dopisovala, Antonu pa ni dajala nobenega denarja razen 100 Din, ki mu jih je posodila letos spomladi, a ji je on to posojilo že vrnil, pred kakimi tremi meseci pa mu je posodila zopet 200 dinarjev, ker je želel iti k svojemu dekletu. Teh 200 Din ji doslej še ni vrnil. Pozneje se je obdolženka v preiskavi toliko omečala, da je priznala ljubavno razmerje z Andrejem Malijem pred poroko, priznala pa je tudi, da je on še po poroki zahajal k njej. Ko je prišel Andrej Mali 11. marca iz ljubljanskega preiskovalnega zapora, se je zopet zglasil pri njej, rekoč, da se bo od žene ločil in da ne gre več v št. Vid. Ona mu je svetovala, naj se z ženo lepo izmiri in gre na njen dom, on pa ji je ponovno razložil svoje načrte v tem smislu, da se bo od nje ločil, da pa bo poprej ženo spravi ob ves njen denar.

Obtožnica nadalje obširno izvaja, kako je prišlo v Lombarjevem procesu do Malijeve krivice pri-sege, kako je Andrej Mali skušal razbremeniti Lombarja.

Malijevo prijateljstvo z Lombarjem

Dokazano je, da je bil Jožef Lombar dobro znan z Andrejem Malijem, ki je pozimi 1930-31 nekaj časa pri njem celo stanoval, pozneje pa sta skupaj zahajala v Malijevo lovišče. Sredi leta 1932 pa je prišel Andrej Mali skupno z Antonom Škrjancem, Andrejem Golmajerjem in Francem Zupančičem v preiskovalni zapor okrožnega sodišča ljubljanskega, ker je bil osumljen, da je skupno z imenovanimi nekje v gorah dne 7. aprila 1928 oropal Janezu Tomaziču gotovino okrog 2000 Din in ga potem sunil v prepad.

Sumljivo je dejstvo, da je bil sredi lanskega leta Lombar Jože v Ljubljani zaprt kot kaznjeneec in da je bil ves presenečen, ko je zvedel, da so prignali v zapore tudi Andreja Malija, ki je hotel na vsak način dobiti s pomočjo kaznjencev Franca Kremžarja z njim šlike.

Tihotapski posli

Jože Lombar je Kremžarju Francu začel zaupno pripovedovati, da so prijeli Andreja Malija in njegove tri tovariše radi suma umora nekega tihotapca, ki da so ga vsi štirje ubili pred več leti na državni meji in mu odvzeli precejšnjo vsoto denarja, umorjenca pa potem vrgli v prepad in se med seboj dogovorili, da bodo trdili, da je dotičniku po nesreči izpadlo iz roke in da je torej samo po nesreči padel v globino in se ubil. Lombar je Kremžarju povedal, da tega začetnega slučaja sodišče nikdar ne bo moglo razjasniti, ker so se vsi udeleženci dobro dogovorili, kako se bodo zagovarjali. Kdo pa je bil razen Andreja Malija pri tem navzoč, Lombar ni povedal, Kremžar pa je iz njegovega pripovedovanja sklepal, da jih je moralo biti več skupaj. Kremžar Franc je letos na policijski izpovedal, da ga je Lombar Josip prav posebej prosil, naj Maliju pove, da je lahko glede njega popolnoma brez skrbi in da on Malija ne bo izdal, Mali pa je zopet dal po Kremžarju vedeti, da se storilci sami ne bodo izdali in da je lahko tudi Lombar brez skrbi. Kazensko postopanje (k. zp. VIII, 1918/32) zares ni moglo dokazati Andreju Maliju in njegovim tovarišem krivde na tem umoru, ker so se vsi enako zagovarjali, da je namreč Janez Tomazič po nesreči padel v prepad in se ubil. Kdo ve, če ni Andrej Mali kot Lombarjev intimsu temu kdaj razodel prave resnice, ko se vendar ne more trditi, da bi si mogel Kremžar Franc izmisliti, kakšne skrivnosti sta si nosila na ušesa lanske leto v zaporu Lombar in Mali z neprestanim zagotavljanjem, da drug drugega ne bosta izdala. Kdo more jamčiti, da ni morda Lombar razodel groznega storilstva na Vojnikoviču, Andrej Mali pa ga je v zahvalo za njegovo molčečnost v zvezi s slučajem Janeza Tomaziča skušal odtegniti roki pravice s svojo krivo prisego, katero bi utegnila tedaj izdati žena.

Še dve nepojasnjeni smrti

V nadaljnjo ilustracijo, v kaki morilski atmosferi se je kretal obdolženi Andrej Mali, se navaja tudi slučaj doslej nepojasnjene smrti Stareta Janeza, ki je dne 6. junija 1927 v Malijevi hiši na sumljiv način izgubil svoje življenje. Dokazano je, da je imel Janez Stare takrat pri sebi okrog 12.500 dinarjev gotovine v svrhu udeležbe na vtihotapljenem saharinu v teži boja okrog 70 kg v visoki vrednosti. Soudeležen na tem tihotapstvu je bil tudi Andrej Mali in njegova dva brata. Kar naenkrat pa so v Malijevi hiši začeli natvezati Janezu Staretu, da so udeleženci tega tihotapskega podjetja sami krivi, da so prišli ob ta saharin. Grozilo so drug drugemu z ustreljenjem. Ko so stvar pojasnili tudi Janezu Staretu in mu očitali, da je tudi on skrivni velikanse izgube, je Janez Sta-

re baje zaprosil za samokres in se še tisti dan ustrelil. Popolnoma izključeno je, da bi bil Janez Stare izvršil samoumor poprej, preden se je preprical, da je saharin res izginil, ako je bil sploh že kje na razpolago. Zdi se, da gre tudi tu za fingiran trik in da so se udeleženci tega tihotapskega podjetja spretno dogovorili, da bodo spravili Janeza Stareta ob njegov denar, potem pa fingirali njegov samoumor. Dokazano je namreč važno dejstvo, da se je Janez Stare zgrudil pod samokresom, ki je bil last Andreja Malija. Andrej Mali pa je bil pozneje tisti, ki je z veliko skrbjo nadle-goval Staretovega tasta, naj gre ali k orožnikom ali pa na sodišče in skuša dobiti v roke samokres, češ da je njegova (tastova) last, v resnici pa da ima ta samokres veliko vrednost za Andreja Malija. Že po tem načinu prikazovanja tragične smrti Janeza Stareta je samoumor izključen, le da se danes po tolikih letih zločinstvo ne da več dokazati.

Končno se omenja tudi tretji slučaj, o katerem govori ljudstvo na Gorenjskem, da je neki Karel Mali lanske leto usmrtil svojo ženo na ta način, da jo je sam ali s pomočjo obdolženih Malijevih obesil. Maliji pa so pozneje natvezali, da se je ubogi ženski zmešalo in da se je obesila sama, kar je

Zasliševanje Andreja Malija

Zagovarja se liho in rezervirano

Senatni predsednik je po prečitaniu obtožnice pripomnil: »Sedaj se prične zasliševanje obtoženec. V dvorani ostane Andrej Mali, ostala dva se naj odstranita!« Paznika sta nato odpeljala Antona Malija in Golmajerjevo iz dvorane, predsednik pa je nadaljeval:

»Andrej Mali! Stopite bližje! Ste razumeli obtožnico?« Andrej Mali, ki ga je nekaj tiščalo v grlu, je tiho odvrnil: »Da.«

Predsednik ga je kratko poučil, da ima kot obtoženec pravico podati svojo obrambo tudi nove predloge, pozval pa ga je, da natanko pove, kako se je stvar razvijala. Obtoženec je pripomnil: »Prosim.« Predsednik: »Kaj pravite k obtožbi?« Obtoženec: »Ni vse resnica, kar je pisano!« Predsednik: »Ali ste krivi?« Obtoženec: »Toliko, da sem brata nagovoril k umoru.« Predsednik: »Kaj glede krive prisrge v Lombarjevem procesu?« Obtoženec: »Sem le pomotoma pričal. V času sem se pomotil. Krive prisrge nisem kriv.«

Začelo se je nato zelo podrobno in temeljito obtožbeno zaslišanje o umoru Amalije Malijeve. Predsednik je pripomnil: »Povejte nam o umoru svoje žene! Kako se je to izvršilo in iz kakšnih razlogov.«

Obtoženec je dolgo časa molčal in naposled šepetaje odvrnil: »Visoko sodišče! Zato, ker sem bil z ženo nesrečen. Potrebe pri njej nisem imel. Golmajerjeva mi je večkrat očistila mesto ne obleko. Hotel sem se od žene ločiti, ker sem mislil, da bom imel lepše življenje z Golmajerjevo.«

Kdaj je bil sklenjen umor

Predsednik: »Kdaj ste prišli do sklepa?« Obt.: »Jaz sem se branil glede umora. Samo ločiti sem se hotel.« Predsednik je ponovil vprašanje: »Kdaj je bilo sklenjeno jo umoriti?« Bili ste v zaporu okrožnega sodišča v Ljubljani od 1. do 11. marca 1933, torej 11 dni! Kdaj je bil sklenjen umor?«

Obtoženec je trenutek molčal in nato pripomnil: »Iz zapora sem šel v Kranj k svoji sestri, ki je poročena z orožnikom. V Kranju mi je sestra obleko in perilo očistila.« P.: »Čez koliko dni ste šli na Golnik?« O.: »Sobota je bila 11., v ponedeljek je moralo biti.« P.: »Koliko časa ste bili v Kranju?«

Obtoženec je omenil nato, da je v ponedeljek odpotoval v Ljubljano k odvetniku dr. Luliku, da bi vložil tožbo proti časopisom, češ, da so po njegovem mnenju napačno poročali o njegovem zaslišanju v Lombarjevem procesu. Zvečer se je vrnil nazaj v Kranj. P.: »Ali je bila Golmajerjeva v Kranju?« O.: »Da. Skupaj sva prenočila.« P.: »Kako je potem stvar poplekla? Zakaj niste šli v Stično?« O.: »Tako, tako... Imel sem namen ločiti se od žene.«

Predsednik mu je nato prav resno predložil, kako je skušal pričati v Lombarjevo korist in da je potem prišel sam zaradi krivega pričevanja v preiskavo. Dan 9. marec je bil za obtoženca važen dan, kajti žena ga je rešila nadaljnjega zapora in predsednik je zato prijel obtoženca: »Zakaj niste šli domov k ženi, ki vas je rešila, marveč ste šli naravnost v Kranj, da se tam sestanete z Golmajerjevo. Kako je prišlo do tega sklepa?« O.: »Saj jaz nisem rekel, da je mene žena rešila.«

Zakaj je sklenil umoriti ženo

P.: »Kaj sta se dogovarjala z Golmajerjevo? To nam povejte.« O.: »Povedal sem Golmajerjevi, da ne bom šel več nazaj k ženi.« P.: »Kakšne vsebine je bilo pismo na ženo?« O.: »Pisal sem ji, kako sem nesrečen in da ne grem domov.« P.: »Povejte razlog, zakaj!« O.: »Se ne vem dobro spominjati. Se ne spominjam, kaj vse sem ji pisal. Vem, da sem ji pisal, da sem nesrečen, ko so časopisi pisali o meni in nesrečen zaradi sramote.« P.: »Zena je vse storila, da je vas rešila iz zapora. Kaj ste ji pisali? Povejte!« Kakšna je bila vsebina pisma?« O.: »Za vse to se natančno ne morem spominjati.« P.: »To je vendar važno pismo! Morate vendar vedeti za njega vsebino.« O.: »Javil sem ji, da sem izpuščen iz zapora in da sem v Kranju in da bom vložil tožbo proti županu.« P.: »Kaj še?« O.: »Ponovno prav tiho: Se ne morem spominjati. To še vem, da sem ji pisal, da bi najraje šel v kakšno tuje kraje.«

P.: »Zakaj ste bili z ženo nesrečni?« O.: »Skregala sva se.« P.: »Zakaj?« O.: »Zaradi skane. Cigarete mi je branila.« P.: »Ali ni vaša žena vedela za vaše predživljenje, da ste osumljeni umora in da ste tihotapec?« Kaj vam je rekla žena?« Ne vadamu ste bili 21. julija 1932 v Stični aretirani zaradi suma umora. Med preiskavo vam je žena pisala, pisala je vaši sestri, omoženi Golmajer. V tem pismu pravi žena Amalija, da ste obe enaki revji. V taki hudini, je pisala žena, nisem še bila vse svoje življenje. Zaupa v Boga in na nedolžnost, toda ljudje so hujši kot smrt. V pismu na moža je omenjala, da se ji Andrej smili, toda upa, da ga bo dobila iz zaporov. Ljudje so takšni in mislijo, da je mož največji zločinec. Njo bodo spravili ob pamet. In predsednik je nato naglasil: »In to so pisma, iz katerih je očitno, da je bila vaša žena silno potrta, da ima moža, ki ima take stvari. Ali ni bil povod prav to vajinim prepričanju, kako to pojasnite?« Obtoženec: »Visoko sodišče! O mojem življenju je že vedela pred poroko.«

Obtoženec je nato kratko povedal, da se je v ponedeljek 13. marca vrnil iz Ljubljane v Kranj in šel k Golmajerjevi. Prišel je po njega z vozom njegov brat Tone, ki je povedal, da je prišla žena na Golnik. P.: »Kako je žena izvedela, da ste v Kranju?« Ali je pismo prejela?« O.: »V ponedeljek dopoldne je pač dobila pismo in se je odpeljala.«

Predsednik je nato obtožencu pripomnil: »V sebi umorjene žene na umivalniku so našli orožniški sliko, ki predstavlja Jezusa, pod to sliko pa je bilo zabeleženo:« Dne 12. marca 1933. V upanju in

pa povsem izključeno, ker jo je, kakor je dognano, moral neko zvažit v oddaljeno pastirsko koč, kamor bi sama gotovo ne šla in se tam končala. Policijski nadzornik Merhar piše v zvezi s to nasilno smrtjo žene Karla Malija, da je strogo zaupno izvedel od zanesljive osebe, da je obdolženi Andrej Mali nagovarjal baš tega svojega znanca Karla Malija, po domače Blejčevega iz Vetrna, naj bi on prišel enkrat k njemu na Dolenjsko in umoril njegovo ženo Amalijo. Karel Mali je sicer priznal, da ga je vabil Andrej Mali na svoj dom v št. Vid pri Stični, zanimal pa je, da bi bil skušal obdolženec najeti njega za ta umor.

Nedvomno so vsi trije nepojasnjeni umori v veliki meri vplivali na vse tri obtožence, ki so črpali iz njih potuho in spočetka ubrali slično pot skrbno zasnovanega fingiranja z nasilnimi ropari, le da se tokrat Andreju Maliju ni posrečilo zabrisati sledov, ki so kot očitni dokazi njegovega peklenskega dela stopili takoj v ospredje in enkrat za vselej pokopali njegovo živo vero, da bo tudi ta bestialni umor lastne žene ostal prikrit posvetni pravici. To njegovo nakano je porušil predvsem tudi ljudski glas, ki je iz vsega početka označil njega kot glavnega morilca.

negotovosti. Vendar v zaupanju božjem.« In predsednik je nadaljeval: »Pač je morala imeti zaradi pričevanja kakšne težave? Povejte nam to. Žena je za vas pričala!« Obtoženec se je izogibal temu vprašanju in pripomnil: »Golmajerjevi sem predlagal, da bi skupaj živela in da bi se ločil od žene. Golmajerjeva mi je rekla, da bi rada z menoj živela kot žena, toda se boji, da jo ne bi pustil, če ne bi bila poročena.« P.: »In kaj nato?« O.: »Rekla mi je, da se bo dalo to na kak drug način napraviti in jo s sveta spraviti.«

Mali obdolžuje Golmajerjevo

Predsednik svečano: »Opozarjam vas, da morate to opraviti s svojo vestjo. Težko obremenjujete Golmajerjevo!« Rekli ste, da se hočete ločiti od svoje žene.« O.: »Rekel sem Golmajerjevi, če ne bi bil poročen in zaradi ljudi. Spravila naj bi jo na kak način s sveta, da bi postal vdovec.« P.: »Na kakšen način?« O.: »Da bi najela kakega človeka. Ugibala sva, koga bi za to dobila. Potem sva prišla na Toneta. Ona je dejala, da bi bil Tone dober, ker rad pije. V pijanosti bi ga do tega pripravila.«

P.: »Vas opozarjam, da niste vedno tako govorili.« O.: »Visoko sodišče! Ugibala sva na vse načine. Prišla sva na to, da bi bil Tone dober.«

P.: »V Kranju ste ostali. Vaš brat je prišel z vozom. Povedal je, da vas čaka žena doma. Kaj ste napravili?« O.: »Ostal sem v Kranju. Tone se je sam vrnil z vozom domov. Rekel sem mu, da naj reče, da me ni v Kranju.« P.: »V preiskavi ste drugače rekli. Ali niste rekli, da naj gre domov v Stično?« O.: »Nisem rekel, visoko sodišče.« P.: »To je napisano. Ali ste Tonetu naročili, da vas ni našel?« O.: »To sem naročil.« P.: »Kaj ste delali prihodnji dan jutraj?« O.: »Opravil sem se in šel na dom na Golnik.« P.: »Kako ste spremenili svoj načrt?« O.: »Šele na domu. Tam sem se našel svojo ženo.« P.: »Kakšno je bilo srečanje z ženo?« O.: »Šel sem v I. nadstropje. Tam me je čakal brat. Zena je v kuhinji govorila z domačimi.« P.: »Kaj je bilo z Vami in ženo?« O.: »Prosim me, naj grem z njo domov. Oče ji je naročil, da ne sme brez mene domov. Povedal sem ji, da sem bil v Kranju.«

Andrej nagovoril Antona

Predsednik je nato predložil razne druge njegove izjave in ga opozarjal na mnoge podrobnosti. Obtoženec je trdil, da je bil zelo nesrečen, odkar je bil poročen. Zena pa ga je še prosila, da bi šel z njo nazaj v št. Vid. Predsednik ga je vnovič opozoril, da je potem šel nazaj v Kranj k Golmajerjevi. P.: »Kako ste to ženi pojasnili?« O.: »Rekel sem, da grem v Gorice k bratu.« P.: »Čemu? Dne 14. marca ste se vrnili v Kranj, 15. marca ste šli na Golnik in koliko časa ste bili na Golniku?« O.: »V sredo sem šel nazaj v Kranj.« Nato je obtoženec na razna vprašanja predsednikova premisljeno odgovarjal. Obtoženec je pripomnil: »Z Golmajerjevo sva ugibala. Odločil sem se za fingiran roparski napad. Odločil sem se za brata.« P.: »Kdaj ste bratu Antonu povedali o tem?« O.: »Tisti dan, ko je bila žena spodaj v kuhinji. Z bratom sva bila v I. nadstropju skupaj.« P.: »Ali je bilo dopoldne ali popoldne?« O.: »Ne vem dobro. Mislim popoldne. Z ženo sva se odpeljala v Stično namreč popoldne ob 2.« P.: »Razgovor je moral biti samo dopoldne. Zena je bila v kuhinji pri materi. Z bratom pa sta se razgovarjala v I. nadstropju, kako jo bosta spravila s sveta. Ali je brat kaj rekel?« O.: »Brat ni nič rekel. Potem je rekel samo, da bo. Bratu sem samo povedal, da sem nesrečen v zakonu.« P.: »Ali ste bratu povedali, da bi vzeli Golmajerjevo v zakon?« O.: »Nisem, brat ni o tem nič vprašal. Samo to, če naj jo umori.« P.: »Kako ste mogli brata pridobiti s tako navadno izjavo, da ste nesrečen v zakonu? Če hočete, da vam sodišče verjame, morate povedati, kakšen je bil razgovor z bratom.« O.: »Povedal sem mu samo, da sem nesrečen.« P.: »Kaj ste bratu obljubili?« O.: »Obljubil sem mu, da mu bom toliko dal, da se bo lahko poročil, ker je imel punco.«

Obtoženec je nato povedal, da je bratu omenil, da mu bo pisal, kdaj naj izvrši umor in da bi naj prišel v hišo tako, kakor bi prišel ropar. Njo naj bi ustrelil v postelji, mene pa lahko rani.

Predsednik je nato obrnil pogovor na pištolo, ki jo je bil dobil brat Anton od Golmajerjeve. »Kako ste vedeli, da bo Golmajerjeva izročila njemu pištolo?« Kako je brat prišel do maske?« O.: »O tem nisva nič govorila! Rekel sem mu samo, da mu bom pisal.« P.: »Ali je bilo govora o denarju?« O.: »Denarja nisem imel pri sebi. Rekel sem mu samo, da mu ga da Golmajerjeva.«

Dopisovanje z Golmajerjevo

Predsednik je nato pripomnil, kako sta obtoženec in žena odpotovala nazaj v št. Vid in vprašal obtoženca: »Kaj je potem sledilo? Umor je bil izvršen 26. aprila. Torej 40 dni sta se poprej o tem razgovarjala. Kaj se je zgodilo?« O.: »Ženo sva se skregala.« P.: »Ali ste pisali Golmajerjevi in bratu kaj takega, kar bi bilo sumljivo?« O.: »Ne! Nisem bil za to, da bi sam ženo spravil s sveta.« Na razna druga vprašanja je obtoženec odgovarjal negativno in se ni vedel gotovih momentov dobro spominjati. Večkrat je odgovarjal stereotipno: »Visoko sodišče! Ne vem dobro, se ne spominjam.« Zelo je obremenjeval Golmajerjevo in ponavljal, da se je z njo ponovno razgovarjal, kako bi se znebil svoje žene. P.: »Koliko pism ste pisali Golmajerjevi?« O.: »Ne dosti. Mislim, da 15 do 20 pism.« P.: »Kakšne vsebine so bila pisma?« O.: »Različne.« P.: »Kako ste se podpisovali za Golmajerjevo?« O.: »Nič!« P.: »Ali se niste podpisali Neček?« O.: »Ne!« P.: »Mogoče z Edi? To je vaše pismo?« O.: »Podpisal sem se samo rahlo

in sem malo pokracjal. P.: »Ali ste bratu pisali? Kdaj ste pisali? O.: »Mislim, da po veliki noči, torej ali sredo.« Predsednik je nato ugotovil, da je bilo to po veliki noči, ko je obtoženec pisal bratu, da naj pride ženo umoriti. Obtoženec je pripomnil, da sta se poprej na velikonočni ponedeljek močno skregala. P.: »Iz kakšnega povoda? O.: »Anica Hrovatova mi je rekla, da nimam tu nič komandirati. Nato sem se razjezil in jo udaril od zadaj. Žena s tem ni bila zadovoljna in sem potem ženi še rekel, da naj dekleta posvari. Omenil sem ji, da sem najslabši pri hiši. Žena pa mi je odvrnila, da nimam pravice tujega otroka tepsti in da naj svoje tepem, če jih kaj imam.«

Anton je prišel

P.: »Vi pravite, da sta se sprla z ženo, ker ste udarili Anico Hrovatovo ter vam je ona dejala, da nimate pravice tepsti tujih otrok, temveč le svoje, če jih kaj imate.« O.: »Očitno mi je še mnogo drugih reči, kakor, da bi prihranil tisti denar, ki ga dajem za cigarete, za boljše stvari, jaz pa sem ji očitno, da mi obleke ne zlika.« P.: »Pa je bil to zadosten povod, ker vam ni obleke zlikala, da ste zasnovali umor proti njej? O.: »To sva se že poprej dogovorila z Golmajerjevo! P.: »Torej že aprila ste pisali bratu Antonu kaj nameravate? O.: »Pisal sem pismo.« P.: »Ste mu v pismu naročili, naj se oglasi pri Golmajerjevi? O.: »Ne, tega ne.« P.: »Zakaj ste pa bratu pisali, naj se zgleda v petek ali v nedeljo, zakaj pa ravno ta dva dneva? O.: »Ker sem ga lahko ob teh dveh dnevih počakal sam.« P.: »Pa niste nič računali z možnostjo, da vašega brata kdo spozna in kaj zsumi? Saj ga je vaša žena poznala? Kaj je že bil kdaj vaš brat v Št. Vidu? O.: »Ne, nikoli. Žena ga je pa res poznala.« P.: »Pa na to niste nič mislili, da bi ga žena opazila? O.: »Ne, na to nisem mislil.« P.: »Kako pa ste ga počakali? O.: »Bilo je ob pol devetih. V mraku sem ga opazil, ko je prihajal. Šel sem mu nasproti ter sem ga takoj vedel na seno.« P.: »In v nedeljo? Obiskali ste ga in ste ga kaj povpraševali, če je prinesel s seboj kakšno orožje? O.: »Ne. V nedeljo ne. Nisem imel časa. Pozneje sem ga obiskal.« P.: »Zakaj pa niste imeli časa? O.: »Sem moral spat.« P.: »Potem, ko ste ga obiskali, kaj ste ga vprašali? O.: »Vprašal sem ga, če je dobil pištolo. Videl sem jo, da jo ima pri sebi.« P.: »Ste ga vprašali še kaj drugega? O.: »Vprašal sem ga, če je dobil denar.« P.: »Odkod naj bi dobil denar? O.: »Dobil naj bi bil 200 Din od Golmajerjeve! P.: »Kaj pa je z masko? O.: »O maski jaz nič ne vem.« P.: »Kajne, dogovorila sta se, naj bi on imel masko, da ga žena ne bi spoznala? O.: »Ne, nič. Niti časa nisva imela, da bi se toliko dogovorila.« P.: »Kaj vam je pa znanega o žganju, ki ste ga dali bratu? O.: »Dal sem mu šabesovo steklenico žganja.« P.: »Odkod pa je ta steklenica prišla v hišo? Saj je dognano, da take steklenice ni bilo nikdar v hiši.«

Razgovor na seniku

Pristopi sluga ter razvije corpora delicti. Predsednik pokaže steklenico: »Na steklenici je gravirano: Kunčič.« O.: »Brat ni omenil, odkod mu je ta steklenica. Žganje sem mu dal jaz in sicer v drugi steklenici. Eno steklenico pa sem mu dal mušta.« — Sluga razvije dve približno politterski steklenici. P.: »Torej, kaj sta govorila, ko ste ga obiskali? O.: »Vprašal sem ga, če je pripravljeno. Brat mi je obljubil, da bo napravil.« P.: »Dobro! Toda morali ste mu razložiti vse našt, saj on ni poznal hiše, morali ste mu opisati vsako podrobnost, kod naj hodi! O.: »Pokazal sem mu lino ter mu razložil, kam naj pride. Povedal sem mu, da sta zgoraj dve sobi.« P.: »Govorite o sobi, ne o takih stvarih, ki so nam že znane! Povejte o tem, kako ste naročili bratu, naj prestraši deklico in kako naj pride k vaši ženi! O.: »Rekel sem mu, naj nju ustrelji, mene pa lahko rani.« P.: »Rekli ste mu, naj pride v noči od ponedeljka na torek. Ali ste mu dejali, da ga boste vi vodili? Kako naj sam pride, kako naj najde vašo ženo? Je bila v tisti noči vaša žena sama, je bila budna? O.: »Žena je tisto noč spala. Jaz... jaz sem spal, jaz sem bil v skrbeh, kako se bo stvar zgodila.« P.: »V torek ste ga pa sli vprašali, zakaj ni namena izvršiti. Kaj sta zopet govorila? O.: »Vprašal sem ga, zakaj ni prišel. Rekel mi je, da je zaspal. Obljubil mi je, da pride v noči od torika na sredo.« P.: »Ste ga vprašali, kako misli po umoru oditi iz hiše, kaj sta govorila, kako bo odprla vrata. So bila vrata zaklenjena, ali ste jih vi pustili odprta? O.: »Rekel sem mu, da bo šel pri vratih ven. Bila so samo zapahnjena.« P.: »Torej sta govorila samo, kako naj pride, prestraši deklico, ustrelji vašo ženo, vas obstrelji in nato naj zgine pri zapahnjanih vratih? O.: »Samo to.« P.: »Torej, kdaj sta se dogovorila, naj pride? O.: »(tresoč): V torek! P.: »Ob kakšnem času? Kdaj sta se dogovorila, da ga nihče ne zaloti? Zakaj je brat čakal od nedelje do torika, zakaj ni izvršil zločina prej? O.: »Midva sva se zmenila za ponedeljek.«

Sledi predsednikovo izpraševanje, zakaj je bil zločin preložen za en dan in Mali ponovno zatrjuje, da mu je brat dejal, češ, da je zaspal. P.: »In za ponedeljek, kdaj ste mu naročili naj pride? O.: »Okoli polnoči.« — P.: »Toda, kako naj pride notri, ko pa ne ve kod?«

Sledi zopet Malijevo zatrjevanje, da mu je povedal za dve sobi, ki sta zgoraj in da v eni spi deklica, ki jo mora prestrašiti.

P.: »Kako pa naj bi se to zgodilo in kako je to mogoče? Vaš brat naj pride, naj prestraši deklico in nato naj izvrši takoj zločin. Saj bi deklica vendar vpila, spodaj pa sta spala stara Anžlovarjeva, ki bi se gotovo zbudila in v trenutku bi bila hiša pokonci. Ko bi deklica vpila, saj brat ne bi imel časa, da umori vašo ženo, vas rani in še pogebne, ne da bi ga kdo videl. Kako naj bi se to izvršilo? O.: »Samo to sem mu naročil, na drugo nisem mislil.« — P.: »Kaj pa sta govorila o denarju? O.: »Ne, o denarju nisva govorila. Nič mu ga nisem dal. Samo kolo sem mu dal.«

Kako Andrej opisuje umor

P.: »Kdaj pa je v tisti noči žena zaspala? O.: »Okoli polnoči.« — P.: »Kdaj pa je brat potem prišel? O.: »Okoli pol treh.« — P.: »Kaj se ni vaša žena tedaj zbudila, ko je vaš brat prišel? Ali ste kaj opazili, je vaša žena kaj slutila? Kaj ni vaša žena bila poprej pri deklici? Ali ni bila prej vaša žena nekoliko otožna? O.: »Ne, otožna ni bila, samo malo prehlajena je bila.« P.: »No, kako je bilo pri dogodku? O.: »Najprej je nastal vrišč in nato je prišel brat v sobo. Ko se je pojavil on, sem stopil jaz med vrata ter počakal, kdaj bo padel strel! (Mali umolkne in molči. Ker ne nadaljuje, ga predsednik ponovno vprašuje.) P.: »In žena je spala medtem, je kaj opazila? Ste vi kaj videli? O.: »Videl sem, da je sedla na posteljo!« — P.: »Ste slišali kaj vpitja, je vaša žena kaj klicala? O.: »Nič nisem slišal.« P.: »Kako dolgo je to trajalo? O.: »Kmalu je minilo in nato je brat stekel ven.« — P.: »Sta kaj govorila, ko je tekla mimo vas? O.: »Ne. Samo mimo je smuknil.« — P.: »Pa Anica? O.: »Bila je zunaj.« — P.: »Povedala je, da je videla dva moška. Ali je bil brat brez sve-

tilke? Kako je mogel v temi smukniti k vratom? O.: »Tega ne vem.« — P.: »In nato? Kaj se je potem zgodilo? O.: »Nato je prišel oče gori!« — P.: »Niste šli vi doli? O.: »Ne. Oče je prišel gori.«

P.: »Vi pravite, kakor ste izpovedali, da ste se zdravili pri zdravniku dr. Virantu? Kaj niste vedeli, da ste spolno bolni? Ali ste ženi kaj povedali o tem? O.: »Nisem vedel, da sem spolno bolan.« — P.: »Kaj da ne bi vedeli! Dobili bomo še dokaz, da ste niste zdravi!«

Sledi nato zasliševanje o krivem pričevanju v Lombarjevem procesu. P.: »15. aprila 1931 ste bili zadnji pri dr. Virantu, 14. januarja 1932 ste se poročili z Anžlovarjevo, dne 29. septembra, ko je bil Vojnikovič umorjen, ste bili, kakor ste sami izpovedali v Lombarjevem procesu, z Lombarjem pri Figovcu. Zakaj ste tudi ženo nagovarjali k pričevanju, saj je dr. Virant iz svojih zapiskov izpovedal, da ste bili pri njem. Zakaj niste tega povedali pri preiskavi? O.: »Mi tedaj to ni prišlo na misel. Šele v zaporu sem se tega spomnil.«

Razmerje z Lombarjem

P.: »Vaše razmerje z Lombarjem se je pričelo že leta 1930, to je bilo tedaj, ko ste se v gostilni Mali sestali nekoč z Lombarjem in s Šfiligojem. V času, ko je bil Vojnikovič umorjen, ste obiskovali šolo (tečaj), stanovali ste tedaj pri Lombarju. Pri zaslišanju ste označili svoje bivališče v Kranju. Šele pozneje se je našel neki Kremžar, ki je izpovedal, da je slišal od Lombarja razne stvari zaradi umora tihotapca Tomažiča. Kako Lombar sploh ve, da ste bili leta 1927 s Tomažičem? Kako je mogel Lombar o tem vedeti in kako pripovedovati o tem Kremžarju? Kako vas je mogel posvariti, da vas ne bo izdal, vi pa njega ne? O.: »O tem nisem jaz nikdar govoril. Kremžarja še poznam ne. Lombar ni mogel govoriti teh stvari!«

P.: »Kako da ste priznali, da ste v zadevi Vojnikovič krivo pričali? O.: »Nisem priznal tega, rekel sem le, da sem pomotoma pričal.«

Predsednik čita nato zapisnik izpovedi, ki jo je Lombar dne 19. oktobra t. l. t. j. pred šestimi dnevi dal pred preiskovalnim sodnikom. Iz zapisnika je razvidno, da sta Lombar in Šfiligoj res prišla k njemu zaradi neke puške. Lombar je prišel zaradi inserata, ki ga je čital v »Jutru«. Puške Lombarju ni izročil, ni pa res, da bi bila puška kdaj Vojnikoviču naprodaj. Lombarjeve obdolžitve so po Malijevem mnenju izmišljene. Možno je, da se je 29. septembra 1930 res sestel z Lombarjem pri Figovcu. Mali v izpovedi priznava, da mu je Lombar po svoji materi iztihotapil iz zapora plav listek, v katerem ga prosi, naj priča zanj. — O.: »Listek sem prebral in sežgal.« — P.: »Ali ostanete pri priznanju, da vas je Lombarjeva sestra Mihaela pred sodiščem prosila, naj pri pričevanju nič ne omenite o tistem listku? O.: »Ostanem.«

P.: »Vi ste imeli lovsko puško sistema »Beau-coup«. Koliko ste dali zanj in kje ste jo dobili? O.: »V Kranju za 2.500 Din.« P.: »Puške tega sistema so po 4 do 5 tisoč Din.«

Predsednik vprašuje dalje: »Po smrti tistega tihotapca ste vi hodili k njegovi ženi in ste zahtevali od nje revolver, češ, da je vaša last, rev. pa je bil tedaj pri sodišču.« O.: »On se ni ustretil pred menoj!«

P.: »Na Kadilcu je 1928 pogorela Dolenčeva koča, ki pa je bila poprej izropana! O.: »Tega j že dolgo in o tem nič ne vem.«

P.: »Ali poznate Karla Malija? Ste kaj v sorodu z njim? O.: »Poznam ga v sorodu pa nisem.« P.: »Po smrti svoje žene ste brzojavili na Golnik: Malka umrla, pogreb v petek. Nato je prišel vaš brat Franc? O.: »Da!« P.: »Se spomnite podrobnosti o nekih 300 Din, katere vam je omenjal vaš brat Franc? O.: »Se spominam, da mi je rekel, da jih je dal nekemu delavcu za zaslužek.« P.: »Se spominjate, da ste ob tej priliki tudi naročili svojemu bratu, naj dvigne pri Golmajerjevi neko listino, ki naj jo nese v Kranj, kjer naj jo izroči vaši sestri Dolšini? Kakšna pogodba pa je bila to? O.: »Šlo je radi Čehove gostilne v Rožni dolini.« P.: »Zakaj pa naj bi šel brat Franc po listo pogodbo? O.: »O.: »Ne brat Franc, temveč brat Lojze!« P.: »Zakaj pa ste se bali tiste pogodbe, saj ta pogodba je še iz starega veka, še iz časov, ko niste bili poročeni z Anžlovarjevo. Zakaj ste se bali, da bi kdo izvedel, kako ste pred svojo poroko nameravali najeti neko gostilno?«

Vprašanja braniteljev in državnega tožilca

Branitelj Andreja Malija dr. Vasič izprašuje: Kdo je prvi prišel na misel, spraviti spoti Anžlovarjevo, vi ali Golmajerjeva? O.: »Prva ona, naj ženo spravim spoti in naj njo poročim.« Dr. V.: »Kaj je ona s tem nameravala, kaj je hotela? O.: »Naj jo poročim.«

Dr. Vasič izprašuje nato nekatere intimne detajle iz zakonskega življenja s pokojno Anžlovarjevo. Iz odgovorov Malija je razvidno, da je bila pokojnica zelo vzdržna in resna ženska ter da je od zakona zahtevala predvsem resnosti. Maliju je dejala: »Spolno občevanje ni vse.« Iz kratkih skornj odrezanih odgovorov Malija je bilo spoznati slepi idealizem pokojnice, ki pa je imela za moža človeka, ki ni mislil na nič drugega, kakor na sladostnosti, na zakonsko nezvestobo, na denar in ki je bil povrh tega še spolno bolan.

Dr. V.: »Vi ste bili prepričani, da ste bili dne 29. septembra 1930 z Lombarjem pri Figovcu? In ste to pričali, čeprav vas je Lombar po listku prosil, da pričate isto. O.: »Bil.« Dr. V.: »Kaj ste bili tedaj v ponedeljekov zaporedno v Ljubljani? O.: »Več ponedeljkov sem se redno vozil v Ljubljano, ker sem se takrat zdravil pri dr. Virantu.« Dr. V.: »Kakor iz vsega razvidno, je Golmajerica nagovorila vas in Antona za umor! O.: »Da.«

Branitelj Antona Malija dr. Ivančič: »V času od 11. do 16. marca ste se dogovorili z Golmajerico, da spravite ženo spoti. Ali ste morda že kdaj poprej govorili z njo o tem? O.: »Že poprej sva govorila o tem: Že večkrat sva se razgovarjala.« Pri sednik Dr. Prijatelj: »Kdo je prvi prišel na misel, uporabiti za ta zločin brata Antona? Golmajerjeva ali vi? O.: »Tako sva ugrabila in ne vem, ali je ona na to prišla ali jaz.« Dr. Prijatelj: »Zakaj pa je bil brat pripravljen za ta zločin, ali iz gole bratovske ljubezni do vas? O.: »Tožil sem mu, da sem v zakonu zelo nesrečen. Obljubil sem mu, da mu dam toliko, da se more poročiti.«

Dr. Cepuder (bratitelj Golmajerjeve): »Kdaj ste pričeli razmerje z Golmajerjevo? O.: »Takrat ko sem hodil v tečaj.« Dr. C.: »Ste se takrat že poznali z Anžlovarjevo? O.: »Poznala sva se že poprej.« Dr. C. govaja nekatere podrobnosti, kako je Mali pregovoril Golmajerjevo s tem, da ji je obrekel njenega prejšnjega ljubimca, O.: »Še ne spominam.« Dr. C.: »Vidva sta se zmenila, da najameta kje kakšno gostilno? O.: »Najprej v Poljanah.« Dr. C. Koliko denarja je imela Mici? O.: »60.000 Din.« Dr. C.: »Koliko naj bi znašala najemina za tisto gostilno? O.: »Tisoč Din.« Dr. C.: »Hoteli ste reči 3000 Din. Pa kaveja je znašala 40.000 Din. Kdo naj bi jih plačal? O.: »Jaz.« Dr.

Gonilna moč v pralnem kotlu

Na milijone kisikovih mehurčkov vzbudi gibanje. Razvijajo se med kuhanjem (vsaj 15 minut) v raztopini Schichtovega Radiona in poganjajo — brez prestanka za Vas delajoč — milno peno skozi tkanino. Tako operete perilo lepo in prizanesljivo, če redno uporabljate Schichtov Radion.

C.: »Vi je niste iskali, ona pa je iskala, ker je imela svoj denar izposojen pri svojem svaku in pri vašem bratu. Zakaj niste prevzeli gostilne? O.: »V časopisih je bilo, da pride čez tri dni na dražbo.« Dr. C.: »Vi lažete!«

Predsednik svetuje branitelju, naj rabi bolj zmerne izraze. Dr. C.: »Vi ste prosili Mickinega očeta, naj vam jo da za ženo, češ, da boste ono drugo na Dolenskem pustili.« O.: »To ni res!« Dr. C.: »Kdo je prej od vaju dveh prišel na misel fingirati roparski napad, vi ali Golmajerjeva? O.: »Ja, to je ona rekla.«

Državni tožilec dr. Rus: »V procesu smo videli, da ste pričali, da ste bili na kritični dan z Lombarjem pri Figovcu? O.: »Možno je, da sem se motil.« Dr. tožilec: »Saj menda sami priznavate!«

Državni tožilec nadaljuje: »Vi ste 16. marca, ko ste prišli iz preiskovalnega zapora, pisali ženi, da se čutite zelo nesrečnega. Kaj ste pisali, da ste bili obdolženi krivega pričevanja? O.: »Pisal sem o svoji nesreči, o krivem pričevanju pa ne, ker nisem maral, da bi to žena vedela.« Dr. tož.: »To pismo se bo med obravnavo že našlo.« Predsednik: »Vaša žena je bila zaslišana v Višnji gori in je tam zvedela, da vas je dr. tožilec obtožil krivega pričevanja.« — Sledi še nekaj manjših vprašanj in opomb, s čimer je bilo dopoldansko zasliševanje Andreja Malija zaključeno.

Sestavljanje zapisnika

Predsednik je nato začel narekovati dolg, skrben in obsežen zapisnik o tem zaslišanju. Predsednik je prosil tudi vse, ki so stavili kaka vprašanja, naj ga na eventuelne pomote opozore, vendar pa to ni bilo potrebno, ker je bilo že pri dopoldanski obravnavi takoj vidno, da predsednik

obvlada ves proces do vseh podrobnosti. Sestavljanje zapisnika je trajalo dobre dve uri ter je predsednik v njega zabeležil vsako podrobnost in vse momente, ki obremenjujejo obtoženca obojega ga razbremenjujejo. Ugotovil je med drugim:

Kot motiv za umor svoje žene navaja obtoženec, da je bil v zakonu z njo zelo nesrečen, ker žena ni bila za spolno občevanje, ker ni skrbela za njegovo obleko in perilo in ker mu ni pustila kaditi cigarete, sploh pri njej ni imel nobenega življenja. Kar se tiče njegove prošlosti, je bilo obtoženčevi ženi že pred poroko znano, da se je bavil s tihotapstvom, ker ji je to sam povedal. Tudi si žena ni napravila nič iz okolnosti, da je bil obtoženec že pred poroko julija in avgusta 1932 aretiran in v preiskovalnem zaporu skupaj z Andrejem Golmajerjem, Antonom Škriancem in Franceom Zupancičem, ki so bili osumljeni umora Janeza Tomažiča. Glede slike Jezusove in napisu na hrbtni je obtoženec pripomnil: »Žena mi kaj takega niti ni omenila, niti pokazala, da bi bila zato nesrečna. Slika je videl, napisu ne. Na ženi ni opazil nikakih znakov sumničaja.«

Predsednik: »Kako ste ženi pojasnili razmerje s tako proslulim razbojnikom Lombarjem? O.: »Visoko sodišče! Jaz nisem vedel, da je Lombar tak.« P.: »Ali je vam kaj o tem žena povedala?« Obtoženec je molčal. Naposled je pripomnil, da mu ni nikoli očitala posledic zaradi njegovega pričevanja v Lombarjevem procesu.

Obtoženec je še ponovno skušal močno obremeniti Golmajerjevo, da je ona bila tista, ki ga je k umoru nagovarjala, ker se je sam branil in se je hotel le od žene ločiti.

Zasliševanje prvega obtoženca Andreja Malija je trajalo do 13.30, naker je predsednik odredil odmor.

Kaj pravi Anton Mali

Predsednik je otvoril znova razpravo ob 15. Stavil je prvemu obtožencu Andreju Maliju nekatera dodatna vprašanja, naker je odredil: »Priprilite Malija Antona! Jetriska paznika sta pripeljala drugega obtoženca. Predsednik je nadaljeval: »Mali Anton! Stopite bližje! Ali ste slišali obtožbo? Ali ste jo razumeli?« Mali Anton je najprej nekoliko pobledel, nato ga je obšla rdečina in je dalje časa molčal. Predsednik: »Vi ste obtoženi, da ste sodelovali pri umoru svoje svakinje Amali-je Mali na ta način, da ste po prejšnjem dogovoru smrtno poškodovali Amalijo, da je na poškodbah umrla. Ali se čutite krivega?« Mali Anton je odvrnil z nasmeškom: »Seveda se. Jaz sem napravil.« P.: »Povejte, kako.« O.: »Golmajerjeva me je začela nagovarjati že tri mesece pred dogodkom.« Obtoženec se je na razna predsednikova vprašanja, kako je prišlo do nagovarjanja, zapletel v protislovja ter trdil, da se je z Golmajerjevo trikrat sestel v gozdu. P.: »Mali Anton, pazite dobro, kaj govorite! Težko obremenjujete Golmajerjevo.« Dr. tožilec: »Gospod predsednik! Opozorite ga, da mu to nič ne koristi.« Predsednik dalje stavlja še več vprašanj, ki so se vsa tikala njegove trditve, da ga je Golmajerjeva nagovarjala k umoru.

V razpravni dvorani je bil popoldne večji naval občinstva, ki je sledilo zaslišanju drugega obtoženca z največjo napetostjo. Anton Mali je v vseh podrobnostih opisal, kako se je sestel z Golmajerjevo, kako se je sestel s svojim bratom in snoval načrt za umor svoje svakinje. Na vsako vprašanje je odgovarjal prav na kratko ter tupatam priznaval vse podrobnosti, ki jih je dognala sodna preiskava. Brat njegov je prišel potem, ko je bil izpuščen iz preiskovalnega zapora zaradi krive prispe, v Kranj, in tam se je Andrej sestel z Golmajerjevo, in sicer pri svoji sestri, omoženi Dolžina. Pozneje je prišel on k bratu z vozom in

— Pri boleznih na ledvicah, v mehurju in debelem črevesu polajšuje »Franz-Josef«-grenčica v najkrajšem času tudi večje težkoče pri odvajanju. Spričevala bolnišnični potrjujejo, da je »Franz-Josef«-voda radi svojega olajšujočega učinkovanja brez bolečin prav posebno primerna za neprestano porabo pri mladih in starih.

mu sporočil, da ga mati prosi, naj pride na Golnik, kamor je prišla njegova žena Malka. Brat se je izgovarjal, da bo prišel drugi dan.

Predsednik: »Kdaj sta se začela razgovarjati o umoru?« Obtoženec: »Drugi dan je prišel Andrej okoli pol 6 na Golnik. Začel me je nagovarjati, da bi šel v Št. Vid in da bi mu tam spravil ženo s sveta. Povedal mi je, zakaj. Samo to mi je pravil, da bi rad oženil Golmajerjevo.« P.: »Ali je povedal, kako bi se to napravilo?« Obtoženec na kratko: »Ženo naj bi ustrelil, njega pa lahko rani s pištolo, ki bi mi jo dala Golmajerjeva.« Anton dalje pripoveduje, kako mu je brat dejal: »Kar boš rabil zase, to ti bo vse dala Golmajerjeva.«

P.: »Kaj vam je obljubil Andrej za nagrado? O.: »Toliko ti bom dal, da boš vse svoje življenje prost vseh skrbi.«

Tudi Anton obdoljuje Golmajerjevo

Obtoženec je nato še v vseh podrobnostih opisal, kako se je o tem umoru razgovarjal z Golmajerjevo, ki mu je naposled dala pištolo, steklenico žganja in 200 Din za vožnjo proti Stični. Na predsednikovo vprašanje, kdo je napravil masko, je obtoženec pripomnil, da mu jo je napravila Golmajerjeva sama. P.: »Koliko časa je rabila za to?« O.: »En teden.« Predsednik začuden: »Za takšno delo, kot je ta maska, ni bilo treba toliko časa. Kje ste blago dobili?« O.: »Ona mi ga je dala.« Predsednik začuden: »Ta maska je vendar iztrgana iz starega suknjica in brez vsakih šivov!« Obtoženec nato omeni, da mu je Golmajerjeva napravila tudi pravo masko iz črne ovčje kože ter je to masko v vseh podrobnostih opisal. Predsednik je ugotovil, da je na policiji v Ljubljani bila nekaka taka maska, toda sedaj je izginila iz zbirke corpora delicti. Dalje je obtoženec zatrjeval, da mu je dala pištolo Golmajerjeva in da se je potem napotil v Stično. Prišel je tja proti večeru, kjer ga je že čakal brat, ki ga je spravil spat v senik. Prvo noč z Andrejem ni nič govoril. Dopoldne mu je Andrej prinesel žganje ter sta se na kratko razgovarjala. Načrt za umor Amali-je izdelal brat Andrej. Anton je ležal še dva dni v seniku, kamor mu je nosil brat hrane in žganja, tako da se je močno napil. Žganje je napravil Andrej iz navadnega špirta, ki mu je prinešal vode. Obtoženi Anton nato opisuje podrobnosti, kako je prišlo do umora Amali-je. Sprva nisem hotel

izvršiti umora. Hotel sem iti domov, češ, sam napravi, jaz ne bom, doma me čaka delo. Brat pa mi je odgovoril: Uh, danes se mora to izvršiti. Domov ne moreš, ker je ponoči zgorela hiša in te bodo kot tujca takoj orožniki prijeli. Tega sem se zbal. Predsednik je pripomnil, da so orožniki poročali, da je res v bližini zgorelo poslopje in da sta to napravila obtoženca, da bi tako odstranila sum na umor.

Kako je Anton izvršil umor

Obtoženec je nato opisal zadnje trenutke pred umorom. Že ob 10 ponoči je vstal in hodil okoli hiše do pol 3. Nato mu je brat odprl vrata in ga spustil v hišo. Anton je šel najprej v sobo, kjer je spala Malkina nečakinja Anica Hrovatova. S seboj je imel nož, pistolo in svetilko. V postelji je ležala punčka. Šel sem k njej in ji zaklical: Kje ima oče denar? Punčka je skočila s postelje in zavpila: Ravbarji. Jaz sem se obrnil in rekel: Bodi tiho, ne kliči. Punčka je šla potem po stopnicah dol. Brata pa sem srečal pri vratih njegove spalnice. Potisnil me je v sobo, kjer je bila Malka že zbujena in je stala pri postelji.

P.: »Ko ste dekleta zagledali, se-li niste bali, da bi vas spoznala?« — O.: »Mar je meni bilo, saj sem bil pijan v kamri. Brat mi je rekel, naj hitro izvršim.« — P.: »To je popolnoma novo.«

Obtoženec je nato pričel pripovedovati, kako je sunil parkrat Andrejevo ženo z nožem. Izgovarjal pa se je, da nikakor ne ve, kolikokrat je sunil, ker je bil pijan.

Predsednik je pripomnil, da je ugotovljeno, da je dobila Amalija 19 lažjih in težjih ran.

Konfrontacija bratov

Sledila je zelo dramatična konfrontacija obeh bratov.

Predsednik je pozval Andreja: »Andrej, vstani! Kdo je govoril resnico? Poglejta si oba v oči.«

Andrej je pripomnil: »Tone ni resnice povedal.«

Predsednik je še enkrat ponovil: »Poglejta si v oči.«

Tone je glasno odvrnil: »Danes sem resnico govoril.«

Velika napetost v dvorani. Predsednik še enkrat poziva Andreja, naj izjavi, kdo je govoril resnico.

Andrej pa je zamolklo odvrnil: »Brat Anton si je mnogo izmislil.«

Anton pa nato: »Andrej, zakaj lažeš! Res si vse to ti napravil.«

Konfrontacija je bila še v mnogih točkah izredno živahna in napeta, zlasti ko je Anton pripovedoval, kako je Andrej odprl vrata in kako ga je porinil v sobo.

Predsednik je pripomnil Andreju: »Sedaj čujmo, da ste mu masko sami natakili na glavo.«

Andrej: »Jaz mu nisem dal maske.«

Anton: »Andrej, ti si jo nataknil na glavo.«

Med Andrejem in Antonom je prišlo med konfrontacijo do dramatičnih prizorov. Anton je vzkliknil proti Andreju: »Andrej, priznaj vse — povej, kako je bilo, ne pomaga nič — najboljša je resnica!«

Pri tej razburljivi konfrontaciji je Andrej še enkrat pripomnil, da govori njegov brat brez vsake premisleka. Nato pa so začeli vsi trije bratralci na obtoženega Antona Malija staviti posamezna vprašanja, na katera je Anton deloma takoj in točno odgovarjal, pri drugih vprašanjih pa se je skušal izmotati z raznimi dolgovznimi izgovori.

Zasliševanje Antona Malija je trajalo od 3 do pol 6, naka je predsednik odredil sestavo najnatančnejšega zapisnika o njegovem zaslišanju.

Poročilo o večerni razpravi glej na 2. strani.

Jubilejni koncert

Pevske zveze

Pevska zveza je naša pevska organizacija z najširšo legitimacijo, ker je razširjeno njeno delovanje po vsem Slovenskem ozemlju in družji v svojem okrilju blizu 200 pevskih zborov. Znani so njeni koncerti manjšega — večjega kova. Ni še pozabljen znani monstre koncert na Kongresnem trgu v letu 1931, ali oni, prvi večjega obsega, ob otvoritvi radija. Kako lepo, dostojno so proslavili zbori od blizu in daleč biserni jubilej našega nadvladike dr. Jegliča! In s kako pomnoženo silo so se pripravili zbori (112 jih je delalo) za veliki jubilejni koncert, ki naj bi se bil vršil na Stadionu dne 30. jul. Take pevske sile še ni razmatal noben poziv, takega navdušenja med pevci še ni vžgal noben spored, kot ga je bil vnel zadnji.

Delo pevske zveze je zelo široko in globoko. Ono ne obsega le svetnih pesmi, večina njenih zborov je obenem v službi cerkve na koru. Zato zajema njen delokrog tudi cerkveno petje in so uspehi njenega dela vidni po naših korih, koder so narasli zbori iz pešice pevcev in pevk v številne pevske družine 30 do 40 članov in še čez. Marsikje so morali povečati jim kor, ki jim je postal pretesen. Ponekod so tudi sami veliko ali največ k temu pripomogli.

Jubilejni koncert, ki ga bodo peli nekateri zbori daljnje ljubljanske okolice, bo pokazal, kako visoko se je dvignila pevska umetnost in disciplina med našimi zbori. Njihovo delo je topot posvečenosti izrednemu jubileju, kakršnega ne doživlja vsako desetletje. Zato smejo upati, da bodo sodelovali z njimi in napolnili stolnico vsi oni, ki čutijo sad Odraslega in mu priznajo neizmerni pomen za človeštvo.

Koncert se bo začel točno ob pol 4, ker slede po koncertu še druge slovesnosti. Konec bo ob 5, ker bo po koncertu še slovesna posvetitev Kristusu Kralju.

Vstopnice in partiture s popolnim sporedom v jugoslovanski knjigarni. Vstopnina od 15 dinarjev navzdol.

Roparski napad

Banja Loka, 23. oktobra.

Preteklo sredo je šel sin posestnika P. iz Črne potoka pri Kočevju po opravkih v Kaptol pri Banji Loki. Po opravljenem poslu se je vračal proti domu s 500 dinarji v žepu. Ni bil še daleč od vasi, ko sta mu prišla po cesti nasproti dva Primorca, kot pri nas imenujemo kratko sezonske delavce iz hrvaškega Primorja, katerih je pri nas leto za leto več. Najbrže sta se vračala domov v Primorje, dela ni bilo, zaslužka tudi ne, zato sta skušala priti do denarja na kak drug način. Nista mogla vedeti, če ima fant denar, šla sta na veliko srečo, pograbila fanta, ga vrgla na tla, mu vzela ves denar ter zraven še suknjo in klobuk, da je oropani fant nadaljeval pot proti domu golorok in gologlav.

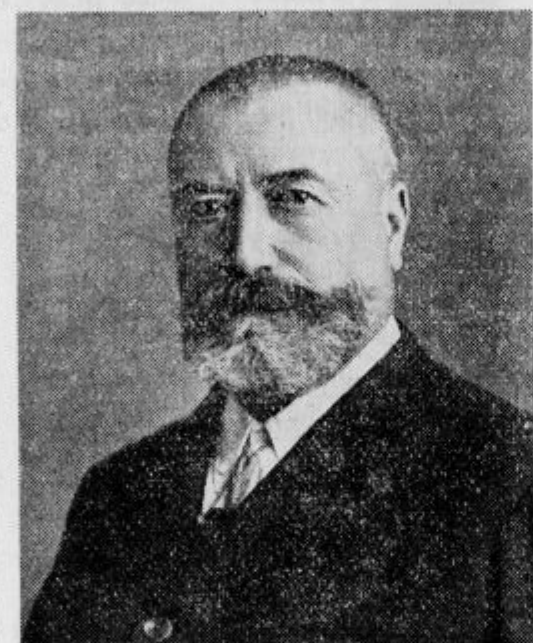
Napadalec sta bežala dalje po cesti, a kmalu zavila v gozd, da sta se izognila vasi. Kam potem, je v taki okoliščini, kakor je naša, težko uganiti.

Ljubljanske vesti:

Karel Pollak st. - 80letnik

Danes je težko pisati o odličnih možeh, zakaj dan za dnem smo vajeni vseh mogočih obletnic, ki vprav zato povsem brez utisa gredo mimo nas. Osemdesetletnica moža, kakor je naš jubilar, pa brez dvoma zahteva neke pozornosti.

Zanimiv je ta rod že v svojih pradedih. Stari oče jubilara je bil usnar in poročen s Tržačanko Margareto ter imel z njo 24 otrok. Živel je od teh 15 fantov in troje deklet. Sin Jakob se je poročil s Kranjico Ano, prevzel v Kranju delavnico za koce in jo preuredil v usnjarno. Življenje v očetovi hiši v Trzinu je bilo povsem patriarhalno.

Družina je jedla skupaj s pomočniki, vajenci in hlapi so imeli isto hrano, le mizo posebej. Za vso družino se je peklo kruh doma. Delalo se je od 5—7 jutraj teš, od 7—8 je bil odmor in izdaten zajutrek, ob 12 kosilo in zopet delo od 1 do 7 zvečer. Tudi plača je bila za tiste čase dobra: dva srebrna goldinarja na teden in vsa oskrba. Videti je, da je le to izredno delo in pridnost mogla dvigniti podjetje iz skromnih početkov do ugledne trdnje.

Sin Karel, naš jubilar, rojen v Trzinu dne 26. oktobra 1853, je bil začel svoje podjetje v težavnih okoliščinah. Od očeta je prejel 2000 goldinarjev in pričel kupčijo s kožami. Po nesrečnem naključju je izgubil skoraj vse in moral si je od pomočnika Matije Kastelica izposoditi denar, da je iznova začel. To pot je uspešno, denar je vrnil, podjetje je začelo rasti. Pot od prvih početkov do treh velikih modernih tovarnen je bila dolga in naporna. O tem ne govori mnogo. Vsak dan je vstal že ob 4 jutraj, šel na sprehod in nato k sv. maši, od tam pa na delo. Vse, kar je prišlo iz njegovih tovarnen, je bilo izredno solidno in okusno izdelano. Podjetje je v kratkem zaslovelo tudi izven meja bivše Avstrije. Delal je tudi za ruski carski dvor, in sicer preobleke za stole, opreme za dvorne kočije, za dvorno jahto, sedla za konjeniške edince carjeve garde itd. Izdelki tovarn so se razpošiljali na Francoško, Angleško in v druge države.

Toda to je samo zunanje delo. Svoje moči je zastavil, izbral in jih posvetil tudi versko-kulturnemu delu. S pokojnikom dr. Krekom in prelatom Kalanom je ustanovil Krščansko socialno zvezo, ki se je v teku desetletij razvila v matico vseh prosvetnih katoliških društev širom naše ožje domovine. Za prosvetno delo je žrtvoval svoj prosti čas, a ga je tudi vsestransko gmotno podpiral. Jubilar je tudi vzoren kristjan in samo Bog ve vse, kar je šlo iz njegovih rok v roke ubogih. Njegovo ime najdemo med ustanovitlji Vincencijeve konference za faro Marijinega Oznanjenja v Ljubljani, ki ji je ostal zvest do danes.

In kaj naj rečem o njegovem življenju v krogu svojih dragih. Alban Stolz je nekoč zapisal sledeče besede: »Nekaj veličastnega je, videti moža v boju za blagor domovine; toda še bolj veličastno je, videti ga, ko moli. Ne poznam lepšega prizora, kakor gledati moža, zatopljenega v molitev.« Veliko resnico izražajo te besede. V svetu, ki ima tako malo smisla za vse, kar je višjega, ki ima tako malo vere v nadnaravne stvari, nas razveseli pogled na Boga vdanega moža. Bori se s potrebami vsakdanjega življenja in sprejme slednji dan na novo boj trpljenja. Toda ni sam, kvišku se ozira, odkoder mu prihaja pomoč. Potem pozabi težo dela in razodene svoje želje in skrbi v molitvi svojemu Stavniku. Čuti poživljajočo božjo pričužnost ter izroča breme dneva v varstvo Večnega. Tak mož je naš jubilar. Odkritosrčna, iskrena pobožnost je glavna poteza njegovega značaja in sad njegove žive vere. Ne mine dan, da ne bi bil pri sv. maši in sv. obhajilu, da ne bi ure premolil pred Najsvetejšim. Nad 50 let je ud Tretjega reda svetega Frančiška in še danes vrši z vso natančnostjo vse svoje redovne dolžnosti. Njegova globoka pobožnost je ustvarila okrog njega ozračje resnice, prijateljstva, zaupanja ter dovršila v marsikaterih slučajih čudovita dela.

Na dan sv. Frančiška Asiškega se je dne 4. oktobra 1875 poročil s Franjo Peterca. V srečnem zakonu se mu je rodilo 15 otrok, od katerih jih živi še šest. Nad tihim svetlečim družino, katere glava in vodja je bil, so pletali angeli božji, označevalci večne ljubezni. Kjer prebiva ljubezen, mir, veselje, kjer si prizadevajo starši in otroci izdreti trnje življenja, postane družina košček nekdanjega raja. Ljubezen je gospodovala v tem kraljestvu jubilara. Kot oče je nosil na močnih ramenih glavni del in glavno težo. Zato pa je bila družina njegovo vladarstvo, kjer je izražal ves svoj vpliv, zasajal v mlada srca svojih otrok strah božji in krepost, globoko in živo vero, izpodbijal družico svojih nalog in svojega dela, da se ni niti en dan

Ukinitev izletniškega vlaka Ljubljana-Karlovac

Vsled nezadostne frekvence se za letošnjo sezono stalno ukine na progi Ljubljana-Karlovac in obratno izletniški vlak, ki je odhajal iz Ljubljane gl. kol. ob 5.19 in se vračal v Ljubljano gl. kol. ob 22.16.

— Pri boleznih srea in poapnenju žil, nagibnosti h krvavitvam in napadnih kapim zagisura »Franz Josefov« grenčica lahko izpraznenje črevesa brez vsakega napora.

prestrašila težkih dolžnosti za svojo hišo. Če je razlivalo sonce zemeljske sreče svoje žarke na domačo hišo, se je oziral k Darovalcu vsega dobrega in opominjal svoje: »Jaz pa in moja hiša hočemo služiti Gospodu!« Ko so privrli viharji življenja in prinesli trpljenje in smrt tistih, ki jih je ljubil, ko mu je Bog odpoklical zvesto ženo — vse je vzel iz Gospodove roke v mislih na veliko besedo: »Če smo dobro vzeli iz Gospodove roke, zakaj bi bridkosti ne!« Ko se mu je zrušilo njegovo življenjsko delo, v katerem je izbral vse svoje moči, tako da sedi danes na razvalinah svojega nekoč tako cvetočega podjetja, ne godrnja nad tistimi, ki so zakrivila ta polom, ki ni bil nujno utemeljen v splošni sedanji krizi, ampak s pravičnim Jobom moli: »Gospod je dal, Gospod je vzel, njegovo ime bodi češčenost!« V vseh okoliščinah življenja je svojim dragim voditelj in svetovalec. Zato pa spremlja misel na dobrega in skrbnega družinskega očeta vse njegove kot zvesti angel varuh skozi nevarnosti in temo dni, ki jih preživljava.

Da bi jubilaru naklonil Bog še nekaj časa mirnega življenja v krogu ljubljenskih sinov in hčera ter njihovih družin, ki jih tako ljubi, to je naša želja za njegov 80. rojstni dan.

Dr. R.

— Vsi akademiki se opozarjajo in iskreno vabijo na dvodnevne duhovne vaje, ki se bodo vršile pri oo. jezuitih ob Vseh svetnikih, t. j. od 31. oktobra zvečer do 3. novembra jutraj, v Domu duhovnih vaj, Zrinskega cesta. — Udeleženci se naj zberejo v Domu v torek zvečer, dne 31. oktobra vsaj do 19. ure. Vsak udeleženec bo imel svojo sobo, kjer se bo lahko nemotno po-

Usodna potica

Pojasneni zločin nad J. Divjakom — Zena priznala sokrivdo — Kajzer trdovratno taji

Maribor, 25. okt.

Še v živem spominu obmejnega prebivalstva je zagonetna smrt viničarja Josipa Divjaka iz Svečine. Umrl je zastrupljen od arzenika, ki se je nahajal v potlici. Po njegovi smrti je izginila tudi njegova žena, 38-letna Kristina. Poseben sum je vzbudilo še dejstvo, da je obenem z njo izginil 41 letni pomožni delavec Nikolaj Kajzer. Ljudje so skrivnostni beg dvojice takoj spravili v zvezo s smrtjo J. Divjaka ter govorili, da sta se begunca podala čez mejo. Domneva je bila upravičena, ker sta bila Divjakova in Kajzer nekaj dni po begu prišla na avstrijski strani. Pod sumom sokrivde pri umoru sta bila oba obdržana v zaporu, kjer nista ničesar priznala. Vseeno sta bila po odločbi graškega višjega deželnega sodišča izročena našim oblastim, ki so zahtevale njuno izročitve. Kristina Divjak in Miklavž Kajzer sta že nekaj dni v preiskovalnem zaporu mariborskega okrožnega sodišča. Preiskava tega zagonetnega slučaja je poverjena preiskovalnemu sodniku dr. Berlicu, ki je znal spretno najti pot do zakrknjene vesti

Novi grobovi

— Antončič Marija. Lani osorej smo v »Slovencu« prinesli članek o 90letnici »hrbske stare matere«, kakor so jo imenovali, ge. Marije Antončič. Danes pa moramo sporočiti njeno smrt, na katero se je s svojim vzornim življenjem in motivirano pripravljala vse svoje dela in trpljenja polno življenje. »Hrbska gospodinja« ima v vsej Temeniški dolini svoj sloves. Ta sloves je priborila sedaj rajna Marija Antončič. Ta hiša, od nekdaj strogo krščanska, je dala Slovincem odličnih katoliških mož. Rajnica je preživela skoraj vse svoje otroke, med katerimi je bil eden duhovnik, a je kmalu umrl. Sedaj je tudi ona zapustila svoj dom, na katerem je gospodinjila pol stoletja, preživela pa skoraj trideset stoletja. Objokujeta jo dve hčeri in veliko število vnukov in vnukinij ter drugih sorodnikov, katerim izrekamo toplo sožalje! Pokojni hrbski stari materi naj sveti večna luč! Pokopali jo bodo v četrti ob 9 dopoldne v Vel. Gabru.

Osebnosti

— Na župnijo Duga resa pri Karlovcu je imenovan Slovenec B. Bajec Ludovik, dosedaj župnik v Skavcu pri Karlovcu. Župnija Duga resa šteje nad 5000 duš.

— Poroka. V ponedeljek 23. oktobra sta na Brezjah stopila v zakonsko zvezo gđ. Manica Stergarjeva iz Kamnika, odlična cerkvena pevka, igralka na odru Kamniškega doma in sportnica, ter veterinar v Križevcih g. dr. Slavko Malenšek iz Smartna v Tuhijski dolini. Poročil ju je ženinov stric g. Anton Zore, župnik v Mirni peči. Obilo sreče in božjega blagoslova!

— Diplomatske izpite na filozofski fakulteti v Ljubljani so v oktoberskem terminu 1933 naredili ti-le kandidatje in kandidatinje: Bačič Milivoj (romanska skupina), Gamulin Tomo (biološka skupina), Gaspari Vladimir (biološka skupina), Gorska Evgenija (mineraloško-geološka skupina), Kopriva Silvester (klasična skupina), Ločnikar Pavel (klasična skupina), Pirc Melita (germanska skupina), Rovšek Milena (romanska skupina), Saje Marija (romanska skupina), Smolej Viktor (skupina za narodni jezik in književnost), Sterle Olga (skupina za narodni jezik in književnost), Šijanec Stanislav (geografsko-historična skupina), Zgonik Mavricij (geografsko-historična skupina), Zika Ivan (romanska skupina).

Ostale vesti

— Posebni vlak v Prago, na Dunaj in v Budimpešto. »Putnik« priredi v času od 11. do 20. novembra veliko ekskurzijo s posebnim vlakom v Češko-slovaško v zvezi z izletom na Dunaj in v Budimpešto. Pri organizaciji izleta sodelujejo poleg Putnika še Zveza jugoslovansko-češkoslovaških lig, Zavod za pospeševanje zunanje trgovine in radijska postaja v Belgradu. Izlet je v glavnem namenjen Češkoslovaški, da povrtno obisk češkoslovaških ekskurzij, ki so bile prirejene letos po naši državi. Zato upamo, da se bo naša javnost izleta udeležila v obilnem številu in se prijavila za ta zanimiv, lep in cenen izlet pri »Putniku« v Ljubljani za nebotičnikom. Program: V soboto 11. novembra odhod iz Ljubljane, gl. kol. ob 20.03, iz Maribora v nedeljo 12. novembra ob 3.50 in prihod v Prago ob 21; prevoz v hotele, večerja in prenočišče. V ponedeljek 13. novembra bo dopoldne in popoldne ogled mesta z avtobusi, 14., 15. in 16. novembra prosto ali pa fakultativni izlet na Karštajn, Plzeň, Karlove Vary. Odhod iz Prage 17. novembra, Vilsonovo

svetil duhovnemu življenju. — Celotna oskrba znaša samo 25 Din.

— Služba božja za akademike. V nedeljo, dne 29. oktobra, na praznik Kristusa Kralja se bo vršila v Križankah ob 9 božja služba za akademike, ki so iskreno vabljene, da se je udeležijo in zaprosijo ob začetku akademskega leta pomoči Njega, ki je Kralj naših src in vseh naših umstvenih sposobnosti.

— »Peglezen« je zrastle iz tal. Znameniti »Peglezen«, ki ga grade ob Poljanaki cesti in Kapičeljski ulici, ima že zgrajene temelje in kletne prostore. Ljubljanska gradbena družba, ki ga gradi, pripravlja sedaj vse potrebno za betoniranje betonskega stropa nad kletmi. »Peglezen« bo imel tri nadstropja in bo na zunaj kakor tudi na znotraj izredno ličen ter bo arhitektonsko izredno lep zaključek Poljanske ceste.

— Vojni invalidi in vdove. Razpisane so trafike in sicer na Tyrševi cesti 69, ter v Polhovem gradu 31. Interesenti naj se zgledajo do 25. t. m. v društveni pisarni Sv. Petra vojašnica soba št. 3 med uradnimi urami, to je od 9 do 14, kjer dobe natančnejše informacije. — Krajevni odbor združenja vojnih invalidov.

— Mestno načelstvo v Ljubljani razpisuje odjajo težakega in zidarkega dela za zgradbo osnovne šole za Bežigradom. Vsi razpisni pripomočki se dobe od 25. t. m. dalje med uradnimi urami v vložišču mestnega gradbenega urada Nabrežje 20. septembra, II. nadst., proti povračilu nabavnih stroškov. Kolkovane ponudbe je vložiti do dne 8. novembra 1933 do 11 dopoldne v omenjenem uradu, kjer se takoj nato vrši komisijonelo javno odpiranje vloženih ponudb.

— Pevsko društvo »Zvezda« v Mostah vabi vse člane in članice, da se redno udeležujejo pevskih vaj, katere so za moški zbor ob torkih, za mešani zbor pa ob petkih. Začetek vaj vsakokrat ob 8 zvečer. Zaradi bližajočega se nastopa najljubšeje vabimo prijatelje dobrega petja, da pristopijo k našemu društvu.

Kristine Divjakove ter jo spraviti k priznanju. Včeraj je v polnem obsegu priznala strahovit zločin. V svojem priznanju pa močno obremenuje tudi Kajzerja, ki je pa ostal doslej kljub vsem prizadevanjem trdovratno ter še vnaprej zatrjuje svojo nedolžnost. Divjakova je izjavila, da je imela s Kajzerjem še dalje časa razmerje ter sta skupno sklenila spraviti moža s pota. Kajzer je lastnoročno primešal v moko, iz katere je Kristina Divjak spekla svojemu možu usodno smrtonosno potico, 6 žlic mišnice. — Viničar Divjak je po zavžitju nekaj kosov potice občutil strahovite bolečine ter kmalu umrl. Dvojica se je ustrašila dejanja ter se pripravila na beg, ko so se razširile med ljudmi govorice o zagonetni smrti. Kajzer, kakor rečeno, kljub priznanju Kristine trdovratno taji soudeležbo pri zločinu ter tudi zanika, da bi bil imel z njo razmerje. Preiskava tega zločina, ki je sedaj s priznanjem Kristine Divjakove znatno olajšana, se bo še nadaljevala. Za razpravo, ki se bo vršila pred mariborskim velikim senatom, pa vlada že sedaj izredno zanimanje.

nadr. ob 6; prihod na Dunaj F. J. B. ob 12.30 popoldne prosto. Večerja v Wiener Rathauskellerju. 18. novembra dopoldne ogled znamenitosti Dunaja z avtobusi; odhod iz Ost. B. ob 14, prihod v Bratislavo ob 16; ogled mesta; ob 20.03 nadaljevanje vožnje v Budimpešto, kamor se prispe ob 23.30. 19. nov. dopoldne ogled mesta z avtobusi; popoldne prosto; odhod iz Budimpešte ob 20. Prihod v Maribor 20. novembra ob 3.20, v Ljubljano ob 5.51. Cena izleta (to je vožnja v III. razredu, prenočišče, ogled mest z avtobusi, prevozi s kolodvorov v hotele in obratno, napitnine, takse) je 2790 Din za osebo. Cena samo vožnje v III. razredu 785 Din, v II. razr. 1075 Din - Prijave sprejema »Putnik« najkasneje do 4. novembra. Zahtevajte programe.

— SPD podružnica Trzin proslavi 25 letnico svojega delovanja v soboto dne 28. oktobra 1933 v prostorih »Zadrugnega Doma« z družabnim večerom. Posebnost tega večera bodo koroški pevci. Moški zbor iz St. Jakoba v Rožu, ki je priznan eden najboljših slovenskih zborov na Koroškem, bo nastopil in zapel celo vrsto najlepših narodnih pesmi. Za dobro postrežbo je preskrbljeno. Začetek ob 8 zvečer. Vstopnina 4 Din. Predprodaja vstopnic v trgovini g. Niko Theuerschuha. Udeležba za vse člane trziške podružnice obvezna. Vljudno pa se tudi vabijo vsi prijatelji planinstva in pa koroške slovenske narodne pesmi.

— Pri hemeroidali boleznih, zagatenju, natrganih črevih, abcesih, sečnem pritisku, odebelelih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi in prsih, budem srčnem utrujenju, napadih omotice prinaša uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice vedno prijetno olajšanje, čisto tudi popolno ozdravljenje.

— Kdo ve, kje se točno nahaja g. Jožef Bizjak, star 65 let, stanujoč v Dragomiru pri Brezovici št. 38. Mož je srednje velik, ima sive lase in angleško prištrikane sive brke ter sive oči. Na sebi ima črno obleko in siv klobuk. Odšel je v nedeljo dne 22. t. m. od doma in sicer baje v smeri proti Ljubljani. Obvesti naj se uredništvo.

— Vlom v dve trgovini. Iz Ljutomeru poročajo: V noči od petka na soboto so neznani tatuni vlomili v trgovino Metoda Senčarja v Ljutomeru in odnesli precej manufakture in izginili brez sledu. To je bil že tretji vlom v to trgovino v zadnjih letih. Isto noč so neznani vlomilci vlomili tudi v trgovino Eme Zemljici v Stročji vas. Tudi tukaj so odnesli kar so mogli. Orožništvo je na delu, da izsledi krivice.

— Licitacija kolodvorske restavracije. Dne 16. novembra t. l. bo na železniškem ravnateljstvu v Zagrebu v sobi št. 53 ponovna licitacija za zakup kolodvorske restavracije v Prijedoru. Pogoji in druge informacije se dobe pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu in na postaji Prijedor.

— Ko odpade listje in prihaja v deželo jesen, se vsak previden človek gorkeje oblače. Mnogi pa ne upoštevajo tega pravila, zato se kaj hitro prehlade. Prehlajenje samo ni nobeno tako veliko zlo, ker se vsak normalen človek letno 5—6 krat močneje ali lažje prehladi. Ker pa lahko vsako tudi najlažje prehlajenje zapusti težke posledice za naše zdravje, zato moramo stremeti za tem, da vsak prehlad takoj pri prvih znakih pozdravimo. To store Aspirin tablete »Bayer«, ki vsak prehlad sigurno pozdravijo.

Cerkveni vestnik

Prihodno nedeljo, na praznik Kristusa Kralja, se bo vršila v Križankah ob 9 božja služba za akademike. Vabimo vse akademike, da se je udeležijo, da začnemo svoje akademsko šolsko leto pri Njem, ki je Deus scientiarum. — Dr. L. Ehrlich, univ. prof.

Mariborske vesti:

Odkod okostnjaki?

Včeraj so pričeli delavci v Gregorčičevi ulici s kopanjem temeljev za zgradbo Delavskega azila. Zaradi zakasnele gradbene sezone je podjetje zaposlilo zelo veliko število kopačev, da gre delo hitreje od rok. Že v dopoldanskih urah so naleteli delavci pri kopanju na nenavadno odkritje, o katerem se je naglo razvedelo po mestu. Dober podruški meter globoko so našli med gruščem ostanke človeških okostij; nekateri deli so bili še čisto dobro ohranjeni, drugi pa so se zopet zdeli pod udarci krampa v prah. Sprva se namreč delavec, ki je kopal na dotičnem prostoru, niti zavedel ni, da ima pred seboj okostje. Večje in deloma v celoti ohranjene kosti so nato delavci osnažili ter jih shranili v zaboj, ostali drobci

pa so zmetali med gruščem na voz. Med najdenimi kostmi vzbujajo pozornost dobro ohranjena lobanja s svojo izrazito podolgovato obliko, ki vzbujajo misel, da je moral biti njen nosilec človek nenavadnega življenja. Kaki drugi predmeti se v bližini okostnjakov niso našli. Raznovrstna ugaibanja gredo o tej najdbi. Pokopališča tu ni bilo, ker bi se sicer našlo več sledov. Morda so šele sedaj prišli na dan priče strahovitega zločina v davni dobi, morda so zakopali tu žalostno končale zločince, mogoče da so tudi ostanke sovražnika, ki je naskočil mesto. V neposredni bližini je teklo svoje dni mestno obzidje. Prostor, kjer so okostja ležala, je bil umetno nasut, kar se vidi iz suhega grušča. Mogoče bodo uganko rešili poklicani strokovnjaki.

Proslava češkoslovaškega praznika bo v nedeljo 29. oktobra ob 10 v dvorani Narodnega doma. Na sporedu sta med drugim najprej narodni himni, ki ju bo zaigrala mariborska vojaška godba, nato sledi slavnostni govor predsednika JČ-lige min. dr. Kukovca. Razen tega nastopi solist gosp. Fačanel in oktet mariborskih srednjih šol in vojaška godba s slavnostno koračnico 28. oktobra.

Ljudska univerza. Etnolog, p. Pavel Sebesta, raziskovalec prilikavih azijskih in afriških plemen, ki je te dni z velikim uspehom predaval v Celju, Ljubljani in Zagrebu, se ustavi na svojem povratku v Mödling pri Dunaju, tudi v Mariboru in priredi v Ljudski univerzi v petek, dne 27. t. m. predavanje s spremljavo skioptičnih slik o življenju in verstvu prilikavih plemen iz osrednje Afrike in azijskega polotoka Malaka.

Lep starostni jubilej. Gospa Pavla Parma, vdova po okrajnem glavarju in slovenskem skladatelju Viktorju Parmu, je praznovala včeraj 60letnico svojega rojstva. Blagi gošpej želimo še mnogo in srečnih let!

Povratek župana. Mestni načelnik dr. Lipold se je včeraj povrnil ter zopet prevzel vodstvo županskih poslov. V Belgradu je dr. Lipold med drugim interveniral tudi glede vprašanja nakupa mariborskega gradu ter uspel, da je finančni minister tozadevni sklep mariborskega občinskega sveta odobril.

Poroke. Te dni so se poročili v mariborskih farnih cerkvah: Srečko Schwarz, mestni pomožni delavec in Ana Burič, navijalka; Ignacij Napokoj, banovinski uradnik in Kristina Škerbinek, zasebna uradnica; Jožef Škrli, kovač in Marija Baier, tkalka; Francišek Babšek, hlapec in Marija Herman, dninarica; Vladimir Oder, kovač in Jožefa Valenti, tkalka; Anton Lenc, čevljarški pomočnik in Antonija Vučak, šivilja; Anton Japelj, tkalec in Jožefa Veligoni, tkalka. Novoporočenec obilo sreče na življenjski poti!

Mornarsko slavo proslavi 4. novembra mornariška sekcija tukajšnje Jadranske straže kot spomin na dan, ko je prvič zaplapolala narodna zastava na našem bojnem brodu.

Za cesto na Kalvarijo vlada v okolici, ki bo dobila s cesto neposredno zvezo z mestom, živahno zanimanje. Ljudje so pokazali že pripravljenost, da bi gradnjo dejansko podprli. Tako je dalo oskrbništvu Racerjevega dvora za napravo nove ceste 1000 Din podpore.

Pritožba sejmarijev. Sejmariji, ki posejajo mariborske živinske sejme, so se pritožili, da je poslovanje na sejmishu nedostojno. Mestna občina ima zadnje čase na sejmishu za komisijiranje potnih listov in slična opravila samo dvoje uradnikov, ki pri najboljši volji ne zmoreta vsega posla. Dokaz temu je zadnji torkov sejem, ko eta oba uradnika delala neprestano od 7 jutraj, pa do 5 popoldne brez kosila in brez odmora, pa so morali ljudje kljub temu še dve ali tri ure čakati, da so uredili zadeve z živinskimi potnimi listom. In med temi so bili sejmariji, ki so prišli iz daljave 8 do 10 ur peš in se ravnotako peš tudi vračali. Vsekakor bi bilo umestno, da bi šla občina sejmarijem, od katerih ima lepe dohodke, čim bolj na roko ter bi nastavila večje število uradnikov, da ne bo nepotrebnih pritožb.

Slaba kupčija je bila na včerajšnjem trgu. Kmetje so sicer pripeljali veliko blaga, zlasti jeenskih poljskih pridelkov kakor zelja in krompirja, meščani pa se ne kažejo posebne volje, da bi se pričeli za zimo s tem blagom zalagati. Cene so bile neizpremenjene.

Zahvala. Za vse izraze iskrenega sočutja ob smrti naše preljubljene hčerke Mimice Stubelj se vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Najpristranejšo rahvalo izrekamo čč. šolskim sestram kakor tudi bolniškim usmiljenkam za spremstvo. — Rodbina Stubelj.

Prijatelj radija. Iz zaklenjenega stanovanja gospe Scherbaumove na Trgu Svobode je odnesel neznanec lep »Nora« tricevni radijski aparat, ki je vreden svojih 4000 Din.

Dobra sreča za poplavljenice je darovala po naši podružnici neimenovana oseba 30 Din. — Za revno vdovo je darovala neimenovana oseba v naši podružnici zavoj moke in nekaj denarja. — Bog plačaj!

Po strelodivu v keho. Na neobičajen način je zašel v keho Ivan G., trgovski potnik iz Maribora, ki se je zagovarjal včeraj zaradi prestopka utaje pred okrožnim sodiščem. Po strelodivu se je dokopal najprej do lepega kupčka jurjev, nazadnje pa prišel v keho. Bil je zaposlen pri neki mariborski instalaterski tvrdki kot potnik za nameščanje strelodivov. Obtožnica pripoveduje, da je opravljal posle tako, da je postavil iz trvdkega materiala strelodive, denar pa je porabil za sebe. Na ta način je utajil 33.000 Din. Prisodili so mu 8 mesecev strogega zavora in 3 leta častne izgube.

Letos bomo pili kislico

Izpod Pohorja, 24. okt.

Trgatev smo pričeli letos ob vznožju Pohorja na god svete Uršule. Sladkosti je bolj malo, kisline dovolj, največ je še nezadovoljnosti pri vinogradnikih in tudi pri rekordnih pivcih, katere ogroža zraven krize še nevarnejša abstinenca, ki ima v kislem moštu najboljšega zaveznika. Pijančki se še niso nikdar v nobeni gostilni ob hudem vremenu tako bali toče, kakor se letos boje vsih vinskih hramov, v katerih sameva letosnji mošt. Pri ohih zidanicah, kjer je še kak lanskega, tam pač močno brenče kljub hladnemu vremenu številne večnožejne mušice. Na velikem sodu lanskega letnika je gospodar zapisal: »Zadnja cena 8 Din.« Nekemu drugemu letniku je družba soglasno diktirala še višjo ceno, ki nas spominja na hmeljske cene. Letos ne bo treba oborožene vojne pogoniti v boj proti šmarnici, ki je tako kisla, da vsakdo zasluži opravičeno nagrado, ako jo v eni uri popije en liter. Dobro je pa obrodila in bo letos hvalježno poplačala vse šušmarske in strokovnjaške slavošpeve na salati mesto zopne in res strupene očetne kisline. Ponizna izabela ima letos najlepše grozde tudi v dolini in bo v vročini povsod sprejeta kot najboljša pijača in največnejši eviček.

Ljutomer, 24. oktobra.

Trgatev se je ta teden splošno začela. Vse je v vinogradih. Smo itak en teden znostali. Pa letos ni tako veselo ko druga leta. Mrzlo in moker je. — pa malo bo nateklo. Splošno bo letos mošta za dve tretjini manj ko lani. Pa tudi slabši bo. Vsebuje okoli 16 stopinj sladkorja in mnogo kisline. Pa ima tudi slaba vinska letina nekaj dobrega: vino bo dobilo znova svojo pravo ceno, — enako kot hmelj v Savinjski dolini. Stare vinske zaloge so skoraj popolnoma izginile v kleti vinskih veletrgovcev.

Kamnik

Kavarna v Kamniškem domu ni zaprta! Društvo »Kamnik«, ki je bilo nedavno razpuščeno, je imelo v svojem domu tudi kavarno. Ker se je govorilo, da je kavarna sedaj zaprta, moramo resnici na ljubo ugotoviti, da kavarna še vedno obratuje. Kamnik : Logatec 7:3. Kamniški sportniki so se v nedeljo zelo postavili. V nadmočni igri so premagali enajstotisto Logatca, ki je to pot prvič gostovala v Kamniku. Igrji, ki je bila izredno lepa in napeta, je prisostvovalo rekordno število gledalcev.

Tine Debeljak vrta v Pregljo še dalje in umetnostno problematično razčlenja Pregljeva naslednja dela kot so »Otroci solnce«, »Balade v prozi«, »Azazel«, kjer je zanimiv poizkus moderne stilizacije v bibliškem slogu, dalje večerniske povesti, kjer je poudarjeno prvenstvo ideji vsebine, a podrejena je oblika, tak je na pr. »Odisej iz Komende«, novi tip Pregljevega duhovnika, »Božji mejniki«, »Magister Anton«, »Peter Markovič« itd. — Po »Bogovcu« pa je iskal P. od religioznega vprašanja v ožji problem slovenske boli in slovenske pesmi. Tak je v svojih »Slovenskih legendah«, a zlasti v »Simonu iz Praš«, pa tudi v študijah, ki jih je pisal o slovenski misli in slovenskih umetnikih. — Mimo ostalih proznih del »Zvodnik« je bil tiskan v »Našem čolniku«, ne v »Družini« se je D. dotaknil Preglja tudi kot rapsođa in prigodničarja ter končno slovenskega kritika in literarnega eseišta, kjer razkrije iz njegovih kritik njegovo osebnost v vsej umetniški problematičnosti in svojstvenosti. Zlasti članka »Nekaj misli k slovenski izobrazbi slovenskega ljudstva v bodoče« (»Mladost«) in »Pisemni jezik in pesništvo« (»Cas«) sta vogelna kamna, na katerih stoji P. umetnostna stavba. — D. označuje končno Preglja še s temi svojstvi: Njegova borba z usodnostjo in človeku ni pripovedana epika, marveč — avtobiografska. Ustvaril je nov stil, novo umetnost kot najvernejši izraz dobe po dekadentizmu... Opeval je največ naših zgodovinskih moč, v knjigo je uvel največ slov. pokrajini. Pregljeva osebnost se more izživeti le v romantično-umetnostnem historizmu, ne v vsakdanjosti; in le iz sebe je Pregelj aktiven, problemov izven sebe ne zna oblikovati, ne socialnih ne narodnih, itd. — Kot rečeno, Debelakova študija o Preglju bo brez dvoma služila za podlago in izhodišče slehernemu prihodnjemu poskusu širšega dela o sočasno največjem slovenskem pisatelju.

Tudi naslednja dva članka se bavita o Preglju in sicer »Bukovski demon med idilo in grotesko«, kjer zanimivo raziskuje Silvester Škerl vzroke v Pregljem pisateljskem značaju za čudovito družnost dveh duševno si nasprotujočih razpoloženj, kot sta idiličnost in groteskčnost. — Jakob Šolar pa odpira Pregljevo delavnico, kjer pokaže na nekaterih zgledih iz »Šmonec« na neumljivost Preglja

Stanje Narodne banke

Po izkazu za 22. oktober je bilo stanje Narodne banke naslednje (vse v mil. Din. v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. oktober):

Aktiva: zlato 1.794,9, valute 0,33 (+ 0,5), devize 118,3 (+ 0,1), skupaj podlaga 1.913 (+ 0,14), devize izven podlage 49,75 (+ 6,8) kovani denar 220,1 (+ 28,6), posojila: menična 1.874,8 (— 19,4), lombard na 309,5 (— 0,2), prejšnji predumi državi 1.718,4 (+ 0,3), razne aktiva 200,6 (+ 3,4).

Pasiva: bankovci v obtoku 4.292,8 (— 29,2), drž. terjatve 14,7 (+ 8,76), žiro računi 632,3 (+ 7,95), razni računi 439,5 (+ 56,9), skupne obveznosti po vidu 1.086,5 (+ 73,6), obveznosti 1.119,1 (— 44,9) razna pasiva 358,55 (+ 20,2). Obtek in obveznosti po vidu so se povečale za 44,4 na 537,9 mil. Din in je zaradi tega skupno kritje padlo od 33,86% na 33,57%, zlato kritje samo pa od 33,64% na 33,36%.

Nova delniška družba. Trgovinsko ministvo je odobrilo že lani osnivanje d. d. »Radjevine« v Belgradu z glavnico 1 milijon Din (4000 delnic po 250 Din). Namen društva je, izkoristiti premožnostne itd. Polovica kapitala je priznana utemeljitelju, odvotniku Mil. Bogdanoviču za prenos prostosledov. Pri vpisu se plača 20% ter 10% za ustanovne stroške.

Binder in Polgar, d. d. za industrijo in trgovino z lesom. Bilanca 1930 izkazuje izgube 0,4 milijona Din, kar je naraslo 1931 na 1,9 mil. Din in lani 2,3 mil. Din pri glavnici 5 milijonov Din. Iz bilance za 1932 je razvidno, da je podjetje prodalo veliko nepremičnin in ravnosti (2,95 v primeri z 10,36 milijona Din).

Vpisi v trgovinski register. Srečko Kobi, d. z. o. z., trgovna z lesom in mešanim blagom. Breg pri Borovnici (100.000 Din, poslov. Kobi Srečko); Vranjek Josipina, izdelovanje in prodaja dežnikov, Pernat Ivan, trgovina z vinom na debelo, Crna, okraj Dravograd. — Železni majdan in topilnica, d. d., Topusko, je prenesla svoj sedež iz Zagreba v Ljubljano. Glavnica znaša sedaj 0,2 milijona Din.

Zmanjšanje brezposelnosti v USA. Letos v septembru so našli v celi Uniji 10.089.000 brezposelnih. K tem številkam je pripomniti, da je bilo naštetih lani v septembru 10.880.000 brezposelnih. Najvišje doslej zabeleženo število je bilo v marcu letos s 13.360.000.

Letno poročilo Jugoslovansko-avstrijske trgovske zbornice za l. 1932. Jugoslovansko-avstrijska trgovska zbornica na Dunaju, ki je bila osnovana l. 1931, je izdala svoje prvo poročilo o delu v l. 1932. Poleg poročila o poslovanju zbornice v nemščini in srbohrvaščini vsebuje poročilo tudi statistične podatke o avstrijsko-jugoslovanski trgovini v l. 1931, 1932 ter prvi polovici 1933. Navedena so tudi določila dodatnega sporazuma z dne 9. avgusta t. l. jugoslovanski devizni predpisi, carinski itd., kakor tudi avstrijski.

Našička. Bilanca za 30. april 1933 (1932—1933) izkazuje donos 0,627 (0,628) mil. sv. fr. in čisti dobiček 0,231 (0,127) mil. Dolžniki so se zmanjšali od 16,7 na 13,5 mil. švic. fr. Dividenda znaša 2,5%. Ugodni poslovni uspeh je pripisovati vrtnitvi 7% pos. 5 mil. luntov neki angleški skupini v letu 1932.

Borza

Dne 25. oktobra.

Denar

Neizpremenjena sta ostala Berlin in Curih. Popustil je Pariz, nadalje London in posebno New York, drugi tečajji pa so narasli.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8,70, na zagrebški po 8,625 in belgrajski po 8,00—8,55. — Grški boni so notirali v Ljubljani zaklj. 40,25, v Zagrebu 41—42 (41,50), v Belgradu pa 40,25—41 (40,50).

Ljubljana. Amsterdam 2308,18—2319,34, Berlin 1362,91—1373,71, Bruselj 797,74—801,68, Curih 1108,35—1113,85, London 182,75—184,35, New York 3819,38—3847,64, Pariz 223,79—224,91, Praga 169,84 do 170,70, Trst 301,35—303,75.

Zagrebski promet brez kompenzacij 51.326 Din. **Curih.** Pariz 20.1975, London 16,45, New York 343, Bruselj 71,975, Milan 27,24, Madrid 43,225, Amsterdam 208,225, Berlin 123,125, Dunaj 72,57 (57,10), Stockholm 84,80, Oslo 82,50, Kopenhagen 73,50, Praga 15,325, Varšava 57,90, Atene 2,93, Carigrad 2,47, Bukarešta 3,05.

Pariz. Ob 11,45. New York 17,00, London 81,20, London (začetek). New York 4,77, Pariz 81,25, Zlato v Londonu 130/1.

Tudi v pričujočem izkazu se je nadaljevalo pretvarjanje obveznosti z rokom v obveznosti po vidu. Dne 8. septembra so znašale obveznosti z rokom 1354,8 mil. Din ter so do 22. oktobra padle za 215,7 na 1.119,1 mil. Din. Obenem so pa med obveznosti po vidu razni računi narasli od 231,2 dne 8. septembra za 208,3 na 439,5 mil. Din 22. oktobra. Žiro računi so narasli v običajnem tempu, posojila pa padajo nevdržno dalje. Se 31. julija so znašala vsa posojila 2251,9 mil. Din, v teku avgusta so se zmanjšala za 4,6 na 2247,3 mil. Din, v septembru je znašalo zmanjšanje 36,5 na 2210,8 mil. Din, dočim so se v oktobru posojila dalje zmanjšala za 26,5 na 2184,3 mil. Din. V začetku leta so znašala vsa posojila 2456,8 mil. Din in so se torej do 22. oktobra krediti Narodne banke zmanjšali za 272,5 mil. Din, kar je zelo oteževalo normalni razvoj razmer na denarnem trgu.

Vrednotni papirji

Tendenco za vojno škodo je bila danes slabša in so tečajji popustili. Nasprotno pa so bili na belgrajski borzi višji tečajji dolarskih papirjev. Promet je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 200 kom. in 8% Bler 3000 dol.

Ljubljana. 7% inv. pos. 50—52, agrariji 26 do 28, vojna škoda 244—248, begl. obv. 36—38, 8% Bler. pos. 37—38, 7% Bler. pos. 34—36.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 50—53, agrariji 26—28, vojna škoda 246,50—247,50, 12, 247,50—248,50 (248), 6% begl. obv. 36—38, 8% Bler. pos. 37—38 (36, 37), 7% Blerovo pos. 34,50 do 35,50. — Celnice: Narodna banka 3565 den., Priv. agr. banka 226—230, Sečera Osjek 140—165, Impeks 50 den., Trboveljska 80—110.

Belgrad. Narodna banka 3630—3690, Priv. agr. banka 227—228 (227,50, 227), 7% inv. pos. 51,50 do 52,50 (52), agrariji 27—27,25 (27,25, 26), vojna škoda 246,50—247,50 (247,50, 246,50), 12, 247 do 247,50 (247), 6% begl. obv. 37—37,20 (37,15, 37,10), 8% Bler. pos. 37—38 (37,50), 7% Bler. pos. 35 do 36,50 (36).

Celje

Naškof dr. Jeglič v Slovenskih goricah. V torek je napravil prevzvišeni g. naškof dr. Jeglič v spremstvu celjskega opata g. Juraka in g. Jagodiča z avtomobilom izlet v Slovenske gorice. Družba se je odpeljala iz Celja jutraj preko Konjic, Maribora, St. Lenarta, Radgone, Radence, kjer se je ustavila, v Veržej, kjer so si ogledali salezijansko gimnazijo. Ustavili so se tudi v Sv. Križu pri g. dekanu Weixlerju, dalje v Biserjancih v Sv. Juriju ob Ščavnici, kjer so si ogledali dom min. predsednika v p. dr. Korošca, v Sv. Križu pri Ljutomeru, v Bučevcih, na domu vseuč. rektorja dr. Slaviča, kjer so izrekli sožalje nad prerano smrtjo njegovega brata Antona; nato so se preko Ljutomera, Ormoža in Ptujja, kjer so obiskali g. prošta dr. Zagarja, Slovenske Bistrice in Konjic vrnili zvečer zopet v Celje. Prevzvišeni je bil na vsej dolgi poti izredno dobre volje in se je počutil posebno srečnega, da si je enkrat ogledal ta lepi del slovenske domovine. Zvečer se je Prevzvišeni odpeljal z avtomobilom nazaj v Gornji grad.

Osebnost v gimnaziji. Na celjski gimnaziji je nastavljen gđc. Klavdija Polimante.

Ptvi

Znani francoski arheolog g. direktor Leon Rey nas obišče kakor vsa zadnja leta tudi letos na svojem povratku iz Albanije, kjer vodi dela za izkopavanje rimskih spomenikov za francosko vlado. V petek, dne 27. oktobra ob 6 zvečer bo predaval v »Mestnem gledališču« o spomenikih in kipih v Parizu. Predavanje spremlja s skioptičnimi slikami. »Vabimo« k temu zanimivemu predavanju! Radi lažjega razumevanja bomo predavanje tolmačili na slovenski jezik.

Aretirani Srečko Klemenčič iz Razvanja pri Mariboru, je bil eskortiran v Maribor, ker ga ondodno sodišče zasleduje radi enakih kazenskih deliktov. Odsedel je v zaporih ptujskega sodišča v tekočem letu 7 mesecev in pol radi goljufije.

Novo mesto

Nabavljalna zadruga drž. nameštencev v Novem mestu je poklonila tuk. dijaški kuhinji 100 Din namesto venca umrlemu članu upravnega odbora g. Mersolu Simonu.

Kulturni obzornik

Dom in svet

Nova knjiga I., št. 7—8.

Zadnja številka »Doma in sveta« je po obsegu kakor po vsebini izredno bogata. Ne le, da je v skladnem ravnesveju med leposlovnimi, eseišnimi in kritičnimi prispevki, marveč prinaša za Pregljevo 50letnico rojstva (ter hkrati 30letnico književnega delovanja in izdajo 25 knjigi) doslej prvo vsestransko strokovno študijo o Pregljem umetnostnem problemu s stvarnim pregledom njegovega dela pod enotnim kritičnim vidikom, ki jo je napisal eden izmed najboljših poznavalcev Preglja, Tine Debeljak. Avtor razčlenja Pregljevo umetniško rast od njegovih prvevenc, v katerih se je javljal še izključno idejni in idealistični pisatelj z zavestno vzgojnimi slikami, prek »Romantike« z izrazom močno čustvovno osebnost, religiozno razvnete in filozofske premišljene, v »Mlado Bredo«, prvim večjim tekstom, ki pa je že zmerom več ali manj realistična povest z jasno vzgojno tendenco. Toda že se pogloblja Pregelj v socialni kolektivistični roman (ki je naš prvij) s poudarjeno metafizično mistiko, »Tolminci«, ki pa kljub vsej stvarni epičnosti ni roman, marveč drama, sestavljena iz baladnih prizorov posameznih tragedij; naslednje večje delo »Stefan Golija in njegovi«, ki je prva res religiozna postava v naši literaturi, pa je že romantična povest z individualnim romanom duhovnika v borbi proti grehu izven sebe, pa delno tudi že v sebi. Od tu pa gre P. pot v najglobljeje slovensko delo zadnjega desetletja, »Plebanusa Joannesa«, kjer se odigrava izključno religiozna borba duhovnega človeka z dvojno naravo v sebi, pa še v realnem miljeju; v »Bogovcu Jerneju«, kjer je šel P. najdlje v duhovnost in idejnost, pa je vsa realnost miljeja izginila, pred nami se zviža le še mučeni duh, ki grize samega sebe. Od vzgojne vaše povesti je torej preko slovenskega baroka prešel P. v najčistejši ekspresionizem.

na mestih, kjer uporablja neznano snov kot izrazno sredstvo. Brez ključa pa je seveda nemogoče odmotati misel, ki jo P. skriva v to nalašč poiskano snov, katere naj namesto njega govori.

Anton Breznik nadaljuje z razpravo »O časnikarski slovenščini«, topot nam razkaže železnikarjevo poslanstvo v takratnem časnikarskem jeziku. Pravi, da »Narodovi« uredniki za Tavčarjem niso več imeli umetnostnih darov in zato tudi ne čuta za jezik. In tako se je ž. zmerom bolj odmikal ljudskemu jeziku ter uvažal vedno več romanskih in srbohrvaških besed. Sicer se je zadnja leta urejevanja nekoliko unesel, vendar je on začetnik tistega neljudskega jezika, ki je posledje značilen za slovenske časnike. — Etbin Bojc je prispeval »Mladino ob svetovni vojni«, kjer pokaže usmerjenost naše povojne inteligence s treh vidikov, narodnostnega, socialnega ter religioznega. Dobro je poudaril razliko med miselnostjo predvojnne in povojne generacije ravno v območju teh treh vidikov. Poudarek manj zavestnostne težnje v vsakega izmed teh treh kulturnih gibanj je zaostren šele po svetovni vojni, ko se je sleherni smer bolj ostro začrtala.

V umetnostnem delu je predvsem vidna daljša Velikonjeva novela »Pomlad«. Zadehlo življenje ubožec v hiralnici se v poslednje prebujajo, zunaj je pomlad, in si siloma napravi pot ven iz zidov. Seveda se vse tragično konča. Velikonja je še zmerom močan novelist; tudi »Pomlad« je, kakor dosedanja njegova dela, dramatično napeta stvaritev, psihološko zgodbena, neprilipjena, neposredna, včasih malce preveč opisna, a znova se dramatično vzpenja do vrha. — Tudi Jože Kastelic je pokazal v ciklusu »Carmina passionis« (Mesec, Bridkost, Opoldne, Zibka, Jutrarnica, Eva in Adam, Mornariji) lepo rast. — V »Razgledniku« pa naj opozorimo posebno na oceno Ocvirkove knjige »Levstikov duševni obrazi«, ki jo je napisal Ant. Slodnjak. Tu je Sl. upravičeno navedel mnogo ugovorov zoper Šerkovo in Ocvirkovo teorijo o Levstikovi duševni bolezni, katero je videl O. v Levstikovi duševni razklanosti. Med drugim je Slodnjak odgovoril: Osebnosti brez boja med dušo in telesom ni, prav tako ne brez najburnejših medsebojnih spopadov med dušnimi prvimi. Le zi-

vali, sleve in popolni duševni bolniki so brez take »razklanosti«... — Mimo mnogih ocen je tu še študija o Ivanu Mestrovicu (za njegovo pidesetletnico), ki jo je napisal Fr. Stele, in članek »Nekaj o izdajanju knjig«, ki ga je prispeval Silvester Škerl. — Te dvojne številke »Doma in sveta« moremo biti radi vsebinskega bogastva v resnici veseli.

Zagrebske knjige

Ob letošnji 100letnici hrvatskega prepoda je sklenila zagrebška založnica »Minerva«, da bo izdajala v posameznih knjigah (deset po številu), veliko antologijo hrvatske književnosti od Lj. Gaja do danes. Kot prvi zvezek te obširne kolekcije je pravkar izšla knjiga pesnika Silvija Strahimira Kranjčevića »Za narod«, ki jo je uredil in z opombami pospremil dr. Branimir Livadić. V tej knjigi je obsežno prvo pesnikovo ustvarjanje (1883—1890), ki je rodoljubno ter živ odmev težkega narodnega življenja Hrvatov za pesnikove mladosti. Vsa hrv. poezija tedanjih dni izzveneva v borbi za ogroženo politično samobit Hrvatov. Kot znano, je Kranjčević eden izmed najvidnejših srbohrvaških pesnikov, zato se homo h tej knjigi še vrnil.

V isti založnici je te dni izšla v seriji »Knjige našega časa« knjiga »Desetorica slovačev«, kjer je zbrana proza nove nemške književnosti in sicer izmed onih pisateljev, katerih dela je narodno-socialistični režim sežgal na gmadi. Zastopani so med drugim tile moderni književniki, ki žive danes v emigraciji: Heinrich Mann, Ernst Toller, Eg. Ervin Kisch, Arnold Zweig, H. Kesten itd. Za stalne naročnike stane knjiga 25 Din.

Kot novi zvezek »Nove pedagogije« iste založnice (Minerva) je izšel »Kolektivni rad u savremenioj školi«, katerega je napisala Vera Stein-Ehrlich. Opisuje kolektivni pouk v nemških šolah pred Hitlerjem. Knjiga stane 15 Din. Tudi k tej knjigi se bomo še povrnil.

Koncertne prireditve

V priložnost českoslovaškega narodnega praznika priredi Českoslovaška-jugoslovaška Liga v petek, dne 27. t. m. v veliki Unionski dvorani slavnostni koncert. Pretežni del koncertnega sporeda nosi pomnoženi operni orkester pod vodstvom ravnatelja Mirka Polića. Izvajal bode prekrasno simfonio slika Visehrad iz Smetanovega cikla »Moja domovina«. Dalje prvič na ljubljanskem koncertnem odru legenco za veliki orkester, ki jo je zložil profesor Emerik Beran, ki je po rodu Čehoslovak, pa je celo svoje življenje deloval kot glasbeni učitelj v Mariboru, v poslednjih letih pa je profesor čela na drž. konservatoriju v Ljubljani. Svoječasno je priobčeval Emerik Beran svoje zborovske skladbe v »Novih Akordih« in njegova dela so v tistem času zbujała veliko pozornost. Na tem koncertu pa se nam predstavi kot skladatelj simfoničnih del. Na sporedu je tudi Dvořákova veličastna overtura Karneval. Orkester spremlja končno tudi prerokbe Libuše iz Smetanove opere Libuše, katere poje pevka gospa Thierry-Kavčnikova. Operni orkester je za to priliko pomnožen in pripravljeni smo, da bo izborno rešilo poverjeno nalogo. Predpovedaja vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Karel Rupel in Zora Zarnikova izvajata v petek, dne 3. novembra ob 20 v Filharmonični dvorani spored, ki sestoji iz dveh delov. V I. delu izvaja violinisti Rupel skladbe jugoslovaških avtorjev in sicer Josipa Slavenskoga Slovansko sonato op. 5, dalje Mihovila Logarjevo Ario in Frana Lhotiča 2 jugoslovaški rapsodiji in sicer Slepčak in Zetelčak. II. del pa obsega dve skladbi svetovnih avtorjev Cesarja Francka Sonato v a-duru in Spanca Lalo Simfonije espagnole. Pri klavirju je pianistka Zora Zarnikova. Obisk koncerta najtopleje priporočamo. Vstopnice v Matični knjižarni po običajnih koncertnih cenah.

Učiteljski pevski zbor priredi v ponedeljek, dne 6. novembra v Unionski dvorani svoj prvi letošnji koncert. Spored obsega zbor deloma vokalne, deloma s spremljevanjem orkestra. Učiteljski pevski zbor je v zadnjem času izpopolnjen z novimi močmi in šteje 70 članov. Vstopilo je večje število mladih pevcev-učiteljev in abiturientov. Zbor vodi od ustanovitve njegov ustanovitelj in zborovodja gosp. Srečo Kumar. Na koncertu sodeluje odlični naš basist gosp. Julij Betetto. O sporedu prihodnjic. Vstopnice v Matični knjižarni.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20

Četrtek, 26. okt. PRAVICA DO GREHA. Izven. Znižane cene.

Petek, 27. oktobra: Zaprt.

Sobota, 28. oktobra: MLINAR IN NJEGOVA HČI. Izven. Znižane cene.

Opera

Začetek ob 20

Četrtek, 26. oktobra: HALKA. Red Četrtek.

Petek, 27. oktobra: Zaprt.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 26. okt.: 12.15 Plošče, 12.45 Poročila, 13.00 Čas, plošče, 18.00 Otroci in knjige (Marija Kmetova), 18.30 Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj), 19.00 Srbohrvaščina (dr. Rupel), 19.30 Plošče po željah poslušalcev, 20.00 Prens iz Zagreba: Francoska glasba, 22.00 Čas, poročila, Radio-jazz. Petek, 27. okt.: 11.00 Šolska ura: Jadransko morje (dr. Bohinec), 12.15 Plošče, 12.45 Poročila, 13.00 Čas, plošče, 18.00 Plošče, 18.30 XVII. konference dela v Zenevi (dr. St. Bajič), 19.00 Sokolstvo (prof. Jeras), 19.30 Sarajevo in Hercegovina (Aljančič), 20.00 Prens iz Uniona: Koncert čehoslov. lige ob priliki 15-letnice čehoslov. republike, 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi

Petek, 27. oktobra:

Belgrad: 18.15 Prens z akademijo Jug.-čsl. lige, 20.00 Koncert kvarteta (2 violini, viola in čelo), 20.35 Klavirski koncert, 21.15 Vokalni koncert. — Dunaj: 11.30 Orkestralni koncert, 17.20 Vokalni koncert (sopran, tenor), 19.00 Operetna glasba. — Budimpešta: 13.30 Salonska kapela, 19.30 Tannhäuser, opera, Wagner. — Leipzig: 16.00 Radio orkester, 19.00 Mladinska glasba, 23.00 Koncert simf. orkestra. — London: 21.00 Vojaska godba. — Praga: 16.00 Orkestralna glasba, 19.40 Kantata za mešani zbor in orkester (Smetana), 20.15 Radio orkester.

MALI OGLASI

V malih oglasi velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglesi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglesi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonske 3 mm visoka pletina vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iscejo

1000 Din dobi,

kdor mi preskrbi stalno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Izkušen zidar, zmožen kavicje« št. 12610. (a)

Boljša služkinja

ki zna tudi kuhati, išče službo pri manjši rodbini. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Poštena« št. 12663. (a)

1000 Din nagrade

dam dotičnemu, ki mi preskrbi stalno službo, inkasanta ali kaj sličnega. Eventuelne dopise prosim na podružnico »Slovenca« Maribor pod »Zanesljiv« 12662. a

Službodobe

Za bufet

rabim osebo, zmožno delati, večjo nemščino, z lepimi spricavali, zmožno pisave in računstva, v starosti 18 do 20 let, čedne zunanosti. Ponudbe s sliko pod »Kavcija 3500 Din« št. 12160 na upravo »Slovenca«. (b)

Pek. pomočnika

mladega, ki bi raznašal tudi kruh, sprejme takoj Andrej Krošelj, pekarna, Škofja Loka. (b)

Vajenci

Večja trgovina

z meš. blagom na deželi sprejme vajenka ali vajenca. Prednost hčere (sinovi) železničarjev. — Ponudbe na upravo »Sl.« pod »Poštenost« 12638. v

Vajenko

za špecerijo takoj sprejem. Oskrbja pri starših. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12650. (v)

Pouk

Šoferska šola

I. Gaberščik.

bivši komisar za šoferske izpite, Slomškova ulica, Garaža Stupica.

Glasba

Pianino

kupim. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Dobro ohranjen« št. 11548. (g)

Stanovanja

ISCEJO:

Opremljeno sobo solčno, v sredini mesta, iščeta dve mirni gospodični. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Cena«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje se odda. Rudnik št. 57. Prednost imajo upokojenici. (c)

Manjšo sobo

s štedilnikom, v pritličju, oddam za 1. november. Cena 110 Din. Val. Vodnikova ulica 32, Zelena jama. (s)

Opremljeno sobo

solčno, s posebnim vodom, takoj poceni oddam. Gradaška ul. 8, I. nadst. (c)

Opremljena soba

zraven »Evrope«, poseben vhod, se takoj odda. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12642. (s)

Vnajem

Lep trgovski lokal

na Gosposveti cesti — oddamo takoj v najem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12586. (n)

Restavracijo

v sredini Maribora dam v najem radi bolezn. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »V najem« št. 12626. (n)

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2

opozarja

cenjeno občinstvo na ravnokar došle

novosti

devocionalij, križev, kipov, nastavkov, kropivčkov na kamnu in lesu, rožnih vencev, svetinj

itd. v veliki izbiri do najfinejših kvalitete

Cene konkurenčne

Za obilen obisk se priporoča trdka

H. Ničman

Kupimo

Stoječi parni kotel

ca. 4—6 Atm. novega časa, v dobrem stanju, ali baterijski kotel do 4 Atm iščemo proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe s ceno na Hugo Stern & Comp., Maribor, Pobrežje. (k)

Vsakovrstno

zlafo kupuje

po najvišjih cenah ČERNE. Iuvelir Ljubljana, Wollfova ulica št. 3

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajalci motorja bi znebili se rad. hr. kuncu ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inerat

Posrestva

Prodajam

iz proste roke v sredini mesta trgovino z železnino z vsem inventarjem. Plačljivo tudi v hranilnih knjižicah. Ponudbe vpošlati na upravo »Slovenca« pod »Železnina« št. 12615. (p)

Hišo z vrtom

zelo poceni prodajam. Breg-Ptuj — Plauc, Maribor. (p)

Stavbne parcele

blizu Dunajske ceste, Stožice, prodajam tudi na knjižice. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12640. p

Razno

Več voz zdrave pese

zamenjam za dobro krmo ali stello ali jo poceni prodajam. Gerkman, Ljubljana, Poljanska c. 85. (r)

Obrit

Hubertus plašči

ter vsa v krojaško stroko spadajoča dela za gospode se izvršujejo ceno in solidno pri Fr. Himelreich, Ljubljana, Pred škofijo 9.

Oves in koruzo

kupite najceneje pri trdki A. VOLK. LJUBLJANA Veletrgovina s štitom. Resljeva cesta 24.

Premog in drva

dobavlja na dom

Bartol Anton

Tyrševa cesta št. 31

Telefon 35-40

Pravi ogrski

Golaž-

ekstrakt

zopet prodajajo v špecerijah, delikatesah. Komad za 6—8 oseb Din 4—

EKSTRAKT dr. s o. z. Ljubljana, Gosposvetka 8/1

Specialno izbire

modnih hlač in pumparc

dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra c.

ZIMSKA

JABOLKA

sortirana v zabojčkih in

SADNA

DREVEŠA

za jesensko saditev, visoka in nizkodebna — dobite pri

KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI, NOVI TRG ŠT. 3.

Ia kostanj (maroni)

kg 4.20 Din, vreče 50 kg 210 Din, franko kupčeva postaja razpošilja — D. Drechsler, Tuzla. (l)

Dva šivalna stroja

»Singer«, krojaški malo rabljen in ženski z okroglim čolničkom, ugodno naprodaj. Gradaška ulica št. 8. (l)

Dva klavirja

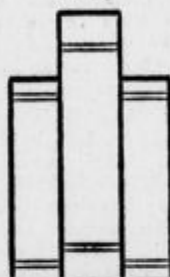
ter pletilni stroj št. 8 — zelo poceni prodajam. Posodim na dom. — Zima, Wolfova ulica 10/L. (l)

Veselo sporočilo

je za Vas in za vsakega trgovca ali obrtnika, ko stopi v hišo pismonoša z večjim številom naročil. To si pa zagotovite le s tem, da z oglaš v Slovincu prav pogosto seznanjate občinstvo s svojim podjetjem in prvovrstnim blagom, ki ga vodite na zalogi.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL NADSTROPJE

ZAHVALA. Ob težki izgubi našega prebrega soproga, očeta, brata in strica

Ivana Tassotti

se za vse ustne in pismene izraze sožalja vsem skupaj najpriznanejši zahvaljujemo. Posebno zahvalo dolgujemo »Udruženju strojevodij« obl. upr. Ljubljana, za izredno naklonenost, ki jo je pokazal ob tej priliki, glasb. društvu »Sloga« za petje in tužno žalostinke, nadalje vsem številnim darovalcem vencev in cvetja, kakor vsem onim, ki so našega predragega spremlili v tako velikem številu k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 25. oktobra 1933.

GLOBOKO ŽALUJOČA RODBINA.

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

16

Ko so se pomirili, je vstal predsednik in je rekel s tihim, zamolklim glasom:

»Ne, tovariši, ne bomo plesali! Naše zborovanje naj je kakor žalna skupščina in ne veselica. Naš dijaški ples naj se pretvori v žalno zborovanje, kjer se bomo spominjali padlih tovarišev in onih, ki morda padejo v naslednjem trenutku...«

V njegovih besedah in glasu je bilo nekaj, kar je prevzelo vse navzočene in jih prisililo, da so pozabili razigranost, v kateri so se pravkar bili. Sama še nikoli nisem tako zelo občutila silo človeške besede, sugestivno moč prepričevalnega govora kot v tem trenutku.

»Ne, gosli naj ne zadone, ampak žalni zbori! Vsaka pesem, ki se bo oglašila na našem večeru, naj napolni naša srca z žalostjo in bolestjo! Spominimo se ne le tistih, ki so padli na fronti kot žrtve vojne, ampak tudi onih, ki niso bili v vojni, pa jih je uničila vojna beda in stiska... Ali je sploh mogoče, da bi bili veseli zdaj, v naši dobi krivičnosti, zatiranja in nasilja? Z bridkostjo in sovraštvom bomo prišli na naš večer! Z bridkostjo radi padlih in s sovraštvom do onih, ki so jih poglani v smrt! Ne bomo plesali! Proč s plesom!«

Govoru je sledilo odobravanje, ki ni hotelo ponehati.

»Kdor je proti plesu, naj dvigne roko!« je zakričal predsednik in s paznim očesom pregledal vse dvorano; niti ena roka ni ostala spodaj. Usoda naše dijaške veselice je bila odločena.

Ko sem šla domov, sem z grozo premišljevala, kako lahko se da človek voditi sami besedi. V

kratki četr uri se je množica osvojila dvoje čisto različnih nastrojenj!

20. novembra 1916.

Izbrali so me v odsek za okrasitev slavnostne dvorane. Nekaj ur smo porabili za to, da smo poslikali kioske. Postavili smo štiri: kočo na kurjih nogah, japonsko hišico, piramido in ledeno jamo. Hrupa in smeja je bilo dovolj. Med navzočimi dijakmi sem jih videla prav mnogo, ki so bili tudi na tajnem zborovanju. Spomnila sem se Grizelde Nikolajevne in čudno se mi je zdelo, da nobeden ni opazil njene odsotnosti. Govorili smo skoraj edino o Rasputinu. Vsi so zabavljali. Samo Gvozdev je rekel, da mu moramo biti silno hvaležni, ker on bolj kot vsak drug spodkopava monarhijo. Opazila sem, da je hodil od skupine do skupine in na glas govoril, da Rusijo zdaj vlada pijana kmečko teslo, ki o vladanju seveda nima pojma. Potem je pripovedoval podrobnosti, kako so bili mnogi imenovani za ministre po Rasputinu. Odkod neki vse to ve? Dijaki so zamišljeno zmagovali z glavami in videla sem, da so se jih govori Gvozdeva globoko dojмили.

Ko sem šla zvečer spat, je prišla Daša k meni, se postavila k vratom in rekla:

»Baruška, kdo pa je Rasputin, ki se zdaj o njem toliko govori? Pri nas je v dvoriščni hiši dekla, tako je revna, nima kaj jesti, odkar ji je mož umrl. Tako se je gnala, da bi dobila pokojnino, pa ni nič opravila. Potem je zadnje kopejke pobrala in se odpeljala k Rasputinu. To so ji svetovali; pravijo, da je zdaj on car nad carjem, samo da do carja ni mogoče priti, do njega pa lahko. Tako, in samo dva dni je minilo in je dobila pokojnino in za pot ji je dal denarja in teko ljubezniv je bil do nje! Ta ima mož! Ljudje pravijo, da zdaj carja prosijo, da bi se vojna končala, ker je ljudstvo že tako odrtu in izmučeno. Trgovci Sukončikov je tudi po Rasputinu dobil sina s fronte

in lekarnar tudi. Mazala sta. Toda denarja ne sprejema zase, ampak za reveže. Bogatinom jemlje, revežem daje. In ali je res, da so hudobni ljudje prestolonaslednika pokvarili, da bo moral kmalu umreti? In da je Rasputin zato tam, da ga nanovo ozdravi, pa za vedno?«

2. decembra 1916.

Včeraj se je vršil dijaški bal. Zelo sem razočarana. Mislim, da sem, da bo kaj posebnega, nekaj, kar se bo bistveno razločevalo od gimnazijskega bala; toda nič takega! Dobila sem vtis, da se naša mladina sploh ne zna zabavati. Ali pa je morda Gvozdev vsem naredil, ki je zahteval, naj je naš večer žalno zborovanje? Prvič, plesali nismo nič. Bil je samo koncert. Ljudi je bilo dosti, pa ravno najimnetnejših ni bilo. Naša komisija za prireditev večera je bila prav nerodna. Ali pa se je zgodilo namenoma. Možno je tudi to, kaj? Gvozdev in žid, ki me je spraševal o »platformi«, sta bila v tem odboru. Šele med večerom se je namreč dognalo, da so pozabili povabiti guvernerja, viceguvernerja, policijskega načelnika, celo rektorja! Profesorjev je bilo le nekaj navzočih in ti so, kot se je doznalo, prišli sami od sebe, tudi oni niso prejeli vabil. Nastal je grozovit škandal. Ob pol desetih so hitro razposlali nekaj dijakov z vabili. Rektor se je vljudno, pa odločno zahvalil, guverner dijakov sploh ni sprejel in jim je sporočil, da za pravkar pripravila iti v posteljo. Je le moralo biti namenoma; saj so dobili vabilo drugi, čisto neznani ljudje, med njimi tudi odvetnik Krasnovski, ki ni z vseučiliščem v prav nobeni zvezi, ki pa slovi po svojem »rdečem« mišljenju. Župan je dobil samo eno vabilo, za gospo nobenega. Bil je užaljen in ni prišel.

Mene so določili, da sem sedela v piramidi in prodajalec cvetice, pridružen mi je bil dijak, ki ga je pa od časa do časa zamenil drug. Prvi, ki je imel z menoj vred službo, je bil medicinec Akulov,

ki ga doslej nisem poznala. Ima nenavadno živahne, vesele oči. Ko sem ga prvič pogledala, sem si mislila, da ta človek pač ne zna biti žalosten. Ali pa se je pretvarjal, imam smešno navado, da pri vsakem človeku, ki ga pogledam, takoj iščem izvora kake skrite žalosti. Vedno menim, da sploh pod krinko, ki si jo je nadel za druge, zagledam Ali pa se je pretvarjal. Imam smešno navado, da pravega človeka, kakršen je v resnici. Zato se pa tudi nisem nič začudila, ko je začel dijak v očeh polagoma ugašati veseli sijaj in se je umaknil žalostnemu, zamišljenemu izrazu. Opazovala sem ga molče. Pravijo, da imam redki dar, da znam poslušati; to je menda vzrok, da se vedno name obračajo, kadar bi si radi olajšali srce.

»Veste, v meni se godi nekaj čudnega. Boga sem zgubil. To se pravi, nisem ga nikoli imel, zdaj pa sem ga zašel in se nisem mogel rešiti.«

Pripovedoval je, da so mu bili starši brezbožni in so ga vzgojili »brez Boga«; niso mu hoteli oremeniti glave s »starimi pripovedkami in izmišljotinami«.

»In doslej sem bil popolnoma miren. V cerkev sem hodil le, ker so nas na gimnaziji primorali, toda nisem zamudil nobene prilike, norčevati se iz cerkve in duhovnikov. Nikdar se nisem kesal tega. In mislite si, kako se je to pri meni začelo! Poleti smo organizirali družino, da bi kmetom pomagali pri žetvi. Prav mnogo žita smo že pospravili in majhna skupina naj bi pomagala še neki vojni udovi. Živela je v veliki revščini, imela kopico otrok, ki so bili vsi bolni, in je bila zelo vesela naše pomoči. Pogostila nas je s pijačo in nadrgnjeno delkvijo in že smo se nameravali odpraviti na redko, ki je rekla: »No, deca, pokažite mi svoje križce, kajti raje od lakote umrjem, če niste krščeni; od nekristjanov si ne dam spraviti žita. Vi bi mi ga samo oskrunili!«

(Dalje sledi.)